

LATVIJAS UNIVERSITĀTE
BIZNESA, VADĪBAS UN EKONOMIKAS FAKULTĀTE

SIA „FINANCE LAB”
FINANSIĀLĀS DARBĪBAS IZVĒRTĒJUMS UN
TURPMĀKĀS DARBĪBAS IESPĒJAS

BAKALaura DARBS

Autors: **Edgars Buls**

Studenta apliecības Nr. Eb17038

Darba vadītāja LU pasniedzēja, Mg. paed. Inta Kalniņa

KULDĪGA 2017

ANOTĀCIJA

Bakalaura darba autors: Latvijas Universitātes profesionālās augstākās izglītības bakalaura studiju programmas *Komercdarbība un uzņēmuma vadība* students **Edgars Buls**.

Bakalaura darba zinātniskā vadītāja: Mg. paed., **Inta Kalniņa**.

Bakalaura darba tēma: *Konsultāciju pakalpojumu uzņēmuma SIA „Finance Lab” finansiālās darbības izvērtējums un turpmākās darbības iespējas.*

Bakalaura darba mērķis: Analizēt un novērtēt uzņēmuma SIA „Finance Lab” finansiālo darbību, sniedzot priekšlikumus attiecībā uz uzņēmuma turpmākās darbības iespējām.

Bakalaura darbs sastāv no trijām, savstarpēji saistītām nodaļām.

- **bakalaura darba pirmajā nodaļā** ir analizēti un novērtēti uzņēmējdarbības teorētiskie aspekti līdzās ar analizējamā uzņēmuma SIA „Finance Lab” raksturojumu. Šajā nodaļā sniegts teorētiskais pamatojums attiecībā uz uzņēmējdarbības vidi ietekmējošajiem aspektiem, analīzei izmantojot arī jaunākās autoram pieejamās publikācijas no zinātnisko rakstu datubāzēm.

- **otrajā nodaļā** autors novērtēja uzņēmuma SIA „Finance Lab” finansiālās darbības novērtējums. Nodaļas ietvaros autors arī teorētiski aplūkoja un analizēja finanšu analīzes pamatprincipus, saimnieciskās darbības rādītāju definīcijas un aprēķina formulas līdzās, novērtējot arī paša uzņēmuma SIA „Finance Lab” finansiālās darbības rādītājus pēdējo četru gadu griezumā.

- **trešajā nodaļā** tiek izvērtētas SIA „Finance Lab” turpmākās darbības iespējas balstoties pēc uzņēmuma sniegtajiem datiem.

Pētījuma periods: 2013. - 2016. gads.

Par **pētījuma avotiem** bakalaura darba ietvaros tika izmantota uzņēmējdarbības, vadības teorijas akadēmiskā literatūra kā latviešu, tā arī angļu valodā, datu bāzes (t.sk., *Springer Link* datu bāzē pieejamās jaunākās zinātniskās publikācijas), kā arī uzņēmuma SIA „Finance Lab” publicētie un nepublicētie materiāli.

Bakalaura darba apjoms ir 70 lpp. (bez pielikumiem). Bakalaura darbā iekļauti 26 attēli un 25 tabulas, bakalaura darbam ir pievienoti 6 pielikumi. Bakalaura darba veikšanai ir izmantoti 34 avoti, no kuriem 17 ir svešvalodās.

Iegūto pētījumu var izmantot gan pētāmā uzņēmuma, gan līdzīga rakstura uzņēmumu (kā pēc darbības veidā, tā arī apjoma) darbības izpētei un pilnveidošanai caur tā finansiālās darbības novērtēšanu.

ANNOTATION

Author of the bachelor's thesis: **Edgars Buls**, a student at the professional higher education bachelor study programme "Commercial Activity and Company Management" at the Latvian University.

Scientific supervisor of the bachelor's thesis: lecturer, Mg. paed., **Inta Kalniņa**.

Topic of the bachelor's thesis: *Assessment of financial operations of the consultation services company LLC Finance Lab and possibilities for further activities.*

Purpose of the bachelor's thesis: To analyze and assess financial operations of LLC Finance Lab giving recommendations regarding potential further activities.

The bachelor's thesis consists of three interconnected chapters.

- **The first chapter of the bachelor's thesis** analyses and assesses theoretical aspects of business and gives description of LLC Finance Lab to be analyzed further. This chapter deals with theoretical basis as pertains to aspects affecting the business environment, using for analysis the latest publications available to the author from scientific publication databases.
- **In the second chapter** the author assesses financial operations of LLC Finance Lab. Within the chapter, the author also theoretically addresses and analysis basic principles of financial analysis, definitions of financial activity indicators and calculation formulas, assessing financial performance indicators of LLC Finance Lab over the course of the last four years.
- **In the third chapter** evaluates the future activities of SIA Finance Lab, based on the company's data.

Research period: 2013-2016

The bachelor's thesis employs business and management theory academic literature both in Latvian and English, databases (including latest scientific publications in the Springer Link database), as well as materials published and unpublished by LLC Finance Lab as **research sources**.

The bachelor's thesis consists of 70 pages (excluding annexes). The bachelor's thesis includes 26 figures and 25 tables; the bachelor's thesis has 6 annexes. The bachelor's thesis is drawn by using 34 sources and 17 out of these are in foreign languages.

The study can be used for operational assessment and improvement of the researched company and other similar companies (with similar activities and size) by using the assessment of the financial operations.

SATURS

IEVADS	5
1. UZŅĒMĒJDARBĪBAS TEORĒTISKIE ASPEKTI UN UZŅĒMUMA SIA „FINANCE LAB” RAKSTUROJUMS	8
1.1. Vispārīgie komercdarbību regulējošie likumi	9
1.2. Uzņēmuma finansiālo darbību regulējošie likumi	12
1.3. Uzņēmuma izveides vēsture, misija, vīzija, mērķis un uzdevumi	13
1.4. Uzņēmuma organizatoriskā struktūra un personāls	15
1.5. Uzņēmuma iekšējās un ārējās vides novērtējums	16
1.6. Uzņēmuma komunikācijas struktūra un mijiedarbība ar klientiem	23
2. SIA „FINANCE LAB” FINANSIĀLĀS DARBĪBAS IZVĒRTĒJUMS	26
2.1. Finanšu analīzes būtība, mērķi, uzdevumi un metodes	26
2.2. Uzņēmuma saimnieciskās darbības rādītāji	30
2.2.1. Neto apgrozījums	30
2.2.2. Izmaksas, to struktūra	33
2.2.3. Uzņēmuma peļņa	35
2.3. Uzņēmuma darbības efektivitātes un finanšu darbības rādītāji	38
2.3.1. Rentabilitāte.....	39
2.3.2. Likviditāte	46
2.3.3. Stabilitāte.....	53
2.3.4. Atdeve un aprīte.....	58
3. SIA „FINANCE LAB” TURPMĀKĀS DARBĪBAS IESPĒJAS	66
SECINĀJUMI	68
PRIEKŠLIKUMI	70
LITERATŪRAS UN AVOTU SARAKSTS	71
PIELIKUMI	73

IEVADS

Publikācijā „Entrepreneurship as a dynamic system” autori norāda, ka: „Uzņēmējdarbība ir vairāk nekā saistīta zināšanu, prasmju un attieksmes kombinācija. Tas ir raksturīgu iezīmju cēloņsakarību kopums, kas ietver sevī - personu motivāciju, izziņu, vajadzības, emocijas, spējas, prasmes, mācīšanos un uzvedību, pamatojoties uz kurām indivīds mijiedarbojas ar vidi, identificējot, radot un pārveidojot iespējas jaunās ekonomiskās vērtībās, kas arī ir dinamiskās sistēmas pamatā (Oganisjana K., Matlay H., 2012, pp.7-8).

Atbilstoši autores Vēsma Abizāres viedokļa, tad: „Uzņēmējdarbība ir jebkuras tautsaimniecības pamats” (Abizāre, 2003, 8). Papildus tam, Vēsma Abizāre pauž viedokli, ka: „Uzņēmuma darbības novērtēšanai un ekonomiskai analīzei ir svarīga loma uzņēmuma vadīšanā. Analīzes uzdevums, no vienas puses, ir noteikt uzņēmuma darbības efektivitāti, no otras puses, - noteikt uzņēmuma darbības attīstības iespējamus virzienus. Tāpēc analīze jāveic mērķtiecīgi, lai izzinātu tādas uzņēmuma iespējas un rezerves, kas nodrošinātu esošo resursu optimālu izmantošanu” (Abizāre, 2003, 122).

Papildus ir jānorāda tas, ka tieši mazo uzņēmumu attīstības iespējas rada vispārējo ekonomisko stabilitāti, bet kā trūkums ir jāatzīmē arī tas, ka mazajiem uzņēmumiem ir jāspēj būt pietiekoši elastīgiem un spēt meklēt dažāda veida atbalsta mehānismus savai uzņēmējdarbībai no dažādiem ārējās vides avotiem (finansējuma piesaiste, ES fondi un to sniegtās iespējas, sadarbības mehānismi ar citām valstīm, utt.), ko akcentē arī autori Kevins Mols (Keniv Mole) un Deivids Norths (David North) un Roberts Baldoks (Robert Baldock) savā publikācijā „Which SMEs seek external support? Business characteristics, management, behaviour and external influences in a contingency approach” (Mole, North, Baldock, 2017, 476-477).

Pēc autora domām, ir nepieciešams ņemt vērā arī to, ka Latvijas tautsaimniecības attīstība ir cieši saistīta ar pasaules ekonomikā notiekošajiem globalizācijas, liberalizācijas un savstarpējās integrācijas procesiem un, neapšaubāmi, ar integrāciju Eiropas Savienībā. Latvijai iestājoties ES, viens no pozitīvajiem aspektiem ir grāmatvedības politikas saskaņošana ar Starptautisko grāmatvedības standartu un ES prasībām. Šādu prasību ieviešana grāmatvedības likumdošanas jomā sekmē grāmatvedības uzskaites un šo pakalpojumu sniegšanas sistēmas sakārtošanu. ES principu ievērošana nodrošinās skaidri saprotamus finanšu pārskatus, kas ir savstarpēji salīdzināmi un atbilst finanšu pārskatu lietotāju vajadzībām gan Latvijā izveidotajiem uzņēmumiem un to grupām, gan potenciālajiem ārvalstu investoriem un kreditoriem.

Ziņojumā „Entrepreneurship and Economic Development: Theory, Evidence and Policy” tiek uzskatīts, ka tieši uzņēmējdarbībā mūsdienās ir tieši vairāk jākoncentrējas uz ekonomisko

izaugsmi un attīstību, īpaši pēdējo trīs desmitgažu laika periodā, kad valstu „iziešana no nabadzības robežas” ir kļuvusi arvien aktuālāka un būtiskāka” (Naude, 2013, 4).

Tas, atbilstoši autora viedoklim, sniegtu uzņēmumam skaidru attīstības redzējumu un nākotnes perspektīvas tendences, kas palīdzētu apzināties uzņēmuma priekšrocības, iespējamus trūkumus un riskus attiecībā uz noteiktām uzņēmējdarbības vides izmaiņām (konkurenti, likumdošana, nodokļi, klientu sadarbības modelis, pakalpojumu peļņa/izmaksas, utt.).

Viens veids kā to ir iespējams izdarīt, ir veikt regulāru uzņēmuma uzņēmējdarbības vides un finansiālās darbības analīzi, kas palīdz izprast esošo uzņēmuma stāvokli, iespējamo attīstību, un noteiktu lēmumu pieņemšanas nepieciešamību, balstoties uz finansiālās darbības novērtējumu un finanšu rādītāju rezultātiem, to dinamiku.

Bakalaura darba pētījuma aktualitāte ir saistīta ar to, ka pašlaik uzņēmumi sastopas ar dažāda veida izaicinājumiem un perspektīvām, kas prasa ne tikai skaidru attīstības virziena koncepciju, bet arī noteiktu lēmumu un stratēģiju izstrādi, kas ir pamatota uz noteiktiem finanšu rādītājiem un to tendencēm, uz kurām balstoties ir iespējams paredzēt uzņēmuma nākotnes attīstību vai arī laicīgi novērtēt iespējamus uzņēmējdarbības riskus saistībā ar uzņēmuma turpmākās pastāvēšanas iespējām, to ietekmi laicīgi samazinot ar pietiekoši izsvērtiem vadības lēmumiem.

Pētījuma objekts: SIA „Finance Lab”.

Pētījuma priekšmets: Finansiālā darbība.

Pētījuma darba mērķis: Analizēt un novērtēt uzņēmuma SIA „Finance Lab” finansiālo darbību, sniedzot priekšlikumus attiecībā uz uzņēmuma turpmākās darbības iespējām.

Pētījuma mērķa sasniegšanai tiek izvirzīti sekojoši darba uzdevumi:

1. Izpētīt un analizēt teorētiskos literatūras avotus attiecībā uz
  - 1.1. Komercedarbības un finansiālās darbības likumdošanu un tās normatīvo regulējumu.
  - 1.2. Uzņēmējdarbības vidi un tās aspektiem.
  - 1.3. Finanšu analīzi, tās metodēm un finanšu rādītājiem, ar kuru palīdzību tiek novērtēta uzņēmuma saimnieciskā darbība.
2. Raksturot uzņēmuma SIA „Finance Lab” darbību un uzņēmējdarbības vidi, novērtējot uzņēmuma:
  - 2.1. Izveides vēsturi, misiju, mērķus un uzdevumus, kā arī tā personālu un darba organizāciju.
  - 2.2. Iekšējo un ārējo vidi.
  - 2.3. Komunikāciju un mijiedarbību ar klientiem.
3. Izvērtēt uzņēmuma SIA „Finance Lab” finansiālo darbību, novērtējot uzņēmuma:
  - 3.1. Saimnieciskās darbības rādītājus.

- 3.2. Efektivitātes un finanšu darbības rādītājus.
- 3.3. Finansiālo stabilitāti un maksātspēju.
- 3.4. Finanšu pārskatu struktūru.
4. Sniegt secinājumus un izstrādāt priekšlikumus.

Bakalaura darbā tiks izmantotas sekojošas pētniecības metodes:

1. Literatūras analīze.
2. Aprakstošā metode.
3. Matemātiskā metode.
4. Grafiskā metode.
5. Salīdzināšanas metode.

Bakalaura darba izstrādes gaitā kā viena no metodēm tiks izmantota literatūras analīze, kuras ietvaros tiks analizēti sekojoši informācijas avoti un literatūra:

- ✓ Ārvalstu un vietējā zinātniskā literatūra, kā arī publikācijas attiecībā uz uzņēmējdarbības vidi, tās mūsdienu tendencēm.
- ✓ SIA „Finance Lab” gada pārskati, vadības ziņojums, peļņas-zaudējumu analīze un cita veida statistiski-apkopotā publiski pieejamā informācija (Lursoft datu bāze).
- ✓ Nepublicētā SIA „Finance Lab” informācija.

Aprakstošā metode bakalaura darba ietvaros tiks izmantota, lai aprakstītu tendences, kādas ir saskatāmas raksturojot un analizējot uzņēmuma saimniecisko darbību.

Matemātiskā un grafiskā metode tiks izmantota, lai uzskatāmāk atspoguļotu un interpretētu uzņēmuma finanšu rādītājus grafiku un dažādu diagrammu veidā.

Salīdzināšanas metode tiks pielietota ar mērķi, lai salīdzinātu dažādu rādītāju dinamiku trīs gadu laika periodā un spētu saskatīt tajā noteikta veida kopsakarības, kā arī tendences attiecībā uz uzņēmuma attīstības perspektīvām nākotnē.

Pētījuma laika norises posms: 2013.-2016.gads.

Pētījuma informatīvā un izpētes bāze būs saistīta ar SIA „Finance Lab” uzņēmumu un tajā strādājošiem darbiniekiem, kā izpildes, tā arī vadības līmenī.

Darba struktūra: Bakalaura darbs sastāv no ievada, 3 nodaļām ar saistītām apakšnodaļām, kā arī 33 literatūras avotiem. Darbā ir ievietoti 26 attēli un 25 tabulas.

1. UZŅĒMĒJDARBĪBAS TEORĒTISKIE ASPEKTI UN UZŅĒMUMA SIA „FINANCE LAB” RAKSTUROJUMS

Kā norāda autore M.Rurāne, tad: „Uzņēmējdarbība ir īpaša ekonomiskās aktivitātes forma. Tā izpaužas kā indivīda piedalīšanās sabiedriskajā ražošanā un nepieciešamo finanšu līdzekļu iegūšanā savas un ģimenes locekļu izdzīvošanas nodrošināšanai” (Rurāne, 2002, 8).

Līdz ar to, uzņēmējdarbības aktivitāte ietver sevī iespēju identificēšanu ekonomiskās sistēmas ietvaros (Ahmad., Seymor, 8).

Uzņēmējdarbības vide, kā zināms, ir pietiekoši mainīga un neprognozējama kā rezultātā ir svarīgi apzināt un novērtēt tos aspektus, kas var tiešā un arī netiešā mērā to ietekmēt un radīt noteikta veida ietekmi kā īstermiņā, tā arī ilgtermiņā. Līdz ar to, šajā nodaļā autors izvērtēs uzņēmējdarbības vides aspektus, kas ne tikai ir vispārīgi saistīti ar Latvijas uzņēmējdarbības vidi, bet arī ar autora izvēlēto uzņēmumu SIA „Finance Lab”.

Turklāt, autore N.Lāce savā monogrāfijā „Par uzņēmējdarbības iekšējiem riskiem. Ekonomiskās problēmas uzņēmējdarbībā” uzskata, ka: „Uzņēmējdarbības procesā noris saimnieciskās, juridiskās un finanšu attiecības ar dažādām personu grupām, gan uzņēmuma iekšienē, gan ārpus tā un tai ir raksturīgas šādas galvenās iezīmes (Lāce, 1998, 79):

1. Saimniecisko subjektu patstāvība un neatkarība.
2. Ekonomiskā ieinteresētība.
3. Atbildība.
4. Saimnieciskais risks.

Kā redzams no šī uzskaitījuma, tad uzņēmējdarbības process ir pietiekoši komplekss, kur viens no svarīgākajiem aspektiem ir tieši saimnieciskais risks attiecībā uz uzņēmuma pastāvēšanas un attīstības iespējām, neskatoties pat uz peļņas pozitīvo bilanci. Tāpēc ir būtiski jau laicīgi novērtēt ar uzņēmuma saimniecisko darbību saistītos rādītājus, kas pietiekoši skaidri un detalizēti var norādīt uz uzņēmuma problēmām, ar kurām tas varētu saskarties tuvākā vai tālākā nākotnē.

Turklāt ir jāņem vērā arī tas, ka mūsdienu uzņēmumu un uzņēmējdarbības pamats balstās uz funkciju specializāciju, tāpēc biznesa attīstības potenciālās iespējas ir prasība pēc to deferencializācijas starp uzņēmēja, vadītāja un pārējo iesaistīto darbinieku funkcijām (Cuervo., Ribeiro., Roig). Papildus tam, publikācijā „A cross-disciplinary exploration of entrepreneurship research” tiek akcentēts tas, ka uzņēmējdarbība tiek uzskatīta kā pozitīvi nozīmīgs stimuls gan paša uzņēmuma, gan arī sabiedrības līmenī. Uzņēmuma līmenī, uzņēmējdarbības darbība atspoguļojas kā produktu, procesu un administratīvās inovācijās. Attiecībā uz sabiedrības līmeni uzņēmējdarbība ir saistīta ar noteiktu darba vietu radīšanu tehnoloģisko progresu, ekonomikas

atjaunošanu un piemērošanos globālās kultūras un globālā tirgus tendencēm. Turklāt, tiek arī uzskatīts, ka tieši uzņēmējdarbība ir tā, kas ir kā process, caur kuru tiek radīts viss jaunais - jauni produkti, jauni procesi un jauni tirgi, kas kopumā veicina sabiedrības labklājības līmeņa paaugstināšanos. Papildus tam, uzņēmējdarbībā tiek skatīta caur „procesu atklāšanas, novērtēšanas un iespēju izmantošanas” prizmu. Ir jāņem vērā arī tas, ka uzņēmējdarbībā notiek dažādu un savstarpēji vienojošu procesu mijiedarbošanās vienam ar otru, kā arī jaunu tirgu un politiku veidošanās, kas arī atstāj zināmu ietekmi uz uzņēmējdarbības vidi un attīstību jebkurā no valstīm (Ireland, Webb, 2007, 891-892). Turklāt, publikācijā „Corporate Entrepreneurship: How?” autori uzsvēr to, cik ļoti nozīmīga loma ir tieši uzņēmumu spējai identificēt un inovatīvā veidā izmantot dažādas iespējas arvien samazinās tā kā uzņēmumi attīstās no uzņēmējdarbības uz izaugsmes fāzi. Līdz ar to, uzņēmējdarbības veiksmē ir saistīta ne tikai ar pietiekoši augstu konkurētspējas nodrošinājumu, bet arī uzņēmējdarbības dinamisku vidi, kurā uzņēmuma attiecīgā darbība tiek īstenota. Tāpēc ir ļoti svarīgi, lai uzņēmumi attīstās gan tādā veidā, kurā tiek ņemtas vērā ekonomiskās un politiskās ekosistēmas, gan inovatīvu risinājumu iespējas, caur kurām ir iespējams savu darbības attīstību īstenot ilgtermiņā (Ramachandran, Devarajan, Ray, 2006, 85-86). Autori Jun Yan un Li Yan norāda uz nelielo un mazo uzņēmumu ekonomisko nozīmīgumu tā kā tieši nelielie uzņēmumi spēj radīt pietiekoši inovatīvas lietas un risinājumus un sinerģiskā veidā spēj nodrošināt to, ka mazo uzņēmumu attīstība aizvien palielinās, neskatoties uz pietiekoši saspīlēto uzņēmējdarbības vidi kā no konkurences, tā arī no darbības vides raugoties (Yan, Yan, 2017, 19-20). Kā norāda autors Nilhuns Dogans (Nilhun Dogan), tad šodienas uzņēmējdarbības videi ir jābūt ne tikai stratēģiskai, veicinošai labklājību, bet arī konkurētspējīgai. Turklāt, tā kā caur uzņēmējdarbību tiek ieviestas un attīstītas dažādas sabiedrības struktūras un biznesa pārvaldības izmaiņas. Līdz ar to, šīs izmaiņas arī palielina uzņēmuma ražošanu un izaugsmi, tomēr pamatelements, kas kopumā nosaka uzņēmuma izaugsmes iespējas mūsdienu mainīgajā vidē ir inovācijas un to pielietojums ikdienas uzņēmējdarbībā (Dogan, 2015, 1289).

Šīs nodaļas ietvaros autors sniegs ieskatu par galvenajiem uzņēmējdarbību noteicošajiem aspektiem un normatīvajiem aktiem, līdzās novērtējot arī uzņēmuma SIA „Finance Lab” darbību un tā saistību ar apskatāmajiem uzņēmējdarbības teorētiskajiem aspektiem.

1.1. Vispārīgie komercdarbību regulējošie likumi

Latvijā komercdarbību regulē noteikts normatīvo aktu kopums, kas nosaka kā prasības, tā arī uzdevumus, kas ir jāizpilda personām, kas nodarbojas vai plāno nodarboties ar

uzņēmējdarbību, vai kādu tās veidu. Latvijā būtiskākie likumi, kas regulē vispārējo komercdarbību ir sekojoši.

1. Komerclikums.
2. Darba likums.
3. Darba aizsardzības likums.
4. Maksātspējas likums.
5. Muitas likums.
6. Komercedarbības atbalsta kontroles likums.
7. Konkurences likums.
8. Preču un pakalpojumu drošuma likums.
9. Informācijas sabiedrības pakalpojumu likums.

Protams, tas nav viss uzskatījums tā kā pastāv arī daudz un dažādi likumu saistošie MK noteikumi, tomēr augstāk minētie likumi ir komercdarbību un tā aspektus nosakoši.

Komercedarbību Latvijas Republikā regulē vairāki normatīvie dokumenti, no kuriem pamata dokuments ir Komerclikums, kas pieņemts 2000. gada 4. maijā. Komercedarbība šī likuma ietvaros tiek uzskatīta: „par atklātu saimniecisko darbību, kura savā vārdā peļņas gūšanas nolūkā veic komersants. Komercedarbība ir viens no uzņēmējdarbības veidiem” (Komerclikums, 1.panta 2.punkts). Komerclikumā ir regulēti jautājumi attiecībā uz:

- ✓ Komercedarbības vispārīgiem noteikumiem.
- ✓ Komersantiem un komercdarbību.
- ✓ Komercreģistru.
- ✓ Uzņēmumu un filiāli.
- ✓ Firmām, komercaģentiem un mākleriem.
- ✓ Komersantiem (t.s., individuāliem komersantiem, pilnsabiedrībām).

Komerclikumā ir noteiktas prasības un skatīti jautājumi arī par reorganizācijas, likvidācijas, pārrobežu apvienošanas jautājumiem. Likumā skatīti arī jautājumi par komerciālā pirkuma līgumu, komerciālās komisijas līgumu, ekspedīcijas līgumu, komerciālā glabājuma līgumu, līzinga līgumu, faktoringa līgumu, franšīzes līgumu, kas ir būtiski uzņēmumiem, un savu komercdarbību vēlas paplašināt gan Latvijā, gan ārpus tās.

Darba likums regulē darba tiesiskās attiecības, kas ir saistošas visiem darba devējiem neatkarīgi no to tiesiskā statusa un darbiniekiem, ja darba devēju un darbinieku tiesiskās attiecības dibinātas uz darba līguma pamata (Darba likums, 2.pants). Turklāt, Darba likums skaidri nosaka darba devēja un darbinieka tiesiskās attiecības, kas ietver:

- ✓ Darba līguma vispārīgos principus.
- ✓ Darbinieka un darba devēja tiesības un pienākumus.

- ✓ Darba samaksas jautājumu regulāciju.
- ✓ Darba un atpūtas laiku.
- ✓ Darba strīdu izšķiršanas kārtību.
- ✓ Darba attiecību izbeigšanas kārtību.

Papildus tam darba devējiem ir arī saistošs Darba aizsardzības likums, kas uzliek par pienākumu darba devējiem rūpēties par darbiniekiem, nodrošinot tiem darbam drošus apstākļus (tas attiecas ne tikai uz ražošanas nozari, bet arī uz pakalpojumu sniegšanas jomu).

Komercedarbības viens no likumiem, kas paredz un apraksta visu procedūru gadījumos, kad komercuzņēmums ir nonācis maksātnespējas situācijā, ir Maksātnespējas likums. Maksātnespējas likumā ir paredzētas tiesiskās aizsardzības normas, kuras mērķis atbilstoši likuma 3.pantam, ir atjaunot parādnieka spēju nokārtot savas saistības, ja parādnieks nonācis finansiālās grūtībās vai uzskata, ka tajās nonāks (Maksātnespējas likums, 3.pants). Galvenie principi, kas tiek piemēroti šī likuma ietvaros ir sekojoši:

1. Tiesību saglabāšanas princips.
2. Kreditoru vienlīdzības princips.
3. Patvaļas aizlieguma princips.
4. Saistību izpildes princips.
5. Procesa efektivitātes princips.
6. Apgrozības ātruma princips.
7. Atklātības princips.
8. Labticības princips.

Maksātnespējas likuma ietvaros komercuzņēmumam tiek palīdzēts iziet cauri pietiekoši sarežģītam procesam, kas bieži vien pasargā no dažādām nelabvēlīgām sekām.

Muitas likums, komercedarbības ietvaros, ietver kārtību, kādā preces pārvieto pāri valsts robežai, to aplikšanu ar ievadmuitas nodokli un izvedmuitas nodokli un citiem normatīvajos aktos paredzētajiem maksājumiem, kurus administrē Valsts ieņēmumu dienests, muitošanu, muitas kontroli, kā arī citus līdzekļus un darbības, ar kuru palīdzību tiek īstenota muitas politika.

Komercedarbības atbalsta kontroles likums, atbilstoši likuma 1.pantam, nodrošina komercedarbības atbalsta īstenošanas tiesiskumu, nosakot Latvijas nacionālās kontroles kompetences un procedūras komercedarbības atbalsta jomā, lai būtu iespējams mazināt komercedarbības atbalsta negatīvo ietekmi uz konkurenci. Likums nosaka pieļaujamās atbalsta mērķus, atbalstāmās izmaksas un maksimāli pieļaujamo atbalsta intensitāti, kā arī komercedarbībai sniegtā atbalsta nacionālās kontroles procedūras, lai mazinātu atbalsta negatīvo ietekmi uz konkurenci un nepieļautu iespēju gūt ekonomiskas priekšrocības, saņemot nelikumīgu atbalstu.

Papildus tam, komercdarbību regulē arī konkurences likums, kura mērķis ir mērķis ir aizsargāt, saglabāt un attīstīt brīvu, godīgu un vienlīdzīgu konkurenci visās tautsaimniecības nozarēs sabiedrības interesēs, ierobežojot tirgus koncentrāciju, uzliekot par pienākumu izbeigt konkurenci regulējošajos normatīvajos aktos aizliegtas darbības un normatīvajos aktos noteiktajā kārtībā saucot pie atbildības vainīgās personas.

Preču un pakalpojumu drošuma likums nosaka pienākumu ražotājam, izplatītājam un pakalpojuma sniedzējam ražot, laist apgrozībā, pārdot vai piedāvāt tikai drošu, cilvēka dzīvībai, veselībai un personas mantai, kā arī videi nekaitīgu preci vai pakalpojumu, nosaka ražotājiem, pārdevējiem un pakalpojumu sniedzējiem pienākumu informēt un sadarboties ar tirgus uzraudzības iestādēm, lai nepieļautu nedrošu preču nokļūšanu tirgū, kā arī nepieciešamības gadījumā veikt pasākumus nedrošu preču radītā riska mazināšanai.

Komercdarbību Latvijā regulē dažādi likumi un katrs no tiem nosaka savu darbības sfēru un tās specifiku tādā veidā, ka tiek nodrošināta brīva iespēja nodarboties ar komercdarbību jebkuram un jebkurā nozarē. Turklāt, ir jāņem vērā arī tas, ka komercdarbības likumdošanas bāze un tiesiskais regulējums nemainās tik ātri un neprognozējami kā tas ir finansiālās darbības jomā saistībā ar nodokļiem, to administrēšanu, grāmatvedības organizāciju un administrēšanu. Šos likumdošanas aspektus autors apskatīs šī bakalaura darba turpinājumā.

1.2. Uzņēmuma finansiālo darbību regulējošie likumi

Uzņēmums SIA „Finance Lab” Latvijā darbojas atbilstoši komerclikumā noteiktajām normām un tiesībām attiecībā uz sabiedrībām ar ierobežotu atbildību. SIA „Finance Lab” pamatdokumenti - statūti, ir izveidoti, ievērojot komerclikuma minimālās prasības, kuras obligāti ir jāatspoguļo tajos, saskaņā ar Latvijas Republikā spēkā esošajiem normatīvajiem aktiem. SIA „Finance Lab” Latvijas filiāle darbojās konsultāciju jomā.

Attiecībā uz uzņēmuma SIA „Finance Lab” darbību regulējošiem likumiem, tad galvenokārt tie ir saistīti ar uzņēmējdarbības īstenošanu un nodokļu administrēšanu. Tā kā uzņēmums nenodarbojas ar noteiktu preču ražošanu, kas uzliktu tam par pienākumu pildīt arī saistības, kas, piemēram, ir noteiktas Muitas likumā vai citos, ar uzņēmuma darbību nesaistītos veidos. Galvenie uzņēmuma SIA „Finance Lab” darbību regulējošie likumi ir sekojoši:

1. Likums „Par grāmatvedību”, kas uzņēmumam nosaka
2. Likums „Par nodokļiem un nodevām”.
3. Likums „Par iedzīvotāju ienākuma nodokli”.
4. Likums „Par uzņēmuma ienākuma nodokli”.

5. Gada pārskatu un konsolidēto gada pārskatu likums.

Minētie likumi ir tikai paši galvenie tā kā kopumā uzņēmuma darbību regulē un nosaka daudzi MK noteikumi un no tiem pret uzņēmumu SIA „Finance Lab” izrietošās prasības, kas uzņēmumam savā ikdienā ir jāievēro un jāpiemēro tā atbilstošās normas saskaņā ar likumdošanas prasībām un noteikumiem gan pret saviem darbiniekiem, gan uzņēmumu un tā darbību.

Visus SIA „Finance Lab” saimnieciskos darījumus apliecina ar attaisnojuma dokumentiem, novērtē naudas izteiksmē un, ievērojot hronoloģiju, sistemātiskā kārtībā iegrāmato uzņēmuma grāmatvedības reģistros, saskaņā ar likumu „Par grāmatvedību”.

Darba turpinājumā autors sniegs nelielu ieskatu par uzņēmuma SIA „Finance Lab” vēsturi, misiju, darbības mērķiem un uzdevumiem, lai darba turpmākajās sadaļās būtu vieglāk izprast un analizēt uzņēmuma finanšu rādītājus, kuros atspoguļojas uzņēmuma attīstības tendences, kā arī potenciālās problēmas, ko nosaka arī attiecīgais komercdarbības veids, ar kuru uzņēmums nodarbojas.

1.3. Uzņēmuma izveides vēsture, misija, vīzija, mērķis un uzdevumi

Sabiedrība ar ierobežotu atbildību „Finance Lab” ir dibināts 2013.gada 9.decembrī. Pamatkapitāla lielums ir EUR 2800.

Uzņēmuma izveides vēsture pamatojās uz to, ka iestājoties ES, uzņēmējiem pavērās iespējas ne tikai apgūt Eiropas fondu sniegtās iespējas, bet arī paplašināt savu attīstību un konkurētspēju ES tirgū. Lai to būtu iespējams kvalitatīvi nodrošināt ir jābūt pietiekoši kompetentam un zinošam personālam, lai uzņēmums varētu apgūt šo fondu un sniegto programmu iespējas, bet ne vienmēr uzņēmuma darbinieki ir spējīgi to kvalitatīvi izpildīt un nodrošināt atbilstošu dokumentu sagatavošanu, pārvaldību un organizāciju.

Līdz ar to, uzņēmēji un dažādu pakalpojumu un ražojošo uzņēmumu pārstāvji arvien vairāk sāka meklēt iespējas, kādas ES struktūrfondu programmas apgūt, bet arī palīdzību un atbalstu no malas attiecīgās dokumentācijas sagatavošanā un projekta vadības īstenošanā no ārpuses nevis tikai uzņēmuma iekšienē. Tas bija veids un iespēja kā dažādi konsultāciju uzņēmumi varētu veidot abpusēju sadarbību, balstoties uz profesionalitāti, pieredzi, atbilstošām zināšanām un kompetenci, kas ir arī uzņēmuma SIA „Finance Lab” pamatā.

SIA „Finance Lab” misija ir sekmēt un veicināt Latvijas uzņēmumu konkurētspēju globālajā tirgū, palīdzot uzņēmumiem pie dažādu attīstības projektu un programmu izstrādes, pamatojoties uz efektīvu un profesionālu uzņēmuma finanšu rādītāju novērtējumu, analīzi un dinamiku, ņemot vērā nozares attīstības tendences un Latvijas kopējo ekonomisko stāvokli, lai

būtu iespējams piesaistīt dažādu ES finansēto programmu finansējumu uzņēmumu dinamiskai attīstībai.

Uzņēmuma SIA „Finance Lab” vīzija ir saistīta ar kvalitatīvu, profesionālu un konkurētspējīgu finanšu pakalpojumu nodrošinājumu uzņēmumiem, kuru vadmotīvs ir dinamika, attīstība, iespējas un izaugsme.

Uzņēmuma SIA „Finance Lab” mērķis ir palīdzēt dažādas jomas un industriju uzņēmumiem ar finanšu konsultācijām un dažādu projektu īstenošanu.

Uzņēmuma SIA „Finance Lab” galvenie uzdevumi ir vērsti uz:

1. Finanšu konsultāciju sniegšanu uzņēmumiem.
2. Finanšu analīzi, aprēķiniem un uzņēmuma attīstības, t.s., maksātspējas novērtējumu.
3. Dažāda ES struktūrfondu finansējuma piesaiste uzņēmumiem.
4. Uzņēmumu attīstības projektu piesaiste, biznesa plānu izstrāde.
5. Sadarbības veicināšana ar nozaru asociācijām un cita veida pārstāvniecībām, lai uzņēmumiem piedāvātu labāko risinājumu attiecībā uz noteikta veida projekta īstenošanu.

Uzņēmuma SIA „Finance Lab” saimnieciskās darbības virzieni ir Konsultēšana komercdarbībā un vadībiznībā. Uzņēmuma pakalpojumi ir vērsti trijos virzienos:

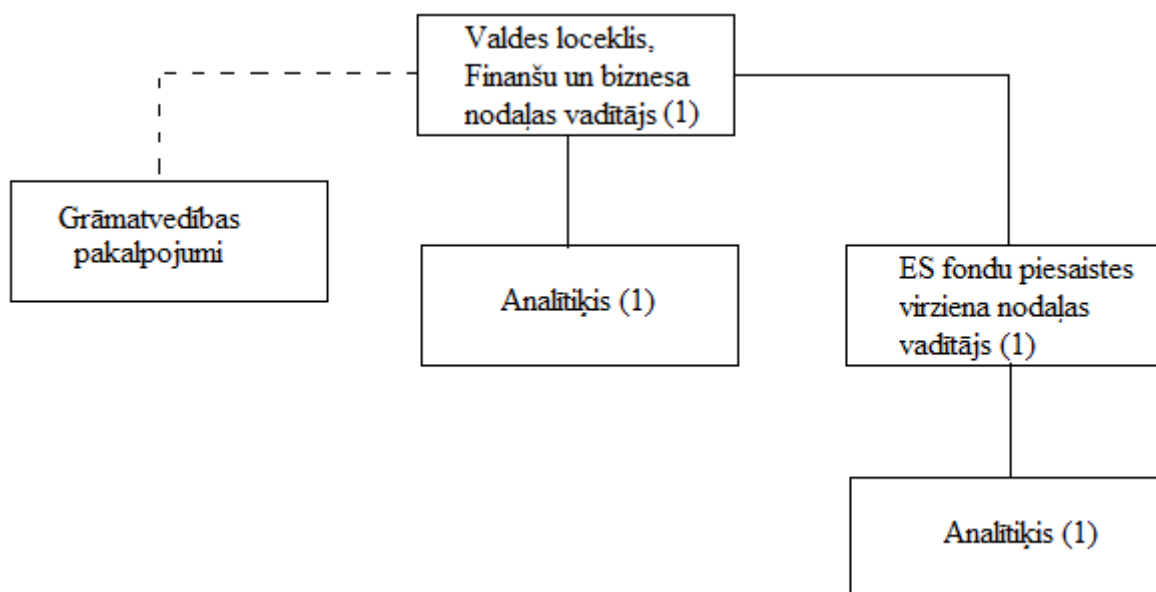
1. *Korporatīvās finanses:* Finansējuma piesaiste, Mārketinga analīze, Uzņēmuma padziļināta izpēte, Uzņēmumu vērtēšana.
2. *Biznesa konsultācijas:* Biznesa plāns, Finanšu aprēķini, Biznesa modeļa izstrāde, Nozares pētījumi.
3. *ES fondu piesaiste:* LIAA (Latvijas investīciju un attīstības aģentūra) administrētās programmas, LAD (Lauku atbalsta dienests) administrētās programmas, CFLA (Centrālā finanšu un līgumu aģentūra) administrētās, programmas, citas programmas.

Uzņēmuma juridiskā adrese ir Rīgā, Dzirnavu ielā 3-38 LV-1010, bet faktiskā adrese ir K. Valdemāra iela 100, Rīga LV-1013. SIA „Finance Lab” piedāvā pakalpojumus visā Latvijas teritorijā. Uzņēmums nomā biroja telpas Valdemāra ielā 100, Rīgā. Pie biroja ir autostāvvietas klientiem un darbiniekiem. Biroja kopējā platība ir 121 m². Biroja uzturēšanai tiek izmantoti pakalpojumi SIA „Rīgas ūdens”- ūdens apgāde un kanalizācija, SIA „Mājokļu serviss”- Mājas apsaimniekotājs, AS „Rīgas Siltums” - centralizētā pilsētas apkure.

Kā redzams, tad, neskatoties uz to, ka uzņēmums SIA „Finance Lab” ir neliels, tomēr uzņēmums ir pietiekoši ambiciozs un sevi šo gadu laikā ir pierādījis kā pietiekoši spēcīgu konkurentu starp lieliem konsultāciju uzņēmumiem, uz ko norāda mazā darbinieku mainība, stabilitāte un arvien pieaugošais projektu skaits un sadarbības uzņēmumu lojalitāte.

1.4. Uzņēmuma organizatoriskā struktūra un personāls

Uzņēmuma SIA „Finance Lab” veiksmīgos panākumus nosaka darbinieku profesionalitāte un pieredze darbības sfērā. No 2013.gada līdz 2015.gadam SIA „Finance Lab” strādāja 5 darbinieki. Šobrīd uzņēmumā strādā 4 darbinieki, kas ir pietiekoši, lai katram no darbiniekiem būtu pilnīga iespēja sevi realizēt un īstenot tos projektus, kuros darbinieki ir pietiekoši zinoši, kompetenti un pieredzes bagāti. Uzņēmuma organizatoriskā struktūra skatāma 1. attēlā.

1. attēls. SIA “Finance Lab” organizatoriskā struktūra (autors pēc uzņēmuma materiāliem)

Uzņēmumā ir viens valdes loceklis, kuram pieder 100% no kapitāla daļas (2800 kapitāldaļas). ES fondu piesaistes virziena vadītājs darbojas ar ES fondu piesaisti un zem viņa ir viens analītiķis. Korporatīvās finanses un biznesa konsultācijas ir valdes locekļa pārziņā un zem viņa arī ir viens analītiķis. Autors secina, ka uzņēmuma SIA „Finance Lab” darbinieki ir atlasīti pēc izglītības un pieredzes atbilstošā darbības sfērā.

Uzņēmuma SIA „Finance Lab” personāla sastāvs ir sekojošs:

- Kaspars Bērziņš - darbojas un strādā saistībā ar korporatīvām finansēm un biznesa konsultācijām. Uzņēmumā viņš ir valdes loceklis, atbild par līgumiem un visu, kas ir saistīts ar Finanšu un biznesa nodaļu.
- Kaspara Bērziņa pakļautībā ir analītiķis Roberts Celmiņš.
- Janis Čakste - ES fondu piesaistes virziena vadītājs, kura atbild par ES fondiem un programmām, to administrēšanu, sadarbojoties ar uzņēmumiem un klientiem.

- Jāņa Čakstes pakļautībā ir analītiķe Zane Miķelsone.

Uzņēmumam SIA „Finance Lab” pienākumi, atbildība un tiesības vadītājiem tiek sadalīti atbilstoši darbības veidiem un virzieniem, kas saistīti ar uzņēmuma darbības jomu. Vadītāji atbild par rezultātiem, kontroli, savu speciālistu (analītiķu) profesionālo līmeni, sakariem, kontaktiem dotajā darbības sfērā.

Attiecībā uz uzņēmuma vadības līmeņa izpildi un tā atbilstību pašiem uzņēmuma mērķiem, tad visas darbības, kas uzņēmumā tiek īstenotas ir arī atbilstošas tā izvirzītajiem mērķiem un uzdevumiem. Tā kā uzņēmums ir mazs ar nelielu skaitu darbinieku, tad nepastāv krasa sadalījuma starp vadības un izpilddarbiniekiem, jo katram darbiniekam ir sava atbildības joma, kurā tas specializējas un, kas nosaka darbinieka kompetences līmeni un profesionalitāti. To uzņēmuma SIA „Finance Lab” vadības līmeņa darbinieki (nodaļu vadītāji) cenšas īstenot, nodrošinot padoto darbinieku (analītiķu) izaugsmes iespējas līdzās izvirzītajām darba kvalitātes un profesionalitātes prasībām, kas ir vienots mijiedarbības process, jo uzņēmuma darbiniekiem ir jābūt pietiekoši elastīgiem un zinošiem, lai spētu sasniegt tādu līmeni, kas ļautu uzņēmumam kļūt par nopietnu konkurentu arī lielajām konsultāciju firmām un uzņēmumiem, pierādot sevi darbībā ar savu īstenoto projektu kvalitāti un klientu ilgtermiņa sadarbību.

1.5. Uzņēmuma iekšējās un ārējās vides novērtējums

Uzņēmuma ārējā un iekšējā vide ir tas resurss, caur kuru ir iespējams novērtēt uzņēmuma sniegtās iespējas.

Kā rāda autore Vēsma Abizāre, tad: „Katra uzņēmuma darbību ietekmē vide, kurā tas darbojas. Vide nekad nav stabila. Katram uzņēmumam gan jāpazīst sava apkārtējā vide un tās izmaiņu raksturs, gan jāprot reaģēt uz šīm izmaiņām - neveiksmes, spējot pielāgoties videi, var kļūt par uzņēmējdarbības veiksmēm (Abizāre, 2003, 11). Tā kā uzņēmējdarbības iekšējā un ārējā vide ir ļoti nozīmīga uzņēmuma attīstības kontekstā raugoties, tomēr kā norāda autori Julians Birkinšovs (Julian Birkinshaw), Neils Huds (Neil Hood) un Stefans Jangs (Stephan Young), tad uzņēmums noteiktos vides apstākļos var būt gan konkurētspējīgs, gan peļņu nesošs, tomēr nekad nebūs tā, ka uzņēmumam nebūs nekad nekas jāuzlabo un jāpildveido savā uzņēmējdarbības vidē (kā ārējā, tā arī iekšējā) (Birkinshaw, Hood, Young, 2005, 228).

Papildus tam, autors Marks D.Packards (Marck D.Packard) savā publikācijā „Where did interpretivism go in the theory of entrepreneurship?” akcentē to, ka uzņēmumi reti ņem vērā modernās uzņēmējdarbības atziņu teorijas, kas bieži vien tiešā veidā parāda esošās uzņēmējdarbības vides trūkumus tādā veidā nepievēršot lielu uzmanību un vērību uz noteiktiem

uzņēmējdarbības vides elementiem, kas ir uzņēmējdarbības procesa teorijas viena no raksturīgākajām iezīmēm (Packard, 2017, 10).

Turklāt, publikācijā „Diagnosing a firm's internal environment for corporate entrepreneurship” autori norāda uz to, ka uzņēmējdarbības iekšējā vide ir saistīta ar paša uzņēmuma spēju savā darbībā integrēt dažādus inovatīvus risinājumus, kur iekšējās vides attīstība tiktu aplūkota caur efektīvu dažādu risinājumu pielietošanu savā ikdienas darbā un darbā ar klientiem, ņemot vērā mūsdienas vides prasības un sniegtās iespējas. Pēc būtības ir jāņem vērā arī tas, ka uzņēmējdarbības attīstība ir ciešā mērā saistīta ar to, kā un kādā veidā uzņēmuma vadība vai vadītājs ir izveidojis uzņēmuma iekšējo vidi, kurā tiešā veidā atspoguļojas uzņēmuma sadarbības mehānismi dažādos tā līmeņos, kas ir viens no uzņēmuma stratēģiskas darbības un attīstības pamatprincipiem (Kuratko, Hornsby, Covin, 2014, 38-39).

Kā zināms, uzņēmējdarbības vidi var iedalīt ārējā un iekšējā vidē.

Ārējā vide (makrovide) satur visus ārējos spēkus un organizācijas, ar kurām uzņēmums sastopas savā ikdienas un stratēģiskajā darbībā. Makrovidi atsevišķs uzņēmums nevar kontrolēt, tomēr tās faktori var būtiski ietekmēt uzņēmuma darbību. Ārējo vidi veido seši galvenie faktori:

1. Ekonomiskie - inflācija, bezdarbs, iedzīvotāju pirktspēja, dzīves līmenis, valsts ekonomikas augšupeja vai lejupslīde.
2. Sociālie, kultūras un demogrāfiskie - iedzīvotāju sociālā piederība, kultūras līmenis, iedzīvotāju skaita pieaugums, iedzīvotāju nacionālā struktūra, kultūras, izglītības līmenis, tautu reliģiskās un tikumiskās normas.
3. Tehnoloģiskie - jaunu ražošanas un sakaru tehnoloģiju attīstība, zinātnes un tehnikas attīstība.
4. Politiskie - valsts ārējā politika, attiecības ar citām valstīm, ekonomiskā un politiskā situācija pasaulē.
5. Tiesiskie - šie faktori ietver mijiedarbību starp uzņēmumu un valdību vai likumdevējiem; likumdošana, nodokļu politika.
6. Institucionālie un informatīvie - uzņēmējdarbības normālai norisei nepieciešamās neražojošās sfēras iestādes un organizācijas: bankas, apdrošināšanas kompānijas, pakalpojumu un konsultāciju dienesti, reklāmas aģentūras, tirgus pētīšanas aģentūras, uzņēmējdarbības atbalsta centri u.c.

Uzņēmējdarbības ārējai videi ir jābūt tādai, lai tā veicinātu, nevis bremzētu uzņēmējdarbības attīstību.

Iekšējā (mikrovide) ir uzņēmuma iekšējā vide, kurā notiek konkrētu uzņēmējdarbības lēmumu pieņemšana. Iekšējo vidi veido tie faktori, kurus uzņēmējs var ietekmēt vai mainīt:

- ✓ uzņēmuma mērķi (stratēģija, kārtējie uzdevumi);

- ✓ darbinieki (viņu zināšanas, prasmes, uztvere, iemaņas);
- ✓ uzņēmuma struktūra (darba dalīšana, struktūrvienības, funkciju sadale un izpilde);
- ✓ tehnoloģija (iekārtu izmantošana, informācijas sistēmas);
- ✓ uzņēmuma kultūra, vadītāja darba stils.

Iekšējā vide apvieno visas uzņēmuma atsevišķās struktūrvienības (uzņēmuma funkcijas), kā arī tos spēkus, kas vistiešākā veidā ietekmē uzņēmuma darbu - piegādātājus, konkurentus, patērētājus (Abizāre, 2003, 13). Turklāt, publikācijā „Diagnosing a firm’s internal environment for corporate entrepreneurship” autori norāda, ka: „Apstākļi, kas nosaka uzņēmuma un uzņēmējdarbības iekšējo vidi diktē un arī veido uzņēmuma saskatāmās izmaksas un ieguvumus, kas ir saistīti arī ar personāla riskiem, to īstenojamo darbību praksi un tam veltīto laiku, lai pierādītu uzņēmumam noteikta veida lietderīgas pieejas un risinājumus” (Kuratko., Hornsby., Covin 2014, 39).

Lai veiktu uzņēmuma SIA „Finance Lab” ārējās vides analīzi, autors to aprakstīs no sekojošiem ārējās vides ietekmējošiem aspektiem, kas tiešā veidā ietekmē uzņēmumu:

- ✓ Klientiem.
- ✓ Konkurentiem.
- ✓ Likumdošanas un valsts ekonomiski-politiskās situācijas.
- ✓ Sabiedriskajām attiecībām un medijiem.
- ✓ Globalizācijas un tās ietekmes.
- ✓ Zinātnes un tehnoloģiju attīstības.

Klientu segmenta novērtējums

Attiecībā uz klientu segmentu, tad uzņēmumam SIA „Finance Lab” klientu segments ir saistāms ar pieprasījuma tendencēm attiecībā uz dažādām ES fondu apguves programmām, kas īpaši aktuāli ir tieši pēdējā laikā. Līdz ar to, klientu segments ir samērā mainīgs, un ir atkarīgs no klientu vēlmēm un uzņēmuma spēju tām piemēroties, piemēram, attiecībā uz dažādu projektu finansiālu novērtēšanu, analīzi, utt. Klienti uzņēmumam SIA „Finance Lab” ir galvenokārt dažādi uzņēmumi un arī individuāli uzņēmēji, kas vēlas pietiekoši kvalitatīvā un objektīvā veidā novērtēt savas uzņēmējdarbības vai uzņēmuma finanšu stabilitāti, ieguldījumu dinamiku, iespējamās attīstības tendences ilgtermiņā, kā arī dažādus citus finanšu aspektus, lai saprastu uzņēmējdarbības iespējas attiecīgajā tirgū.

Konkurenti un to novērtējums

SIA „Finance Lab” tikpat kā nav konkurentu, jo uzņēmums ir mazs un klienti arī uzņēmumam atšķiras no tiem, kas ir lielajiem konsultāciju uzņēmumiem. Turklāt ir jāņem vērā, ka lielākā daļa no uzņēmumiem, kas darbojas konsultāciju jomā sniedz pakalpojumus samērā

ierobežotos segmentos un uzņēmējam bieži vien ir grūti atrast uzņēmumu, kas ir pietiekoši elastīgs, kompetents un profesionāls dažādās jomās.

Svarīgi ir arī tas, ka lielle konsultāciju uzņēmumu, kas specializējas dažādās jomās un nozarēs nevēlas sadarboties ar maziem uzņēmējiem vai individuāliem komersantiem tā kā tas nav rentabli, ņemot vērā laika un cilvēkresursu ieguldījumu.

Uzņēmums SIA „Finance Lab” ir neliels un katram darbiniekam ir sava joma, par kuru tas atbild, ir daudz vieglāk pielāgoties arī mazam uzņēmumam. Līdz ar to, uzņēmums SIA „Finance Lab” ir pietiekoši elastīgs, kas nodrošina tam arī augstu konkurētspēju, jo uzņēmumam ir maz tiešo konkurentu.

Starpnieku loma

Tā kā uzņēmums SIA „Finance Lab” ir neliels un nodarbojas ar finanšu konsultācijām, tad starpnieki nav uzņēmumam aktuāli tā kā uzņēmums SIA „Finance Lab” strādā ar klientu tiešā nevis pastarpinātā veidā vēl caur kādu apakšuzņēmēju. Tas, zināmā veidā, sniedz priekšrocības attiecībā uz savas konkurētspējas saglabāšanu tā kā darbība caur starpniekiem jebkurā uzņēmējdarbības jomā ir pakļauta pietiekoši lielam riskam sakarā ar to neprognozējamību attiecībā uz ilgtermiņa sadarbības nodrošinājumu.

Likumdošana un tās radītā ietekme

Pēdējos gados pastāv tendence, ka likumdošana sāk nedaudz nostabilizēties, līdz ar to, ja likumdošana ir stabila, tad īpašus draudus tā nerada uzņēmumam. Tomēr kā jau jebkuru uzņēmumu arī uzņēmumu SIA „Finance Lab” likumdošana un tās grozījumi, kā arī dažādi jaunievedumi skar tieši, tai skaitā, arī 2017.gadā ieviestās un plānotās nodokļu politikas izmaiņas. Tomēr pati būtiskākā likumdošanas ietekmes daļa ir nodokļi, kā arī normatīvais regulējums, kas attiecas uz uzņēmuma komercdarbības veikšanu.

Normatīvie akti, kas ietekmē uzņēmuma SIA „Finance Lab” darbību ir saistīti ar prasībām, kur būtiskākie ir:

1. Komerclikums.
2. Konkurences likums.
3. Likums par nodokļiem un nodevām.
4. Likums „Par grāmatvedību”, u.c.

Šie likumdošanas akti nosaka uzņēmuma vispārīgās prasības, kas ir jāņem vērā darbojoties šajā tirgus segmentā, kur ir pietiekoši liela konkurence, īpaši ar lielajiem uzņēmumiem.

Tomēr ir jāņem vērā arī tas, ka tieši lielle uzņēmumi vairāk ir orientēti „par cīņu” par lielajiem uzņēmumiem un mazie uzņēmumi, kā arī individuālie klienti ir uzņēmuma SIA „Finance Lab” priekšrocība. Tas, kā zināms, palīdz līdzsvarot konkurenci, kā arī piedāvājuma un pieprasījuma dinamiku, bet arī ar savu klientu segmentu ilgtermiņā kļūst par līderiem savā tirgus nišas

segmentā. Tāpēc arī, neskatoties uz likumdošanas aspektiem, kas arī var ietekmēt uzņēmuma darbību, tomēr ir nepieciešams ņemt vērā arī to, ka konsultāciju biznes ir pietiekoši elastīga nozare, kurā ir iespējams sniegt konsultācijas uzņēmējiem, pielāgojot tās ekonomiskai situācijai un iespējām.

Protams, likumdošana var ietekmēt uzņēmuma SIA „Finance Lab” darbību, tomēr tā kā uzņēmums ir pietiekoši mazs, tad būtisku ietekmi uz tā darbību var ne tik daudz atstāt likumdošanas izmaiņas kā klientu segmenta izmaiņas un viņu vajadzības, kurām iespējams uzņēmums vēl nav gatavs (piemēram, ļoti specifisku analīžu un novērtējumu veikšana, specifiskas uzņēmējdarbības jomas, ar kurām uzņēmumam vēl nav bijusi pieredze, utt.) ES struktūrfondu un programmu sniegtās iespējas, jaunas programmas un citus aspektus.

Sabiedrisko organizāciju un mediju ietekme

Attiecībā uz šo aspektu, tad uzņēmums SIA „Finance Lab” ir atkarīgs no medijiem tā kā informāciju par sevi sniedz arī lielākajos biznesa laikrakstos un žurnālos, bet ne ļoti regulāri. Biežāk šī ietekme izpaužas arī caur paša uzņēmuma sadarbības partneru sniegto novērtējumu medijos, ar kuru palīdzību uzņēmums ir spējis saņemt noteiktu ES līdzfinansējumu vai novērtējot savas finanšu iespējas attīstījis uzņēmējdarbību tādā vai citādā veidā.

Būtiski ir atzīmēt arī to, ka aktīva reklāma un darbība medijos uzņēmumam nav ļoti nepieciešama tā kā uzņēmumam ir jau izveidojies pietiekošs ilgtermiņa sadarbības partneru loks, kā arī informācija par uzņēmumu nonāk līdz citiem uzņēmuma potenciālajiem klientiem caur pašiem uzņēmuma SIA „Finance Lab” klientiem un sadarbības partneriem, ar kuriem ir izveidojusies laba sadarbība.

Tomēr, nevar nenovērtēt mediju ietekmi īpaši, kas attiecas uz dažādu finanšu aspektu interpretāciju publiskajā telpā, kas var būtiski ietekmēt arī uzņēmuma SIA „Finance Lab” klientu izvēli veikt to vai citu analīzi un novērtējumu.

Globalizācija un tās radītā ietekme

Attiecībā uz globalizācijas ietekmi, tad kā jebkurš uzņēmums, arī SIA „Finance Lab” ir tiešā veidā ar to saistīts tā kā globalizācijas ietekmē mainās uzņēmējdarbības konteksts un veids, kādā uzņēmēji vēlas attīstīties, apgūstot dažādus tirgus un sadarbību ar citiem uzņēmumiem.

Tas nostāda sadarbību ar uzņēmumiem citā līmenī, kur finanšu konsultācijas un analīze vairs nav vērsta uz tikai vienu konkrētu skatījumu, bet ir jāspēj sniegt pietiekoši daudzpusīgs redzējums uz uzņēmuma problēmu un tā attīstības iespējām, tai skaitā, ņemot vērā mūsdienu globalizācijas sniegtās iespējas un priekšrocības.

Zinātnes un tehnoloģiju attīstība

Attiecībā uz zinātnes un tehnoloģiju attīstību, tad uzņēmums SIA „Finance Lab” ir tiešā veidā saistīts ar šo ārējās vides aspektu, tā kā uzņēmējdarbībā pašlaik notiek aktīvs pārmaiņu posms, kurā tehnoloģiskiem risinājumiem ir nozīmīga loma.

Līdz ar to, arī uzņēmumam ir jāspēj pielāgoties un izprast katra uzņēmuma darbības jomu un specifiku, lai novērtējot to finansiāli un ekonomiski, kā arī pie dažādu biznesa plānu izstrādes, tiktu ņemti vērā tehnoloģiskie aspekti, kas ir viens no kritērijiem, kas nosaka arī uzņēmuma konkurētspēju kā vietējā, tā arī starptautiskajā mērogā.

Uzņēmuma SIA „Finance Lab” darbību arī ietekmē iekšējās vides faktori, kas uzņēmumam kā palīdz, tā arī kavē tā nostiprināšanos un darbību kopumā.

Galvenie iekšējās vides faktori, kas ietekmē SIA „Finance Lab” darbību un ikdienas darba organizāciju ir:

- ✓ Uzņēmuma definētie mērķi un uzdevumi.
- ✓ Uzņēmuma personāls
- ✓ Tehnoloģijas un to pielietojums.
- ✓ Vadības process.

Uzņēmuma mērķi un uzdevumi

Attiecībā uz uzņēmuma SIA „Finance Lab” mērķiem un uzdevumiem, tad uzņēmumā tiek izvirzīti:

1. Ekonomiskais mērķis.
2. Vispārējie mērķi (gan stratēģiskie, gan arī ilgtermiņa).
3. Funkcionālie finanšu mērķi.
4. Individuālie mērķi saistībā ar katra darbinieka ieguldījumu un kompetenci.

Uzņēmuma SIA „Finance Lab” ekonomiskais mērķis ir vērsts uz peļņas gūšanu, gan arī uzņēmuma tālāko attīstību (piemēram, palielinot uzņēmuma apgrozījumu par noteiktu procentuālo daļu salīdzinājumā ar iepriekšējo pārskata periodu), ilgtermiņa sadarbības nodrošināšanu ar saviem klientiem un jaunu klientu piesaistīšanu caur jaunu un inovatīvu pakalpojumu īstenošanu un nodrošinājumu.

Saistībā ar uzņēmuma SIA „Finance Lab” stratēģiskiem un ilgtermiņa mērķiem, tas uzņēmumā saistās galvenokārt ar uzņēmuma darbības attīstību, pakalpojumu veidu un darbības jomas paplašināšanu.

Uzņēmuma SIA „Finance Lab” finanšu mērķi ir vērsti tieši uz apgrozījuma un peļņas palielināšanas iespējām. Individuālie mērķi ir saistīti vairāk ar pašu uzņēmuma SIA „Finance Lab” darbinieku motivāciju, profesionalitātes un zināšanu kompetences pielietojumu.

Personāls un vadības process

Tā kā uzņēmums SIA „Finance Lab” ir neliels, tad tajā tiek īstenots demokrātiskais vadības process, kurā katram darbiniekam ir dota attiecīgā iespēja sevi īstenot un pierādīt savas prasmes, zināšanas un kompetenci darbā ar klientiem un to vajadzībām.

Vadības līmeņa darbinieki ir atbildīgi par savu analītiķu darbu un kompetences līmeni, lai visas veiktās analīzes būtu objektīvas un uz noteiktiem datiem un rezultātiem balstītas. Turklāt, neliela uzņēmuma, kāds ir SIA „Finance Lab”, vadības process ir daudz caurspīdīgāks tā kā ir maz gan vadības, gan izpildes darbinieku līmeņu un ir ļoti viegli konstatēt jebkādas problēmas darba procesa īstenošanas gaitā.

Tehnoloģijas un to pielietojums

Attiecībā uz tehnoloģiju pielietošanu uzņēmumā SIA „Finance Lab”, tad ikdienā tiek aktīvi un profesionāli izmantotas dažādas tehnoloģijas un to sniegtās iespējas, kas atvieglo darba pienākumu veikšanu, aprēķinus, datu analīzi, salīdzināšanu, novērtēšanu, utt. Piemēram, dažādas datorprogrammas, finanšu analīzes novērtējuma rīki un datubāzes, kas viennozīmīgi sniedz lielu ieguldījumu attiecībā uz kvalitatīva darba īstenošanu un organizēšanu. Jaunāko tehnoloģiju un to mūsdienu risinājumu pielietojums uzņēmumā SIA „Finance Lab” ir ne tikai atvieglojis ikdienas pienākumu īstenošanu, kā arī padarījis to vieglāk izsekojama, īpaši sadarbībā ar uzņēmuma SIA „Finance Lab” klientiem.

Vadības process

Uzņēmuma SIA „Finance Lab” vadības process ir vērst uz rezultāta sasniegšanu un noteikto mērķu īstenošanu, ko katrs no uzņēmuma SIA „Finance Lab” darbiniekiem skaidri apzinās un novērtē. Vadības process uzņēmumā ir atgriezenisks, respektīvi, ne tikai no vadītāja uz darbiniekiem vērts, bet arī otrādi. Tas nodrošina to, ka vadības process uzņēmumā norit pietiekoši līdzsvaroti un strukturēti un katrs no uzņēmuma darbiniekiem apzinās savu ieguldījumu uzņēmuma kopējā attīstībā un izaugsmē. Vadības procesa īstenošanā tiek izmantota lietišķi-profesionālā pieeja, lai darbinieki ne tikai spētu izprast sava ieguldītā darba vērtību, bet arī būtu motivēti un ieinteresēti uzņēmuma SIA „Finance Lab” attīstībā un konkurētspējā.

Tas veicinātu ne tikai jauna klientu segmenta veidošanos, bet arī ilgtermiņa sadarbību ar uzņēmuma SIA „Finance Lab” esošajiem klientiem. Kā zināms, tad tieši no uzņēmuma vadības procesa ir tiešā veidā atkarīga uzņēmuma attīstības tendences un iespējas. Šajā kontekstā būtisku lomu ieņem arī uzņēmuma komunikāciju aspektu īstenošana kā pašā uzņēmuma iekšienē, tā arī ārpus tā, kuras aspektus autors apskatīs darba turpinājumā.

1.6. Uzņēmuma komunikācijas struktūra un mijiedarbība ar klientiem

Tā kā uzņēmumam SIA „Finance Lab” galvenā vērtība ir klients, tad arī visa uzņēmuma attīstības koncepcija attiecībā uz komunikāciju tiek balstīta uz tiešās kvalitātes un klientu atgriezeniskās saiknes nodrošināšanu attiecībā uz jebkuru komunikācijas mijiedarbības principu.

Kā zināms, tad teorētiskā literatūrā ir daudz un dažādu komunikācijas definīciju, kas nosaka ne tikai komunikācijas pamata principus, bet arī to savstarpējo mijiedarbības mehānismu, piemēram, „Komunikācija ir saskarsme, kas sociālpsiholoģiskajā pieejā tiek definēta kā tiešs vai netiešs sazināšanās process, kura mērķis ir ietekmēt partnera uzvedību, emocijas, nostādni un attieksmi, aktivitātes pakāpi un darbību” (Ezera., Graudiņa., Dreiberģa, 2004, 5).

Ir jāņem vērā arī tas, ka pašlaik notiek straujas izmaiņas attiecībā uz to, kādā veidā uzņēmums komunicē ar klientiem un veidi kā tas tiek nodrošināts ir pietiekoši daudzpusīgi, ņemot vērā gan klienta segmentu, mērķa grupu un uzņēmuma piedāvāto pakalpojumu veidu. Turklāt, kā atzīmē autore Sandra Olivere (Sandra Oliver) publikācijā „Symmetrical communication: does reality support rhetoric?”, tad: „Vadības process pamatojas uz atbilstošu lēmumu pieņemšanu un šo lēmumu pieņemšanas kvalitāte balstās uz kompetentu komunikāciju.” (Oliver, 2000, 27). Kopumā, komunikācijas procesā darbojas četri vadmotīvi, kas sastāv no minēto četru elementu summas, lai gan atsevišķi katrs no elementiem ir nozīmīgs visā komunikācijas norisē. 1. tabulā ir atspoguļotas komunikācijas nozīmīgākās iezīmes, kas nosaka to, lai komunikācijas process būtu lietderīgs un efektīvs (Edeirs, 1999, 20-21).

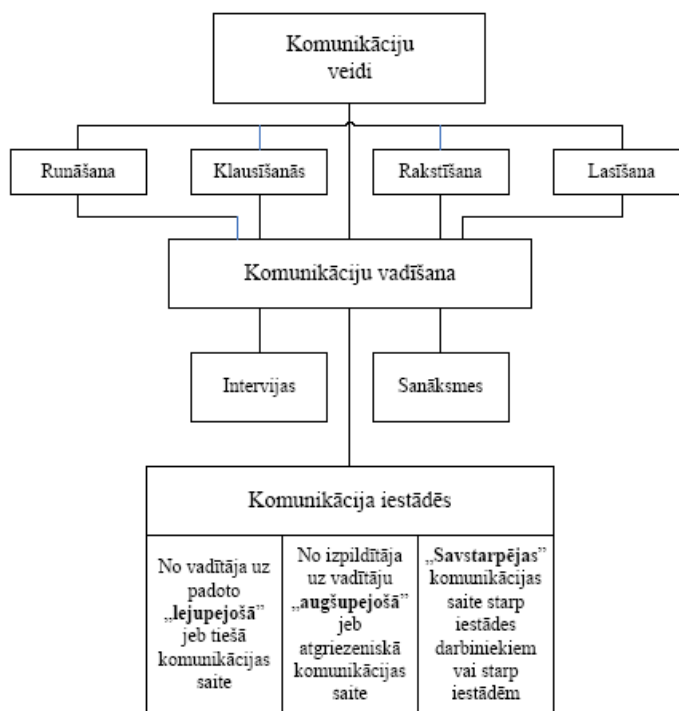
1. tabula. Komunikācijas būtiskākās iezīmes (Edeirs, 1999, 21)

Būtiskie elementi	Piezīmes
Sociālie kontakti	Lai varētu komunicēties, personām jābūt tiešā saskarsmē vienai ar otru
Kopējie sazināšanās līdzekļi	Abām komunikācijas pusēm jābūt kopējai valodai vai vienotai sadarbības idejai
Domas un idejas pārraide (transmisija)	Ziņojumam, kura dēļ notiek komunikācija, jābūt izklāstītam skaidri un saprotami
Savstarpēja saprašanās	Ziņojumam jābūt skaidri un pareizi uztvertam un pienācīgi izskaidrotam

1.tabulā vārds ziņojums var ne tikai saturēt informāciju, kas kaut kur ir iegūta, bet arī tādu, kas balstās uz noteiktām idejām, izjūtām vai pieredzi. Starp šīm divām kategorijām nepastāv pretrunas, jo ir iespējams nodot tālāk jau zināmu informāciju, piemēram, matemātikas principu formulējumu bez jebkādam izmaiņām. (Edeirs, 1999, 21).

Komunikācija ir neatņemama vadīšanas sastāvdaļa jebkurā organizācijā. Tā kā organizācija sastāv no savstarpēji atkarīgu cilvēku kopuma, tad komunikācija kļūst par obligātu

priekšnoteikumu, lai nodrošinātu atsevišķu indivīdu funkciju īstenošanu atbilstoši organizācijas mērķiem. Komunikācijas veidu savstarpējā saistība organizācijas ietvaros ir atspoguļota 2. attēlā (Edeirs, 1999, 12).

2. attēls. Komunikācijas veidu savstarpējā saistība (Edeirs, 1999, 12)

Ņemot vērā, 2.attēlā atspoguļoto informāciju, arī SIA „Finance Lab” darbībā tiek īstenoti visi komunikāciju veidi, neskatoties uz to, ka uzņēmums ir neliels. Būtībā komunikācija uzņēmumā noris pietiekoši strauji, ņemot vērā aspektu, ka mūsdienās laicīgs komunikācijas un informācijas nodrošinājums ir viens no veiksmīgas uzņēmējdarbības principiem. Šis princips tieši parādās komunikācijā caur internetu un tā sniegtajām iespējām.

Uz to arī norāda autore Brikše, akcentējot mūsdienu komunikācijas vides izmaiņu tendences: „... novērtējot un salīdzinot klasiskās komunikācijas procesa raksturīgās iezīmes, ir redzams, ka interaktīvajā (internets) un personiskajā komunikācijā ir iespējas saskatīt gan kopīgo, gan atšķirīgo komunikācijas veidu un tā tendences laika gaitā (Brikše, 2002, 92).

Papildus, autore Brikše norāda, ka: „Mūsdienās tieši internets ir spējis apvienot personiskās un masu komunikācijas raksturojumus, kas nosaka to, kādas ir mediju potenciālās iespējas, ļaujot medijiem ietekmēt kā komunikācijas formu, tā arī saturu. Tas ir radījis to, ka ir krasi mainījies lietotāja statuss pašā komunikācijas procesā, kas ir radījis ietekmi ne tikai uz interneta un publisko sfēru darbībām, bet arī lietotāja darbības” (Brikše, 2002, 95).

Turklāt, ir jāņem vērā arī tas, ka izmantojot savstarpēji integrētu komunikāciju tīklu, tiek uzlabota klientu vēlmju un vajadzību apmierināšana, panākta daudz efektīvāka darba

organizācija, kā arī samazinās uzņēmuma izmaksas (Communication styles and the workplace, 2012), kam piekrīt arī darba autors to saistot ar uzņēmumu SIA „Finance Lab”.

Neskatoties uz to, ka uzņēmuma ikdiena mūsdienās ir kļuvusi dinamiska un kompleksāka, un lēmumu pieņemšanas temps ir pietiekoši ātrs, tieši savlaicīgas informācijas nodrošinājums un komunikācijas efektivitāte nosaka to, kādā veidā tā attīstīsies tālāk. Tieši komunikācija ir tā, kas nodrošina orientāciju un rada uzticamību gan attiecībā uz uzņēmumu, gan sniegtajiem pakalpojumiem.

Līdz ar to efektīvai starppersonu komunikācijai darba vietā ir ļoti nozīmīga loma, jo tā sekmē veiksmīgu uzņēmuma darbošanos, ko arī parāda uzņēmuma SIA „Finance Lab” darbība.

Darba turpinājumā autors izvērtēs un analizēs uzņēmuma SIA „Finance Lab” finansiālo darbību, lai novērtētu tā darbību un attīstības tendences pēdējo četru gadu laika periodā.

2. SIA „FINANCE LAB” FINANSIĀLĀS DARBĪBAS IZVĒRTĒJUMS

Lai būtu iespējams novērtēt uzņēmuma SIA „Finance Lab” darbības izvērtējumu, bakalaura darba autors šīs nodaļas ietvaros analizēs SIA „Finance Lab” finanšu rādītājus, peļņu un izmaksas, kā arī novērtēs uzņēmuma SIA „Finance Lab” bilances dinamiku, sniedzot savu vērtējumu par attiecīgo rādītāju dinamiku un palielināšanās un/vai samazināšanās iemesliem.

Uzņēmuma SIA „Finance Lab” finansiālās darbības analīze sniegs iespēju novērtēt uzņēmuma izaugsmes un attīstības tempus, kā arī ļaus prognozēt turpmākās darbības iespējas, ņemot vērā finanšu rādītāju rezultātus un to tendences.

Veicot uzņēmuma finansiālās darbības novērtējumu, svarīgi ir arī sniegt ieskatu par vispārīgiem finansiālās analīzes aspektiem, finanšu rādītājiem, to aprēķināšanu un novērtējuma metodiku. Līdz ar to, šī bakalaura darba nodaļā tiks arī apskatīti arī teorētiskie aspekti par finanšu analīzi, tā mērķiem un pielietojamām metodēm, jo kā zināms, finanšu analīzē var tikt un arī tiek izmantots pietiekoši plašs klāsts ar dažādām novērtējuma un analīzes metodikām, kur katra no tām apraksta savu rādītāju, sniedzot objektīvu informāciju un novērtējumu par attiecīgo uzņēmumu.

2.1. Finanšu analīzes būtība, mērķi, uzdevumi un metodes

Atbilstoši autores E.Zelgalves viedoklim, finanšu analīze ir finansiālā rakstura informācijas lietošanas un transformācijas paņēmieni ar mērķi: (Zelgalve, 2002, 51).

1. Izvērtēt uzņēmuma tekošo un prognozējamo finansiālo stāvokli.
2. Izvērtēt iespējamās uzņēmuma attīstības tempus no tā finansiālā nodrošinājuma viedokļa.
3. Prognozēt uzņēmuma vietu preču un kapitāla tirgū.

Kā norāda autore M.Rurāne, tad: „Uzņēmuma vadīšana ir pārvaldības funkciju realizēšanas process, kas saistās ar neskaitāmu saimniecisko operāciju veikšanu, kas kopumā veido uzņēmuma saimniecisko darbību” (Rurāne, 2005, 242). M.Rurāne arī norāda to, ka saimnieciskās darbības analīzes saturu veido (Rurāne, 2005, 242):

1. Vadības lēmumu izpilde, kā arī resursu efektīva izmantošana.
2. Efektivitātes paaugstināšanas iekšējo rezervju meklēšana.
3. Rekomendāciju izstrādāšana rezervju izmantošanai.

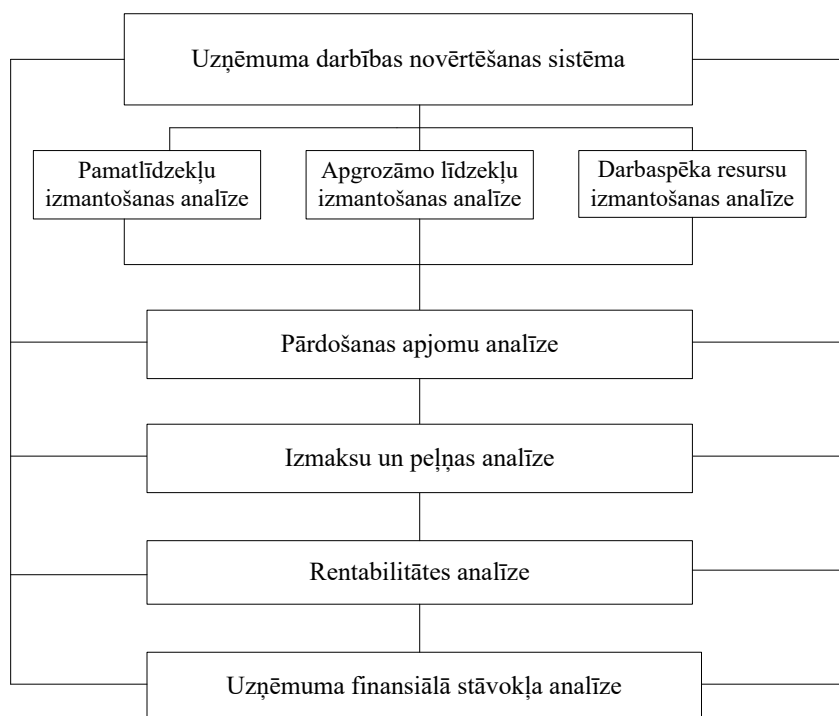
Uzņēmuma saimnieciskās darbības analīzei ir svarīga loma uzņēmuma vadīšanā. Analīzes uzdevums, no vienas puses, noteikt uzņēmuma darbības efektivitāti pārskata periodā un noteikto

mērķu sasniegšanu, bet, no otras puses, noteikt uzņēmuma darbības attīstības iespējamus virzienus esošajā un perspektīvajā periodā, ņemot vērā nepieciešamos materiālus, finansiālos un darbaspēka resursus. Tāpēc analīze ir jāveic mērķtiecīgi, lai izzinātu tādas uzņēmuma iespējas un rezerves, kas nodrošinātu esošo resursu optimālu izmantošanu (Rurāne, 2005, 243).

Turklāt kā norāda autore H.Krogzeme, tad uzņēmuma finansiālās analīzes mērķis ir novērtēt pārskata perioda darbības rezultātus un darbības efektivitāti, kā arī noskaidrot iespējas un rezerves uzņēmuma darbības pilnveidošanai nākotnē. Saimnieciskās darbības analīzes saturu veido (Krogzeme, 2010, 365);

- ✓ Vadības lēmumu izpilde un saimniecisko resursu efektīva izmantošana.
- ✓ Iekšējo rezervju izpēte.
- ✓ Priekšlikumu sagatavošana rezervju izmantošanai.

Saimnieciskās darbības analīze un novērtēšana aptver kompleksu rādītāju sistēmu, ko shematiski ir iespējams attēlot 3.attēlā.

3.attēls. Kompleksās saimnieciskās darbības analīzes rādītāju sistēma (Rurāne, 2005, 243)

M.Rurāne arī norāda, ka: „finansu pārskati ir jāanalizē ar mērķi, lai paaugstinātu ieguldītā kapitāla rentabilitāti un nodrošinātu uzņēmuma darbības stabilitāti” (Rurāne, 2000, 189).

Finansu analīzes metodika ietver trīs savstarpēji saistītus blokus:

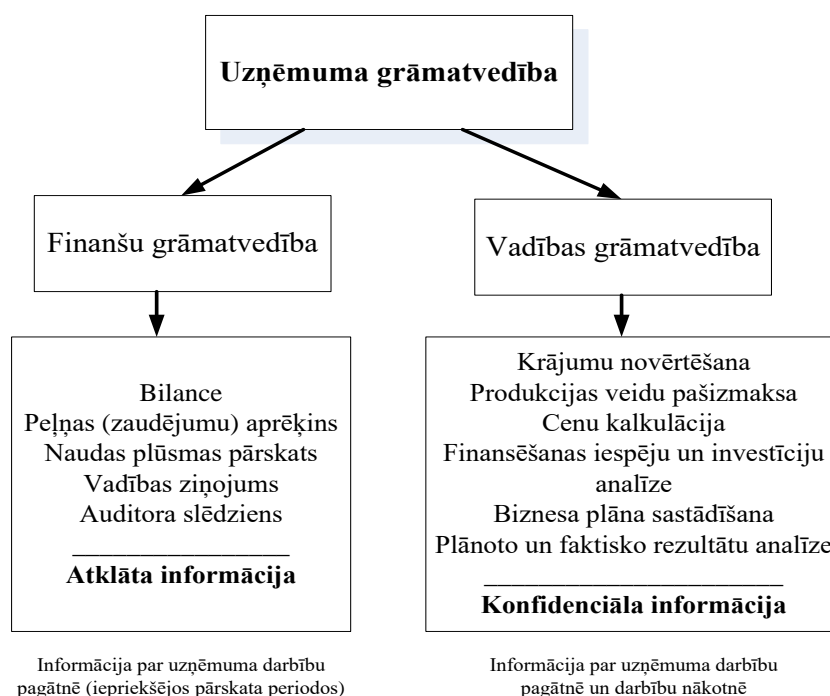
1. Uzņēmumu darbības finansiālo rezultātu analīze.
2. Uzņēmuma finansiālā stāvokļa analīze.
3. Uzņēmuma finansu-saimnieciskās darbības efektivitātes analīze.

Galvenais finansu analīzes mērķis ir iegūt pēc iespējas lielāku galveno parametru skaitu, pēc kuriem būtu iespējama pilnīgāka uzņēmuma finansiālā stāvokļa, peļņas un zaudējuma, aktīvu un pasīvu struktūras izmaiņu novērtēšana (Rurāne, 2000, 191).

Finansu analīzes galvenās funkcijas ir sekojošas (Rurāne, 2000, 192):

1. Finansiālā stāvokļa, finansiālo rezultātu, uzņēmuma lietišķas aktivitātes objektīva novērtēšana.
2. Sasniegto rezultātu un finansiālā stāvokļa ietekmējošo faktoru noskaidrošana.
3. Pieņemamo finansu lēmumu sagatavošana un pamatošana.

Finansu analīze ir uzņēmuma saimnieciskās darbības analīzes sastāvdaļa, kura sastāv no finansu un vadības analīzes, ko ilustratīvi ir iespējams atspoguļot 4.attēlā.

4.attēls. Uzņēmuma grāmatvedības iedalījums (Krogzeme, 2010, 367)

Uzņēmuma finanšu analīzes galvenie veidi iedalās, vadoties no (Krogzeme, 2010, 373):

1. *Izpildes organizācijas* (iekšējā un ārējā finanšu analīze).
2. *Analītiskās izpētes apjoma* (pilna finanšu analīze un tematiska finanšu analīze).
3. *Finanšu analīzes objekta* (pilna finansiālās darbības analīze, uzņēmuma atsevišķo „atbildības centru” analīze).
4. *Analīzes izpētes perioda* (perspektīva finanšu analīze, operatīva finanšu analīze, retrospektīva finanšu analīze).

Finanšu un saimnieciskās darbības informācijas analīzi un novērtēšanu, var veikt pēc dažādām metodēm. Grāmatvedībā visbiežāk izmanto četras galvenās saimniecisko rezultātu skaidrošanas metodes (Rurāne, 2000, 208):

1. Pārskatu lasīšana - pārskatu absolūto rādītāju izpēte un to ietekmes novērtējums uz uzņēmuma finansiālo stāvokli un darbības rezultātiem.
2. Horizontālā jeb dinamikas analīze - dažādu pārskatu posteņu absolūtās un relatīvās novirzes noskaidrošana salīdzinājumā ar noteikto bāzes gadu, plānu vai iepriekšējo pārskata periodu. Ar šīs analīzes palīdzību ir iespējams novērtēt saimniecisko un finanšu rādītāju izmaiņu dinamiku.
3. Vertikālā jeb struktūras analīze - bilances un peļņas vai zaudējumu aprēķina posteņu struktūras un to izmaiņu analizējamā periodā noteikšana
4. Finanšu koeficientu aprēķināšana - nodrošina iespēju iegūt nepieciešamo informāciju uzņēmuma saimnieciskās darbības novērtēšanai, secinājumu veikšanai un rekomendāciju izstrādāšanai.

Efektīva resursu izmantošana ilgtermiņa periodā nodrošina uzņēmuma īpašnieku ekonomisko interešu realizēšanu. Tāpēc uzņēmuma īpašnieki finanšu pārskatus analizē ar mērķi paaugstināt ieguldītā kapitāla rentabilitāti un nodrošināt uzņēmuma darbības stabilitāti. Kreditori un investori veic finanšu analīzi, lai minimizētu savu aizdevumu un ieguldījumu risku (Rurāne, 2002, 186).

Finanšu analīzes ietvaros var arī tikt pielietotas papildus dažādas grāmatvedības novērtējuma pieejas gan atsevišķi, gan apvienojumā viena ar otru, ietverot (Hendriksen, 1982, 11):

- Investīciju novērtējuma teorijas.
- Informācijas apstrādi un novērtēšanu.
- Iepriekš nosakāmus rādītājus.
- Iznākuma (plānoto un paredzamo) pieeju.
- Ētisko pieeju.
- Komunikācijas teorijas pielietojumu.
- Uzsvāru uz socioloģiskiem faktoriem.
- Makroekonomisko pieeju.
- Pragmatisko pieeju.
- Nespecifiskus uzvedības mērķus.

Līdz ar to, finanšu analīze un kontrole ir saistīta ar plānoto un sasniegto rezultātu novērtēšanu, laika gaitā sasniegto rezultātu salīdzināšanu, t.i., noviržu lielumu noteikšanu un to rašanās cēloņu noskaidrošanu (Alsiņa., Marinska., Bojarenko, 2011, 154). Līdzīgās domās ir arī autors K.G.Hofs, kas uzskata, ka tieši pārskata analīzei vislielākā vērtība ir tad, ja ir iespēja salīdzināt rādītājus par ilgāku laika posmu un noteikt uzņēmuma attīstības tendences, lai redzētu, vai uzņēmuma attīstība ir pozitīva vai negatīva (Hofs, 2011, 194).

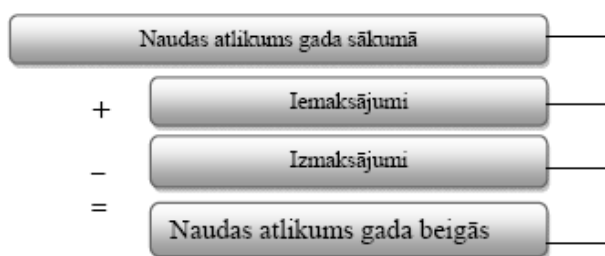
Darba turpinājumā autors veiks uzņēmuma SIA „Finance Lab” saimnieciskās darbības rādītāju novērtējumu.

2.2. Uzņēmuma saimnieciskās darbības rādītāji

Uzņēmuma saimnieciskās darbības vadīšana ir galvenais priekšnoteikums ekonomisko panākumu sasniegšanā jebkurā uzņēmējdarbības jomā un nozarē. Līdz ar to, ir ļoti nozīmīgi izvērtēt esošo situāciju, izmantojot dažādus saimnieciskos rādītājus kā apgrozījums, peļņa un izmaksas). Darba autors turpinājumā analizēs SIA „Finance Lab” saimnieciskās darbības rādītājus.

2.2.1. Neto apgrozījums

Kā norāda autore H. Krogzeme, tad: „Naudas plūsmas pārskats satur informāciju par naudas apgrozījumu pārskata gadā. Naudas apgrozījums jeb tā kustība veido naudas plūsmu, ko uzrāda naudas plūsmas pārskatā saskaņā ar zemāk parādīto shēmu” (skat. 5.att.).

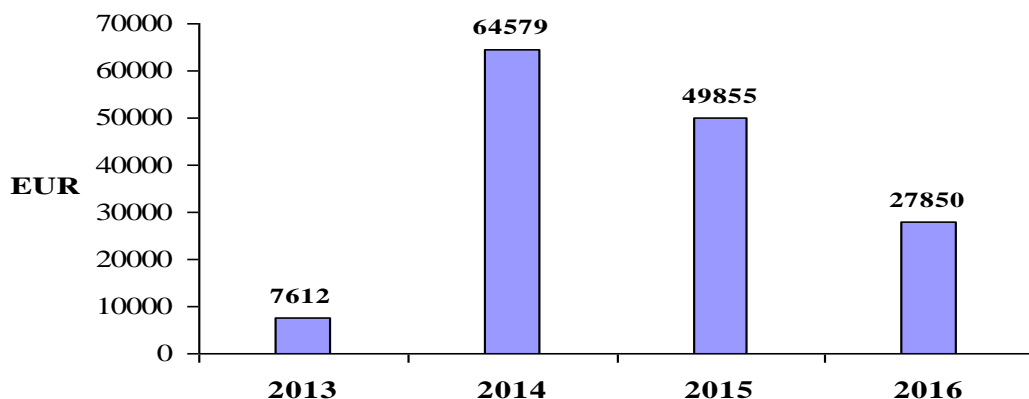

5. attēls. Naudas apgrozījums (Krogzeme, 2013, 50)

Lai novērtētu uzņēmuma apgrozījumu, tiek ņemta vērā uzņēmuma peļņa, kopējais neto apgrozījums. Neto apgrozījums ir ieņēmumi no preču un pakalpojumu realizācijas, no kuriem atskaitīti nodokļi, kurus aprēķina, par pamatu ņemot realizācijas apgrozījumu un atpakaļ atdoto preču vērtību (Rurāne, 2000, 204). Apgrozāmie līdzekļi ir visi aktīvi, kas tiešā veidā piedalās uzņēmuma ražošanas ciklā. kā arī visi debitoru parādi, kuru apmaksas termiņš ir līdz 12 mēnešiem (Hofs, 2011, 181). Turklāt, apgrozāmie līdzekļi ir jānovērtē pēc zemākajām iegādes izmaksām un patiesās vērtības. SIA „Finance Lab” apgrozījums no 2013.-2016.gadam ir atspoguļots 2.tabulā.

2.tabula. SIA „Finance Lab” apgrozījums 2013.-2016.gados (autors)

Gads	2013	2014	2015	2016
Neto apgrozījums, EUR	7 612,00	64 579,00	49 855,00	27 850,00
Vidējais apgrozījuma pieaugums 3 gados (%)	0,00	748,38	362,79	227,15
Darbinieku skaits	1,00	3,00	5,00	4,00
Apgrozījums uz vienu darbinieku, EUR	7 612,00	21 526,33	9 971,00	6 962,50

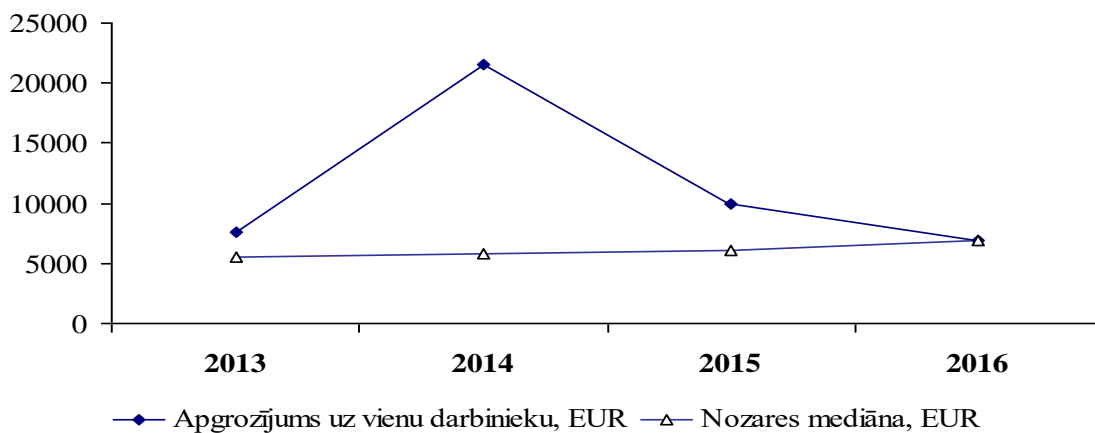

6. attēls. SIA „Finance Lab” apgrozījuma dinamika 2013.-2016.gados (autors)

Analizējot 2. tabulas un 6.attēla iegūtos datus autors secina, ka

- Neto apgrozījumā 2014.gadā (EUR 64579) salīdzinājumā ar 2013. gadu (EUR 7612) ir vērojams kāpums par +56967 Eur, jo 2013. gadā ir sākta uzņēmuma darbība un nav pilns finanšu gads. Apgrozījuma pieaugums par 88,2% 2014.gadā salīdzinājumā ar 2013.gadu ir skaidrojams ar darbības paplašināšanos, jo uzņēmumā tika piesaistīti papildus darbinieki, lai būtu iespējams īstenot vairāk projektus un darbu ar klientiem.
- 2016. gadā (**EUR 49855**) salīdzinājumā ar 2015. gadu (EUR 49855) ir vērojams kritums (EUR -22005).

Analizējot 2.tabulas datus ir jāsecina, ka uzņēmuma SIA „Finance Lab” apgrozījums četru gadu laika periodā ir bijis dinamisks, kas īpaši ir novērojams no 2015-2016.gadam. Šajā laika periodā apgrozījums samazinājies par 79% salīdzinājumā ar 2015.gadu, jo samazinājās pieprasījums pēc konsultāciju pakalpojumiem. 2014.gadā apgrozījuma kāpumu ir veicinājis dažādu ES projektu īstenošana.

7. attēls. SIA „Finance Lab” apgrozījums uz vienu darbinieku 2013.-2016.gados (SIA „Finance Lab” nepublicētā informācija)

Izvērtējot 7.attēlā sniegtos datus autors secina, ka

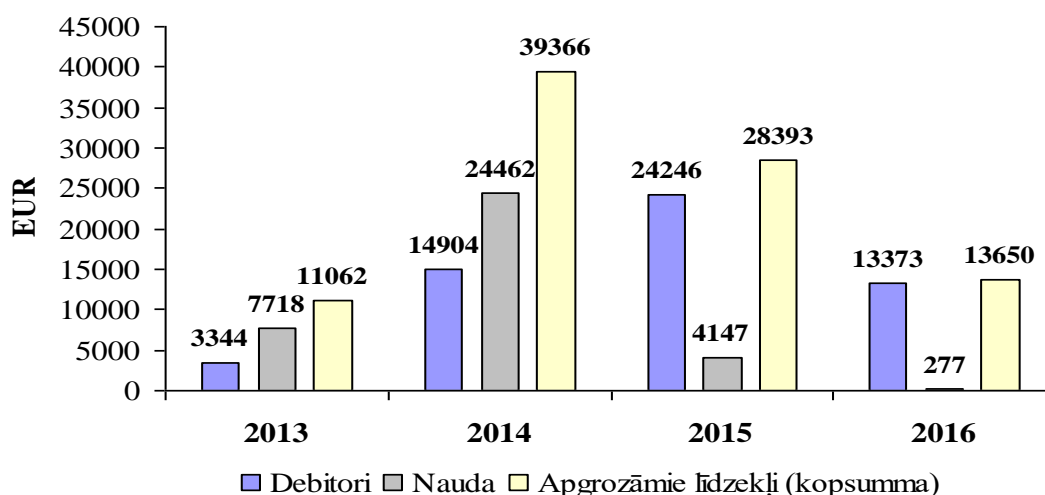
- Augstākais apgrozījuma rādītājs bija 2014.gadā (EUR 21526,33) , ka uzņēmums sāka dinamiski attīstīties un bija nepieciešamība pēc jauniem darbiniekiem.
- Pēc 2015. gada uzņēmumā notika iekšēja struktūras maiņa, kur uzņēmumā palika divas nodaļas (skatīt 1.attēlu), kas pašlaik ir pietiekoši, lai apkalpotu visus klientus un spētu piedāvāt jaunus finanšu pakalpojumus.

Novērtējot uzņēmuma SIA „Finance Lab” apgrozījumu, būtiski ir arī sniegt ieskatu par uzņēmuma kopējo apgrozījuma līdzekļu struktūras dinamiku, ko uzņēmumā veido - debitori un nauda.

Debitori ir visi parādi, kas uzņēmumam jāsaņem no citiem uzņēmumiem, iestādēm, organizācijām vai fiziskām personām. Šajā apgrozāmo līdzekļu iedaļā ieskaita tikai tādus parādus, kuru saņemšanas termiņš ir īsāks par gadu.

Debitoru parādi uzņēmējdarbībā veidojas (Rurāne, 2005, 52):

1. Pārdodot preces un pakalpojumus uz kredīta.
2. Aizdodot naudu darbiniekiem, dalībniekiem vai citiem uzņēmumiem uz laiku, ne ilgāku par gadu.
3. Sakarā ar pamatkapitālā neiemaksāto līdzdalību summu (līdz 1 gadam).
4. Veicot avansa maksājumus vai priekšapmaksu darījuma partneriem.

8. attēls. SIA „Finance Lab” apgrozāmo līdzekļu struktūra 2013.-2016.gados

(autors)

Analizējot 8.attēlā iegūtos datus autors secina, ka

- SIA „Finance Lab” ir palielinājies debitoru apjoms no 2013-2015.gadam par 151,5% un sākot ar 2016.gadu ir samazinājies par 81,3%. Pēc autora domām tas ir

skaidrojams ar uzņēmuma SIA „Finance Lab” veiksmīgu pieeju debitoru parādu atgūšanā.

- Analizējot apgrozāmo līdzekļu kopsumma no 2013-2016.gadam ir palielinājusies par 18,95%, kas ļauj spriest par apgrozāmo līdzekļu apjoma nostabilizēšanos.

Uzņēmuma saimniecisko darbību ietekmē ne tikai apgrozījuma rādītāji, bet arī uzņēmuma izmaksas, kas ietekmē arī uzņēmuma peļņas rādītājus. Analizējot un novērtējot uzņēmuma ieņēmumu-izdevumu posteņus ir iespējams objektīvi novērtēt to dinamiku. Nepieciešamības gadījumā veikt atbilstošas darbības, kas samazinātu vai palielinātu vienu vai otru rādītāju, ņemot vērā uzņēmuma kopējo attīstību un darbības segmenta nozari, klientu sektoru, konkurentus un valsts kopējo ekonomisko un fiskālo politiku.

Bakalaura darba turpinājumā autors analizēs uzņēmuma SIA „Finance Lab” izmaksu posteņus un to struktūru. Pamatojoties uz uzņēmuma SIA „Finance Lab” ieņēmumu-izdevumu struktūru, tiks novērtēta izmaksu ietekme uz citu uzņēmuma saimnieciskās darbības rādītāju dinamiku.

2.2.2. Izmaksas, to struktūra

Analizējot uzņēmuma SIA „Finance Lab” izmaksas un to struktūru, ir nepieciešams ņemt vērā arī uzņēmuma finanšu pārskatu posteņu struktūru, kā arī kopējo dinamiku, kas skaidri parādītu iespējamus un nepieciešamos uzlabojumus attiecībā uz uzņēmuma SIA „Finance Lab” saimniecisko darbību.

Lai uzņēmums sekmīgi darbotos ir nepieciešams veikt uzņēmuma ekonomisko rādītāju novērtējumu un analīzi, kas palīdz ne tikai laicīgi konstatēt iespējamās problēmas, bet arī savlaicīgi pieņemt atbilstošus vadības un stratēģiska līmeņa lēmumus, kas palīdzētu uzņēmumam attīstīties ilgtermiņā. Šajā ziņā būtiska ir dažādu uzņēmuma finanšu pārskatu sastādīšana un to rādītāju analīze. Pārskats ir uzņēmuma saimnieciskās darbības faktisko ekonomisko rādītāju apraksts par iepriekšējo laika periodu un tā sastādīšana balstās uz vairākiem principiem, kas iekļauj sevī notiktus informācijas uzskaites principus (Rurāne, 2000, 194):

1. Aktīvi un pasīvi.
2. Ieņēmumi.
3. Peļņa un zaudējumi.

Svarīgākie SIA „Finance Lab” pārskati ir balance, peļņas un zaudējumu aprēķins. (skatīt 3. un 4. Tabulas). 3.tabulā ir atspoguļota SIA „Finance Lab” ieņēmumu un izdevumu balance par laika periodu no 2013-2016.gadam.

3. tabula. SIA „Finance Lab” ieņēmumu un izdevumu bilance 2013-2016.gados (autors)

Ieņēmumi, EUR	Gads			
	2013	2014	2015	2016
Apgrozījums, EUR	7 612,00	64 579,00	49 855,00	27 850,00
No pircējiem saņemtie avansi, EUR	2 846,00	-	-	-
Kopā, EUR:	10 458	64 579,00	49 855,00	27 850,00
Izdevumi, EUR				
Administrācijas izmaksas	0,00	1 260	1 717	653
Procentu maksājumi un citas izmaksas	0,00	60,00	240,00	0,00
Sniegto pakalpojumu iegādes izmaksas	1 404,00	29 412,00	43 671,00	38 504,00
Pārējās saimnieciskās darbības izmaksas	14,00	700,00	964,00	1 315,00
Nodokļi un valsts sociālās apdrošināšanas obligātās iemaksas	1 238,00	966,00	4 442,00	320,00
Kopā, EUR:	2 656,00	32 398,00	51 034,00	40 792,00

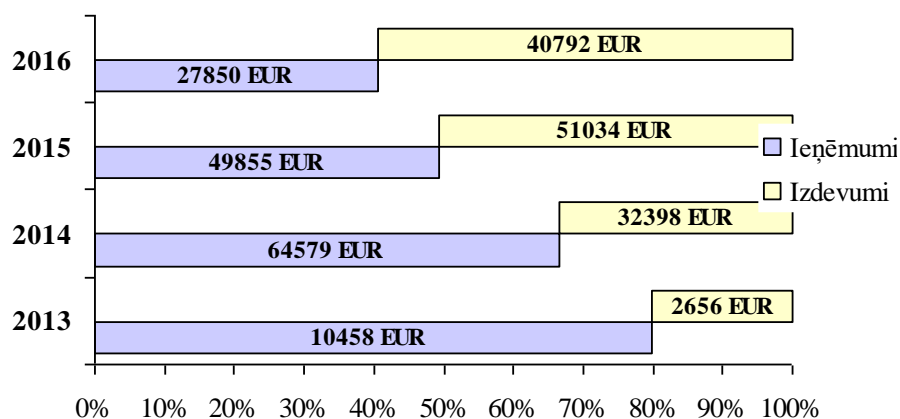
Analizējot 3.tabulas datus darba autors secina, ka

- 2016.gadā salīdzinot ar 2015.gadu uzņēmuma izdevumu pozīcija ir samazinājusies par -22,31% un 2015.gadā ir +44,67% pieaugums salīdzinājumā ar 2014.gadu, kur lielāko izdevumu daļu veidoja tieši izdevumi saistībā ar uzņēmuma sniegto pakalpojumu iegādes izmaksām.
- No 2016.gada uzņēmums ir spējis samazināt savus kopējos izdevumus par - 22,31% salīdzinājumā ar 2015.gadu.

Darba autors secina, ka 2016. gadā uzņēmumā izmaksu samazinājums salīdzinājumā ar 2015.gadu ir :

- ✓ Administrācijas izmaksas – 89,79%.
- ✓ Procentu maksājumi un tamlīdzīgas izmaksas- 100%.
- ✓ Sniegto pakalpojumu iegādes izmaksas- 12,57%.
- ✓ Nodokļu un valsts sociālās apdrošināšanas obligātās iemaksas- 12,88%.

Lai uzskatāmāk parādītu uzņēmuma SIA „Finance Lab” izmaksu un izdevumu posteņus 2013.-2016.gados, autors izveidoja SIA „Finance Lab” ieņēmumu un izdevumu struktūru, kas ir atspoguļota 9.attēlā.

9. attēls. SIA „Finance Lab” izmaksu-ieņēmumu dinamikas struktūra 2013.-2016.gados
(autors)

Darba autors analizējot 9.attēla datus secina, ka

- 2013.gadā uzņēmuma ieņēmumu pozīcija sastādīja ap 80% salīdzinājumā ar tā paša taksācijas gada izdevumu pozīciju.
- Izdevumu pozīcijai četrus gadu laika periodā zemākais rādītājs bija 2013.gadā 20% un augstākais rādītājs bija 2016.gadā, sasniedzot gandrīz 60%.

Darba autors analizējot izdevumu pozīciju secina, ka uzņēmumā SIA „Finance Lab” tā samazinās, kas norāda uz to, ka uzņēmuma vadība ir izvērtējusi visas pozīcijas, samazinot izdevumus. Tādā veidā uzņēmumā netiek veidoti lieki izdevumi, kas radītu noteiktu ietekmi uz kopējo izdevumu pozīciju un beigās ietekmētu uzņēmuma peļņu, ko autors analizēs darba turpinājumā.

2.2.3. Uzņēmuma peļņa

Uzņēmuma finansiālā rezultāta analīzes procesā liela nozīme ir ekonomiskai analīzei, kuras svarīgākie uzdevumi ir šādi:

1. Sistemātiska finansiālā rezultāta veidošanās kontrole.
2. Peļņu ietekmējošo subjektīvo un objektīvo faktoru analīze.
3. Peļņas palielināšanas rezervju noskaidrošana.
4. Uzņēmuma darbības un peļņas palielināšanas iespēju novērtēšana.

Līdz ar to, uzņēmuma darbības finansiālais rezultāts izpaužas kā pašu kapitāla izmaiņas pārskata periodā, kas ir atkarīgas no darbības procesā gūtās peļņas vai zaudējumiem. Uzņēmuma spēja

nodrošināt nepārtrauktu pašu kapitāla palielinājumu tiek novērtēta ar vairāku rādītāju palīdzību. Peļņas rādītāji raksturo uzņēmuma darbības absolūto efektivitāti (Rurāne, 2005, 276-277).

Galvenie finansiālā rezultāta analīzes uzdevumi (Rurāne, 2005, 277):

1. Pamatdarbības peļņas līmeņa dinamikas novērtējums un analīze.
2. Pārējās darbības finansiālo rezultātu analīze.
3. Tīrās peļņas izmantošanas novērtējums un analīze.
4. Peļņas pieauguma rezervju analīze - uz pārdošanas apjomu, izmaksu optimizācijas pamata.

Peļņas analīzē tiek izmantots uzņēmuma peļņas un zaudējumu pārskats. Peļņas analīze parāda uzņēmuma darbības ekonomiskos rezultātus konkrētajā periodā un vai uzņēmuma darbība atmaksājas.

Kā norāda M. Rurāne, tad: „Uzņēmuma peļņa ir viens no uzņēmuma darbības novērtējušiem rādītājiem, uz kā pamata tiek veikta uzņēmuma sociāli ekonomiskās attīstības finansēšana tā kā tā ir ne tikai uzņēmuma iekšējo saimniecisko vajadzību segšanas avots, bet arī galvenais iekšējo finanšu resursu veidošanās avots” (Rurāne, 2000, 159).

Pastāv divi peļņas veidi, no kuriem viens ir bruto peļņa un otrs - neto peļņa, ar kuru palīdzību tiek arī novērtēta uzņēmuma finansiālā darbība un kuru rādītāji tiek pielietoti dažādu finanšu koeficientu aprēķinos, analīžu veikšanā, kā arī uzņēmuma darbības novērtēšanā.

***Bruto peļņa** ir neto apgrozījuma pārsniegums pār pārdotās produkcijas ražošanas izmaksām. Rādītājs ļauj analizēt uzņēmuma ražošanas darbības efektivitāti (Rurāne, 2000, 205).*

***Neto peļņa** ir uzņēmuma peļņas daļa, kura paliek uzņēmuma rīcībā pēc ienākuma nodokļa atskaitīšanas, kas ir svarīgākais uzņēmuma darbības rādītājs (Rurāne, 2000, 205).*

Uzņēmuma peļņas vai zaudējumu aprēķins rāda uzņēmuma darbības ekonomiskos rezultātus konkrētā periodā, kā arī gada ieņēmumus un izmaksas (Hofs., Alsiņa, 2011, 166). Peļņas vai zaudējumu aprēķinu principiālais modelis ir sekojošs:

1. Formula (Finanšu pārvaldība, 2001)

Ieņēmumi +/- Izmaiņas aktīvos - Izmaksas = Peļņa/zaudējumi

4.tabulā ir atspoguļots uzņēmuma SIA „Finance Lab” peļņas vai zaudējumu aprēķins 2013.-2016.gados.

4. tabula. SIA „Finance Lab” peļņas vai zaudējumu aprēķins 2013.-2016.gados (autors)

Rādītājs	2013 (EUR)	2014 (EUR)	2015 (EUR)	2016 (EUR)
1. Neto apgrozījums	7 612,00	64 579,00	49 855,00	27 850,00
b) no citiem pamatdarbības veidiem	0,00	0,00	0,00	27 850,00
2. Pārdotās produkcijas ražošanas pašizmaksa, pārdoto preču vai sniegto pakalpojumu iegādes izmaksas	- 1 404,00	- 29 412,00	- 43 671,00	- 38 504,00
3. Bruto peļņa vai zaudējumi	6 208,00	35 167,00	6 184,00	- 10 654,00
5. Administrācijas izmaksas	0,00	- 1 260,00	- 1 717,00	- 653,00
7. Pārējās saimnieciskās darbības izmaksas	- 14,00	- 700,00	- 964,00	- 1 315,00
12. Procentu maksājumi un tamlīdzīgas izmaksas	0,00	- 60,00	- 240,00	0,00
14. Peļņa vai zaudējumi pirms ārkārtas posteņiem un nodokļiem	6 194,00	33 147,00	3 263,00	0,00
17. Peļņa vai zaudējumi pirms nodokļiem	6 194,00	33 147,00	3 263,00	0,00
13. Peļņa vai zaudējumi pirms nodokļiem	0,00	0,00	0,00	- 12 622,00
15. Peļņa vai zaudējumi pēc uzņēmumu ienākuma nodokļa aprēķināšanas	0,00	0,00	0,00	- 12 622,00
18. Pārskata gada peļņa vai zaudējumi	6 194,00	33 147,00	3 263,00	- 12 622,00

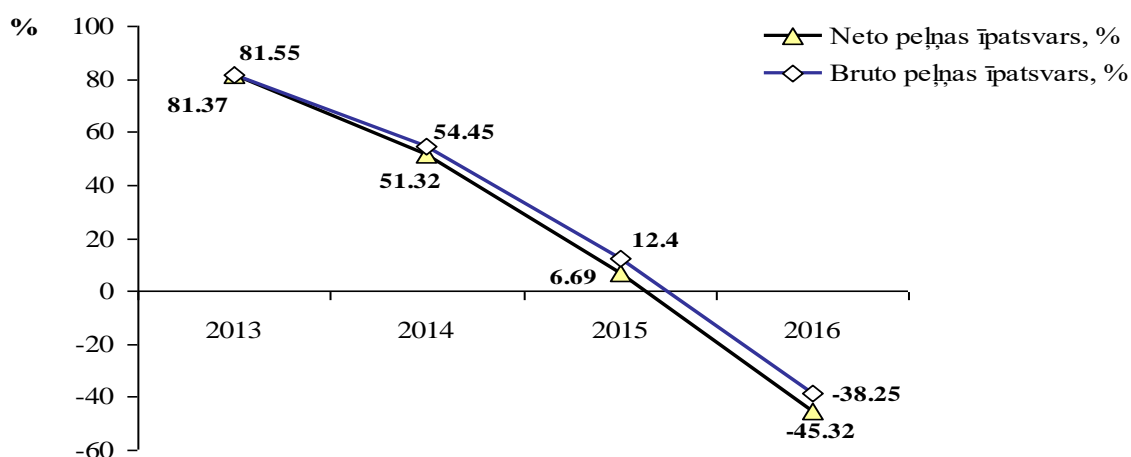
Analizējot 4.tabulas datus darba autors secina, ka

- SIA „Finance Lab” peļņa pēc nodokļiem 2016.gadā (EUR-12622) ir samazinājusies par 75% salīdzinājumā ar 2014.gadu (EUR 33147), kas ir nopietns priekšnosacījums, lai uzņēmums izvērtētu savu darbību un veiktu noteiktus pasākumu kopumu, kas varētu uzlabot uzņēmuma finanšu rādītājus.
- Bruto peļņa 2015. gadā (EUR 35167) un 2016.gadā (EUR -10654) ir samazinājusies, kas skaidrojams ar uzņēmuma klientu skaita izmaiņām, pakalpojumu piedāvājuma struktūru un tirgus tendencēm.

Uzņēmuma sekmīgai darbībai jāņem vērā pašu kapitāla dinamika un struktūra.

Atbilstoši definīcijai, tad pašu kapitāls ir viss kapitāls, kuru uzņēmumā iegulda investori īpašnieki, kas tiek veidots ne tikai no īpašnieku ieguldījumiem, bet arī uzņēmuma peļņas atskaitījumiem, t.i., uz pašfinansēšanas veida (Rurāne, 2000, 100).

Turpmāk autors atspulguļos uzņēmuma SIA „Finance Lab” bruto un peļņas īpatsvara dinamikas rādītājus 10.attēlā.

10. attēls. SIA „Finance Lab” bruto un neto peļņas dinamika 2013.-2016.gados (autors)

Analizējot 10. attēla datus darba autors secina, ka

- Uzņēmumam no 2013.gada vērojama bruto un neto peļņas dinamikas līknes lejupslīde, jo klientu un izstrādāto projektu daudzums samazinājās .
- Noslēdzot 2016. gadu uzņēmums ir strādājis ar zaudējumiem (neto peļņa EUR -12622), Bruto peļņa EUR -10654), kā rezultātā rentabilitātes rādītāji nav analizējami un uzņēmumu var uzskatīt par nerentablu.
- Autors secina, ka 2016.gada rādītāji liecina par cenu un izmaksu neatbilstību nozarei vai tirgum. Uzņēmumam būtu nepieciešams veikt pietiekoši kompleksu uzņēmējdarbības izvērtējumu attiecībā uz sniegtajiem pakalpojumiem, lai savu darbību būtu iespējams īstenot daudz mērķtiecīgāk ņemot vērā klientu (sadarbības uzņēmumu) esošās vajadzības.

Uzņēmuma bilance (aktīvs) un (pasīvs) ir atspoguļoti 1-2.pielikumos. Uz šo pārskatu pamata tiks arī analizēta arī uzņēmuma SIA „Finance Lab” finansiālā stāvokļa statistika un dinamika, novērtētas tā tendences, un veikts finanšu pārskatu struktūras novērtējums, ko autors izvērtēs šī bakalaura darba nākamajā nodaļā.

2.3. Uzņēmuma darbības efektivitātes un finanšu darbības rādītāji

Peļņas summa un rentabilitāte ir galvenie rādītāji, kas raksturo uzņēmuma darbības rezultātu. Jo lielāka ir peļņa, jo augstāks ir rentabilitātes līmenis, jo efektīvāk funkcionē uzņēmums. Tāpēc peļņas paaugstināšanas rezervju meklēšana ir viens no svarīgākajiem jebkura uzņēmuma uzdevumiem.

Jebkura uzņēmuma ekonomisko funkciju vidū vissvarīgākā loma ir tieši attiecībā uz peļņas pārvaldību, kas ir saistīts ar apstākli, ka peļņas rādītājos koncentrējas uzņēmuma visas

saimnieciskās darbības efekts. Turklāt, peļņa ir galvenais iekšējais finansēšanas avots, kas nodrošina uzņēmuma tālāko attīstību. Turklāt, ir jāņem vērā arī dažādu finansiālo koeficientu dinamika, kas palīdz novērtēt uzņēmuma iespējamās problēmas un jau laicīgi saskatīt risinājumus, kuri varētu tikt izmantoti, lai uzņēmums arī spētu darboties ilgtermiņā, ņemot vērā attiecīgos finanšu rādītājus un to novērtējumu.

2.3.1. Rentabilitāte

Ar rentabilitāti saprot attiecību starp peļņas lielumu un kādu citu rādītāju, kurš saistīts ar attiecīgās peļņas lielumu. Rentabilitātes analīzes gaitā par peļņu ietekmējošiem rādītājiem parasti mēdz pieņemt iesaistīto kapitālu vai īpašumu, vai arī neto apgrozījumu

Rentabilitāti parasti raksturo no trim aspektiem:

1. Komerčiālais (komerciālā rentabilitāte), t.i., cik daudz peļņas uzņēmums iegūvis uz neto apgrozījuma vienību.
2. Ekonomiskais (ekonomiskā rentabilitāte), t.i., cik peļņas iegūts, rēķinot uz uzņēmuma aktīvu vienību.
3. Finansiālais (finansiālā rentabilitāte), t.i., cik daudz peļņas ieguvuši uzņēmuma īpašnieki, rēķinot uz ieguldītā kapitāla vienību.

Katram no augstāk minētajiem rentabilitātes veidiem ir atbilstoša rentabilitātes līmeņa noteikšanas matemātiskā izteiksme, kas to apraksta. Rentabilitātes rādītāji atspoguļo uzņēmumu panākumus peļņas gūšanā. Tā kā peļņa ir pats svarīgākais uzņēmuma darbības rezultāts, zems rentabilitātes līmenis atspoguļo neveiksmi, ja to laikus nenovērš, tad sagaidāms uzņēmuma bankrots. Rentabilitāti vienmēr tiek izteikta procentos un tās līmeņa novērtēšanai nav absolūta un pietiekoši precīzi noteikta kritērija. Līdz ar to, rentabilitātes lielums ir atkarīgs no uzņēmuma darbības veida, apgrozījuma struktūras, un citiem ietekmējošiem faktoriem. Turklāt ir jāatzīmē arī tas, ka rentabilitātes līmeņa paaugstināšanās vienmēr tiek vērtēta pozitīvi.

Komerčiālās vai realizācijas rentabilitātes līmeņa raksturošanai visbiežāk izmanto realizācijas rentabilitātes rādītāju, kuru aprēķina, izmantojot matemātisko sakarību (skatīt 2. Formulu):

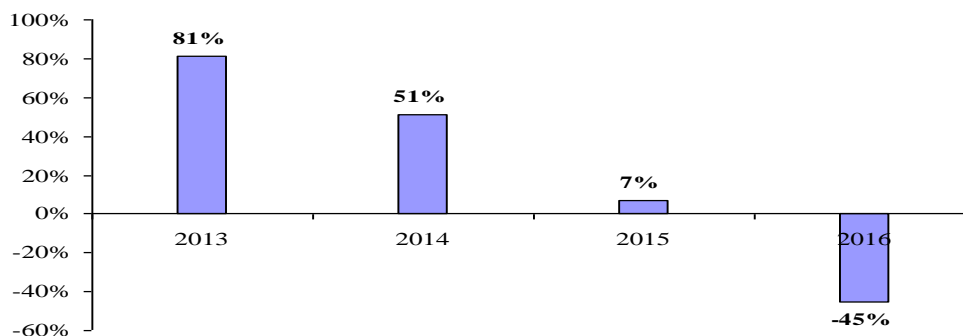
2. Formula (Finansu pārvaldība, 2001)

$$\text{Realizācijas rentabilitāte} = \frac{\text{Pārskata perioda peļņa}}{\text{Neto apgrozījums}} * 100\%$$

Komerčiālā jeb realizācijas rentabilitāte var paaugstināties no peļņas maksājamo nodokļu likmes pazemināšanos vai arī uzņēmuma finanšu politikas pārmaiņu dēļ. 5.tabulā ir atspoguļoti SIA „Finance Lab” komerčiālās rentabilitātes rādītāji četrus gadu periodā.

5. tabula. SIA „Finance Lab” komerčiālās rentabilitātes rādītāji 2013.-2016.gados (autors)

	2013	2014	2015	2016
Pārskata perioda peļņa, EUR	6 194,00	33 147,00	3 263,00	- 12 622,00
Netto apgrozījums, EUR	7 612,00	64 579,00	49 855,00	27 850,00
Realizācijas rentabilitāte, %	81%	51%	7%	-45%

11. attēls. SIA „Finance Lab” komerčiālās rentabilitātes dinamika 2013.-2016.gados (autors)

Analizējot 5.tabulu un 11.attēlu autors secina, ka

- Sākot ar 2014.gadu uzņēmums nespēja piesaistīt jaunus klientus ar saviem pakalpojumiem, kas izskaidro samazinājumu jau pēc pirmā uzņēmējdarbības gada.
- Komerčiālās rentabilitātes rādītājs ir samazinājies salīdzinājumā 2013.gadu ar 2016.gadu par -54,25%, jo nespēja piesaistīt jaunus.

Autors secina, ka realizācijas rentabilitātes rādītājs pats par sevi nesniedz pilnīgi objektīvu informāciju. Tā lielumu var ietekmēt ne tikai uzņēmuma vadības darbība, bet arī tādi apstākļi, kā valsts nodokļu politika, kredītlīkumu procenti, aprēķinātie nodokļi. Līdz ar to, objektīvāks ir tāds rentabilitātes rādītājs, kur nav iekļauti no uzņēmuma neatkarīgie faktori un kuru ietekmē tikai operatīvās darbības rezultāti, uzņēmuma cenu politika, kā arī operatīvās darbības izmaksu efektivitāte. Tāds ir operatīvās darbības rentabilitātes rādītājs, ko aprēķina sekojoši (skatīt 3.Formulu):

3.Formula (Finansu pārvaldība, 2001)

$$\text{Operatīvās darbības rentabilitāte} = \frac{\text{Peļņa vai zaudējumi pirms nodokļiem}}{\text{Netto apgrozījums}} * 100\%$$

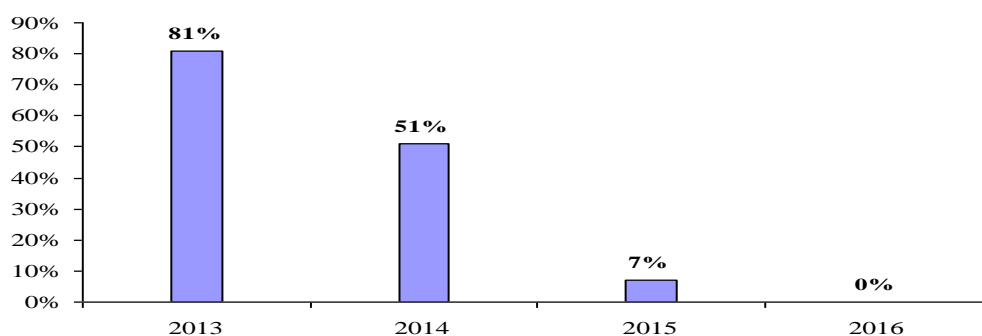
Peļņā pirms nodokļu un procentu atskaitīšanas netiek ietverti ieņēmumi un izmaksas, kas nav saistītas ar produkcijas un pakalpojumu ražošanu vai pārdošanu, piemēram, saņemti vai arī

samaksātie procenti, ārkārtas ieņēmumi un izmaksas, u.c. Operatīvās darbības rentabilitātes rādītāju izmanto, lai mērītu uzņēmuma produkcijas ražošanas un realizācijas efektivitāti ienākuma (pirms procentu un nodokļu atskaitīšanas) veidošanā. Neatkarīgi no neto apgrozījuma līmeņa uzņēmums vienmēr ir ieinteresēts, lai operatīvās rentabilitātes līmenis būtu augstāks.

SIA „Finance Lab” operatīvās rentabilitātes rādītāji ir atspoguļoti 6.tabulā un tā dinamika ir parādīta 12.attēlā.

6. tabula. SIA „Finance Lab” operatīvās rentabilitātes rādītāji 2013.-2016.gados (autors)

	2013	2014	2015	2016
Peļņa pirms procentiem un nodokļiem, EUR	6 194,00	33 147,00	3 263,00	0,00
Neto apgrozījums, EUR	7 612,00	64 579,00	49 855,00	27 850,00
Operatīvās darbības rentabilitāte, %	81%	51%	7%	0%

12. attēls. SIA „Finance Lab” operatīvās rentabilitātes dinamika 2013.-2016.gados (autors)

6.tabula un 12. attēls parāda, ka

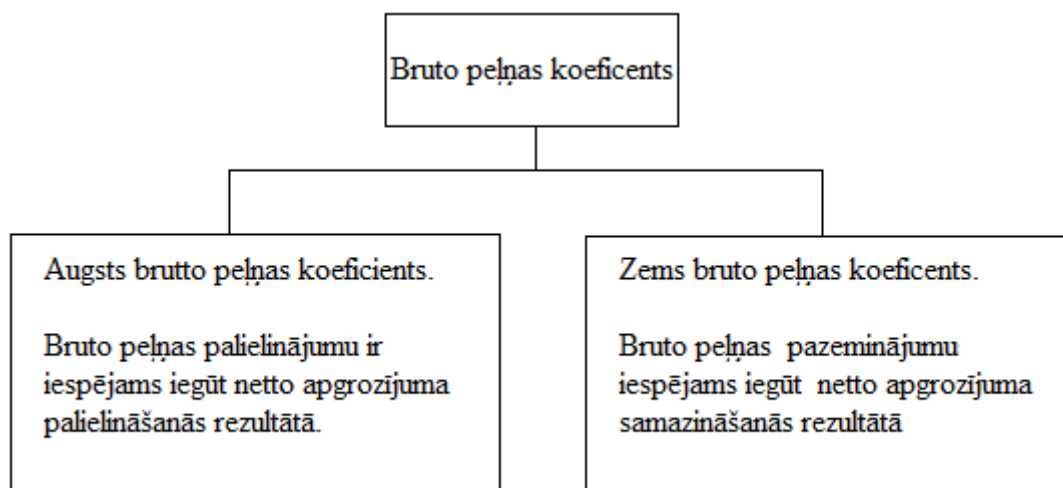
- 2013. gadā uzņēmumam rentabilitātes rādītājs bija 81%, kas liecina par atbilstošu un pareizu uzņēmējdarbības virzienu, bet attiecībā uz pārējiem finanšu gadiem uzņēmumam ir jāveic darbības pārstrukturizēšana vai profila maiņa.
- Uzņēmuma SIA „Finance Lab” operatīvā rentabilitāte salīdzinājumā 2016.gadu (0%) ar 2013.gadu (81%) ir samazinājusies līdz 0%, kas skaidrojams ar konkurenci tirgū un īstenoto ES projektu samazinājumu uzņēmumam nespējot piesaistīt projektus ar citu pievienoto vērtību. Rentabilitātes rādītāja pieaugumu vienmēr jāvērtē pozitīvi, bet tā kritumu - negatīvi.

Komerčiālās rentabilitātes rādītāju grupā arī ietilpst bruto peļņas rentabilitātes rādītājs. Brutto peļņa bieži vien tiek uzskatīta par peļņas un zaudējumu aprēķina vissvarīgāko starprezultātu. Bruto peļņas rentabilitātes rādītājs atspoguļo uzņēmuma cenu politiku un ražošanas efektivitāti. Piemēram, ja bruto peļņa pieaug cenu paaugstināšanas rezultātā, tad uzņēmums var kļūt konkurences nespējīgs, var samazināties tā apgrozījums.

Kā rezultātā uzņēmumam ir izdevīgāk pazemināt savas produkcijas vai pakalpojumu cenu, lai veicinātu apgrozījuma palielināšanos tik daudz, lai arī bruto peļņa palielinātos.

Bruto peļņas rentabilitātes rādītāji dod iespēju aprēķināt kādā mērā netto apgrozījuma pārmaiņas ietekmē bruto peļņas lielumu. Bruto peļņas koeficientu var izmantot, veidojot uzņēmējdarbības politiku.

13. attēls. Bruto peļņas koeficienta palielinājums un samazinājums (autors)

Bruto peļņas analīze tiek izmantota uzņēmuma peļņas iespēju pētīšanai un cenu politikas plānošanai. Bruto peļņas rentabilitāte tiek noteikta izmantojot sekojošu matemātisko sakarību (skatīt 4.Formulu):

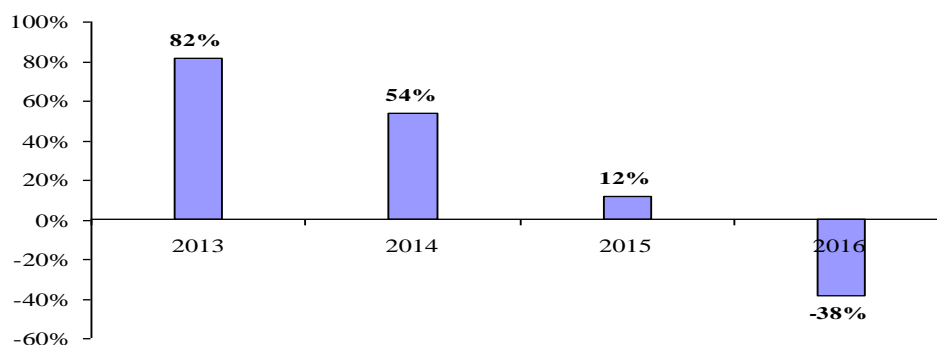
4.Formula (Finansu pārvaldība, 2001)

$$\text{Bruto peļņas rentabilitāte} = \frac{\text{Bruto peļņa}}{\text{Netto apgrozījums}} * 100\%$$

SIA „Finance Lab” bruto peļņas rentabilitāte ir atspoguļota 7.tabulā un tās dinamika ir parādīta 13.attēlā.

7. tabula. SIA „Finance Lab” bruto peļņas rentabilitātes rādītāji 2013.-2016.gados (autors)

	2013	2014	2015	2016
Bruto peļņa, EUR	6 208,00	35 167,00	6 184,00	- 10 654,00
Netto apgrozījums, EUR	7 612,00	64 579,00	49 855,00	27 850,00
Bruto peļņas rentabilitāte, %	82%	54%	12%	-38%

14. attēls. SIA „Finance Lab” bruto peļņas rentabilitātes dinamika 2013.-2016.gados (autors)

SIA „FINANCE LAB” 7. tabula un tās dinamika 14. attēlā parāda:

- Bruto peļņas rentabilitāte sākot ar 2014.gadu (54%) ir samazinājusies par -28% , bet -50% samazinājums ir novērojams 2016.gadā (-38%) un rādītājs atspoguļo uzņēmuma cenu politiku un ražošanas efektivitāti. Autors secina, ka apgrozījums ir samazinājies augsto cenu rezultātā.
- Uzņēmumam 2016.gadā rādītājs ir -38%, kas ir zem 15% un liecina par nepieciešamību pārskatīt pakalpojumu cenas. Lai palielinātu apgrozījumu un bruto peļņas koeficientu ir jāsamazina pakalpojumu cenas.
- 2013.gadā (82%) un 2014.gadā (54%) bruto peļņas rentabilitātes koeficients ir augsts un uzņēmuma ražošanas jaudas izmanto nepilnīgi.
- Darba autors secina, ka bruto peļņas rentabilitātes rādītājs četru gadu laika periodā samazinājas, kas liecina par nepareizi izvēlētu uzņēmuma SIA „Finance Lab” turpmāko attīstības virzienu, sākot ar 2015.gadu.

Lai spriestu par līdzekļu izmantošanas efektivitāti, jāsalīdzina tie lielumi, kas rada uzņēmumam peļņu, kas ir apgrozāmie līdzekļi. Uzņēmumiem, kur liela daļa aktīvu ir pamatlīdzekļi, ir svarīga visu aktīvu izmantošanas rentabilitātes noteikšana. Aktīvu rentabilitāte ir visbiežāk lietotais ekonomiskās rentabilitātes rādītājs, kas izsaka operatīvās darbības ienākuma attiecību pret aktīvu kopsummu. Aktīvu rentabilitāte izteic operatīvās darbības ienākuma attiecību pret aktīvu kopsummu. Aktīvu rentabilitāte tiek aprēķināta, izmantojot matemātisko sekojošu matemātisko izteiksmi (skatīt 5.Formulu).

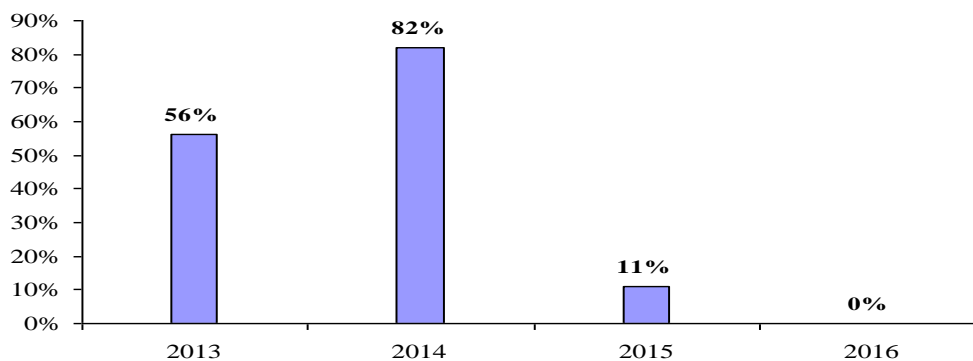
5.Formula (Finansu pārvaldība, 2001)

$$\text{Aktīvu rentabilitāte} = \frac{\text{Peļņa pirms procentiem un nodokļiem}}{\text{Aktīvu vidējā vērtība}} * 100\%$$

8.tabulā ir atspoguļots SIA „Finance Lab” aktīvu rentabilitātes rādītāji pēdējo četru gadu laika periodā.

8. tabula. SIA „Finance Lab” aktīvu rentabilitātes rādītāji 2013.-2016.gados (autors)

	2013	2014	2015	2016
Peļņa pirms procentiem un nodokļiem, EUR	6 194,00	33 147,00	3 263,00	0,00
Netto apgrozījums, EUR	7 612,00	64 579,00	49 855,00	27 850,00
Aktīvu rentabilitāte, %	81%	51%	7%	0%

15. attēls. SIA „Finance Lab” aktīvu rentabilitātes dinamika 2013.-2016.gados (autors)

8.tabulā un 15.attēlā redzams, ka

- 2013. gads (56%), 2014. gads (82%) un 2015.gads (11%) ir virs nozares vidējiem rādītājiem (skatīt 15.attēlu), kas parāda uzņēmuma konkurētspēju šajos trīs darbības gados.
- 2016. gads ir ar 0% atzīmi un darba autors secina, ka uzņēmums ir zaudējis savu konkurētspēju dēļ pārlietu lielajiem izdevumiem.

Rentabilitātes analizēšanai svarīgi ir salīdzināt šo lielumu ar citu, radniecīgu uzņēmumu rentabilitāti un to atspoguļo 15.attēls, kurā ir parādīta uzņēmuma SIA „Finance Lab” aktīvu rentabilitātes dinamika, ņemot vērā nozares vidējās vērtības.

SIA „Finance Lab” aktīvu rentabilitātes dinamika 2013.-2016.gados, ņemot vērā nozares vidējās vērtības (*skatīt 4.pielikumu*) rezultāti parāda, ka sākotnēji uzņēmums ir spējis saglabāt un noturēt savas pozīcijas 2013 un 2014.gadā virs vidējā attiecīgajā nozarē, kas būtiski palielināja uzņēmuma konkurētspēju citu līdzīgu uzņēmumu vidū.

Pašu kapitāla rentabilitāte ļauj noteikt tā kapitāla izlietošanas efektivitāti, kuru ir investējuši uzņēmuma īpašnieki un salīdzināt šo rādītāju ar iespējamo ienākuma saņemšanu, ieguldot šos līdzekļus citos vērtspāros. Pašu kapitāla rentabilitāte tiek aprēķināta, izmantojot sekojošu

matemātisko izteiksmi (skatīt 6.*Formulu*) un tas rāda, cik daudz peļņas iegūts uz īpašnieku uzņēmumā ieguldīto katru eiro.

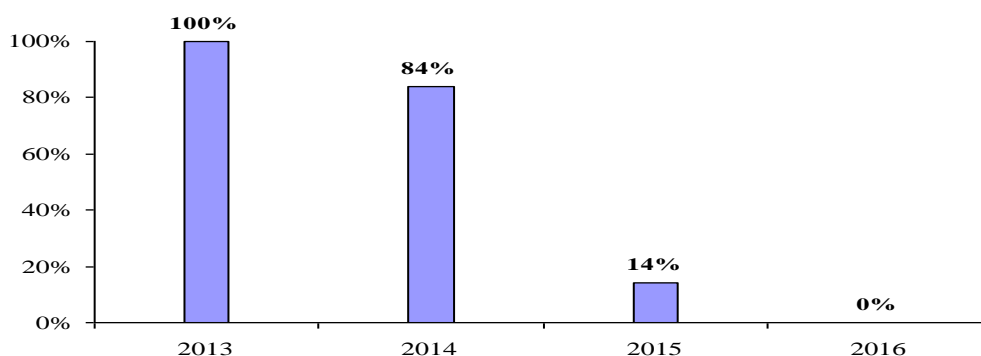
6. Formula (Finansu pārvaldība, 2001)

$$\text{Pašu rentabilitāte} = \frac{\text{Gada tīrā peļņa}}{\text{Pašu kapitāls}} * 100\%$$

9.tabulā ir atspoguļots pašu kapitāla rentabilitātes rādītāji un aplūkota šo rādītāju dinamika, kas ir attēlota grafiski 15.attēlā.

9. tabula. SIA „Finance Lab” pašu kapitāla rentabilitātes rādītāji 2013.-2016.gados (autors)

	2013	2014	2015	2016
Peļņa pirms procentiem un nodokļiem, EUR	6 194,00	33 147,00	3 263,00	0,00
Pašu kapitāls, EUR	6 199,00	39 347,00	23 182,00	10 559,00
Pašu kapitāla rentabilitāte, %	100%	84%	14%	0%

16. attēls. SIA „Finance Lab” pašu kapitāla rentabilitātes dinamika 2013.-2016.gados (autors)

Analizējot 9.tabulas un 16.attēla datus autors secina, ka

- Pašu kapitāls 2014.gadā attiecībā pret 2013.gadu ir pieaudzis par 534.63% (EUR 33147), tas izskaidrojams ar 2013.gada un 2014. gada nesadalīto peļņu.
- Pašu kapitāls 2015. gadā salīdzinot pret 2014. gadu ir samazinājies par -41.08% (EUR 16165), kas izskaidrojams ar pieaugošu konkurenci.
- 2016.gadā pašu kapitāls ir sasniedzis 0% rādījumu, jo uzņēmums ir cietis zaudējumus dēļ nesamērīgi augstajiem izdevumiem (EUR -38504) attiecībā pret neto apgrozījumu (EUR 27850).

Darba autors uzzināja, ka uzņēmums SIA „Finance Lab” 2017.gadā ir paplašinājis savu sniegto pakalpojumu klāstu un pamatojoties uz uzņēmuma nepublicēto informāciju, uzņēmumam ir izdevies kāpināt peļņas rādītājus un atgūt savas tirgus pozīcijas, pateicoties stratēģiski pareizi izvēlētai pieejai attiecībā uz savu piedāvājuma segmenta paplašināšanu.

Autors secina, ka uzņēmuma izvēlētais uzņēmējdarbības veids un joma zināmā mērā nosaka to riska pakāpi, ar kuru uzņēmumam ir jārēķinās, lai spētu elastīgāk paskatīties uz savu darbības jomu un tā iespējamiem attīstības scenārijiem, lai ilgtermiņā spētu izvairīties no neparedzētiem ārējās vides faktoriem, kas tiešā veidā rada ietekmi uz uzņēmuma tālāko darbību un attīstību kopumā.

Darba turpinājumā autors novērtēs un analizēs uzņēmuma SIA „Finance Lab” likviditātes rādītājus, to dinamiku, kā arī sniegs savu vērtējumu par attiecīgo rādītāju dinamikas izmaiņu cēloņiem un sekām no uzņēmuma attīstības viedokļa raugoties.

2.3.2. Likviditāte

Viens no rādītājiem, kas raksturo uzņēmuma finansiālo stāvokli ir tā maksātspēja, t.i., spēja ar saviem naudas līdzekļu resursiem savlaicīgi dzēst savas saistības. Maksātspējas novērtējums pēc bilances rādītājiem tiek veikts, balstoties uz apgrozāmo līdzekļu likviditāti (Rurāne, 2005, 301).

Analizējot uzņēmuma bilances likviditāti, salīdzina apgrozāmo līdzekļu posteņus, kuri sagrupēti pēc to likviditātes pakāpes ar īstermiņa saistībām. Uzņēmuma likviditātes analīzes svarīgākais uzdevums ir novērtēt tā maksātspēju, t. i., spēju savlaicīgi un pilnā mērā norēķināties par savām īstermiņa saistībām. Maksātspējas novērtēšanai izmantojami visi trīs uzrādītie likviditātes koeficienti, tie atšķiras viens no otra apgrozāmo ar apgrozāmo līdzekļu sastāvu, kurus pieņem īstermiņa saistību dzēšanai.

Apgrozāmo līdzekļu likviditāte ir to mobilitāte, spēja pārvērsties naudas līdzekļos un ietekmē uzņēmuma (bilances) likviditātes pakāpi, pēc kuras var spriest par uzņēmuma spēju norēķināties par savām īstermiņa saistībām.

Likviditāte raksturo uzņēmuma spēju jebkurā laikā dzēst (atmaksāt) savas īstermiņa saistības, kas ir atkarīga no attiecības starp uzņēmuma maksāšanas līdzekļu potenciālu un uzņēmuma finansiālajām saistībām. Likviditāti parasti apskata no diviem aspektiem:

1. *Uzņēmuma likvidācijas viedokļa*, kas nosaka, kādi maksāšanas līdzekļi ir uzņēmuma rīcībā, ko varētu novirzīt saistību dzēšanai, ja maksātspējas vai nepietiekamas rentabilitātes dēļ uzņēmums būtu jālikvidē.
2. *Uzņēmuma darbības turpināšanas viedokļa*, būtu jānovērtē varbūtība, ka uzņēmums varētu kļūt maksātspējīgs un tiktu ierosināta piespiedu likvidācija (Rurāne, 2005, 99)

Uzņēmuma likviditātes analīzes nepieciešamība rodas finanšu ierobežotības apstākļos un uzņēmuma maksātspējas novērtēšanas vajadzības gadījumā.

Līdz ar to, likviditāte raksturo uzņēmuma spēju jebkurā laikā dzēst (atmaksāt) savas īstermiņa saistības. Šī spēja ir atkarīga no attiecības starp uzņēmuma maksāšanas līdzekļu potenciālu un uzņēmuma finansiālajām saistībām. Informācija par likviditāti ir ļoti svarīga, jo maksātnespējas iestāšanās draud ar uzņēmuma darbības pārtraukšanu. Līdz ar to uzņēmējus un arī analītiķus interese sagaidāmā likviditāte, nevis pagātnes skatījums.

Sagaidāmo likviditāti var iedalīt divos aspektos (Rurāne, 1997, 26);

1. Plānotā likviditāte - prognoze vadoties pēc finanšu plānošanas gaitā aprēķinātiem lielumiem. Tas noteikšanā vislielākā loma ir nepieciešamajam maksāšanas līdzekļu daudzumam, ar ko dzēst īstermiņa saistības.
2. Protektīvā likviditāte - spēja segt maksāšanas līdzekļu neparedzēto vajadzību (ja faktiskie naudas izdevumi pārsniedz plānotos) gadījumos, šāda nepieciešamība var izveidoties:
  - ✓ iepriekš neparedzētas iespējas izdevīgiem ieguldījumiem;
  - ✓ nav iegūta plānotā peļņa;
  - ✓ pircējs atsakās pirkt uzņēmuma produkciju vai izmantot sniegtos pakalpojumus;
  - ✓ neparedzēts materiālo resursu iepirkšanas cenu pieaugums, u.c.

Likviditāte no uzņēmuma likvidācijas viedokļa - jānosaka, kādi maksāšanas līdzekļi ir uzņēmuma rīcībā, ko būtu iespējams novirzīt saistību dzēšanai, ja maksātnespējas vai nepietiekamas rentabilitātes dēļ uzņēmums būtu jālikvidē. Šajā gadījumā būtu nepieciešama informācija par:

- ✓ uzņēmuma ieņēmumiem, ko uzņēmuma eventuālās (iespējamās, varbūtējās) likvidācijas gadījumā varētu iegūt, pārdodot īpašumu;
- ✓ privilģēto saistību lielumu;
- ✓ garantētā kredīta nodrošinājuma lielumu.

Šo informāciju nav iespējams iegūt no finanšu pārskata, kas nozīmē to, ka likviditāti šādā aspektā nemaz nemēdz aplūkot gada (ceturkšņa) pārskata analīzes gaitā. Šajā gadījumā, likviditāte tiek analizēta, nosakot kredītēšanas režīmu.

Likviditāte no uzņēmuma darbības turpināšanas viedokļa - jānovērtē varbūtība, ka uzņēmums varētu kļūt maksātnespējīgs un līdz ar to ierosināta piespiedu likvidācija. Ņemot vērā to, ka finanšu pārskata informācija balstās uz uzņēmuma darbības turpināšanas principa, analizējot bilanci, likviditāti var aplūkot tikai no šī viedokļa (Rurāne, 2015).

Kopumā pastāv dažādi likviditātes veidi, kurus autors analizēs šī bakalaura darba turpinājumā

Kopējās likviditātes koeficients (L1) - analizē uzņēmuma spēju dzēst savas īstermiņa saistības ar tā rīcībā esošajiem apgrozāmajiem līdzekļiem. Ja apgrozāmo līdzekļu vērtība ir augstāka nekā īstermiņa saistību vērtība, tas liecina, ka uzņēmumam ir rezerves saistību dzēšanai

uzņēmuma likvidācijas gadījumā. Koeficientu par ekonomiski pietiekamu uzskata, ja tas ir robežās no 1-2. Kopējo likviditāti aprēķina, izmantojot sekojošu sakarību (skatīt 7.Formulu):

7.Formula (Finansu pārvaldība, 2001)

$$\text{Kopējais likviditātes koeficients} = \frac{\text{Apgrozāmie līdzekļi}}{\text{Īstermiņa saistības}}$$

Ja kopējās likviditātes koeficienta līmenis ir zems, tad uzņēmumā var izveidoties grūtības īstermiņa saistību kārtošanā, ja ir augsts, tad uzņēmums pārāk daudz kapitāla ieguldījis apgrozāmo līdzekļu posteņos vai arī nepietiekami izmantojis īstermiņa kredītus (banku kredītu un komerc kredītu).

Jo augstāks likviditātes koeficients, jo augstāka uzņēmuma likviditāte. Tomēr visos gadījumos tā nav, jo šī koeficienta aprēķināšanas metodikai piemīt vairākas nepilnības, kas ir sekojošas (Rurāne, 1997):

- ✓ Aprēķinot šo koeficientu, pieņem, ka visi apgrozāmie līdzekļi ir likvidi. Šāds pieņēmums bieži ir maldīgs, it sevišķi tas attiecas uz krājumiem.
- ✓ Koeficients var paaugstināties nevēlamu procesu dēļ (negaidīta ražošanas sašaurināšana līdz ar to pieaug krājumi; negaidīti debitoru parādi, šo apstākļu dēļ palielinās apgrozāmo līdzekļu atlikums un līdz ar to likviditātes rādītājs).
- ✓ Likviditātes rādītājs atsevišķos gadījumos var pārvērsties par likvidācijas rādītāju, tādā gadījumā uzņēmums pārdod lielu daudzumu krājumu, lai varētu dzēst īstermiņa saistības.
- ✓ Koeficients atspoguļo stāvokli uz noteiktu datumu.
- ✓ Aprēķinā netiek ņemta vērā līdzekļu apgrozība (dinamika).

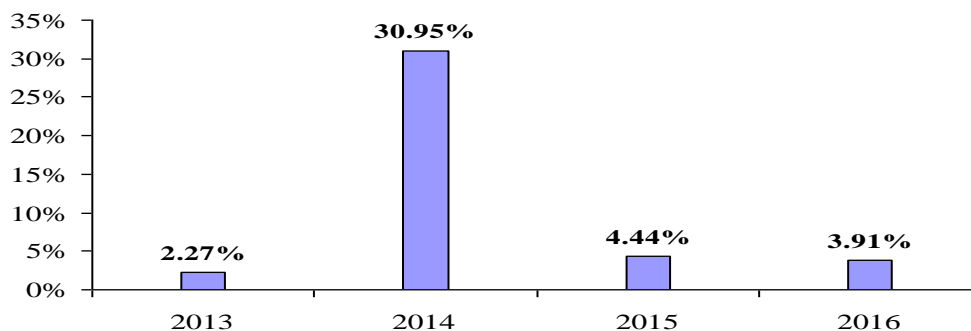
Likviditātes koeficientam jābūt lielākam par 1. Šo koeficientu var paaugstināt divējādi:

1. Palielinot apgrozāmo līdzekļu atsevišķo posteņu lielumu.
2. Pazeminot īstermiņa saistību lielumu.

10.tabulā ir atspoguļots SIA „Finance Lab” likviditātes kopējais koeficients.

10. tabula. SIA „Finance Lab” kopējās likviditātes koeficienta rādītāji 2013.-2016.gados (autors)

	2013	2014	2015	2016
Apgrozāmie līdzekļi, EUR	11 061,00	39 366,00	28 393,00	13 650,00
Īstermiņa saistības, EUR	4 862,00	1 272,00	6 401,00	3 487,00
Likviditātes kopējais koeficients, %	2,27	30,95	4,44	3,91

17. attēls. SIA „Finance Lab” kopējās likviditātes koeficienta dinamika 2013.-2016.gados
(autors)

Analizējot 10.tabulas un 17.attēla datus darba autors secina, ka

- SIA „Finance Lab” likviditātes kopējā koeficienta dinamika (skatīt 17.attēlu.) parāda to, ka uzņēmums 2015.gadā (4,44%) un 2016.gadā (3,91%) ir spējis stabilizēt šo rādītāju, jo tika pārstrukturizēta uzņēmuma darbība, kā arī samazināti debitoru parādi, kas ir veicinājis kopējā likviditātes koeficienta stabilizēšanos un īstermiņa saistību laicīgu dzēšanu.
- SIA „Finance Lab” 2014.gadā, kopējais likviditātes koeficients paaugstinās līdz 30,95%, tad apgrozāmo līdzekļu pārsvars (EUR 39366) pār īstermiņa saistībām (EUR 1272) pārsniedz vairākas reizes, kas liecina par neracionālu kapitāla struktūru un pārāk lielu finanšu resursu ieguldījumu apgrozāmos līdzekļos.

Likviditātes starpseguma koeficients (L2) - saistīts ar uzņēmuma saimnieciskajā darbībā iesaistīto aktīvo kapitālu. To ir nepieciešams aprēķināt, jo atsevišķi apgrozāmie līdzekļi nav vienādi likvīdi. Ja, piemēram, naudas līdzekļi ir tiešie saistību dzēšanas avoti, tad krājumi var tikt izmantoti šim mērķim tikai pēc to realizācijas. Likviditātes starpseguma koeficienta ekonomiskā pietiekamība ir robežās 0,8-1,0. Tomēr šāds lielums var būt nepietiekams, jo lielāko likvīdo aktīvu daļu veido debitoru parādi.

Likviditātes starpseguma koeficientu aprēķina, izmantojot sekojošu sakarību (skatīt 8.Formulu):

8.Formula (Finansu pārvaldība, 2001)

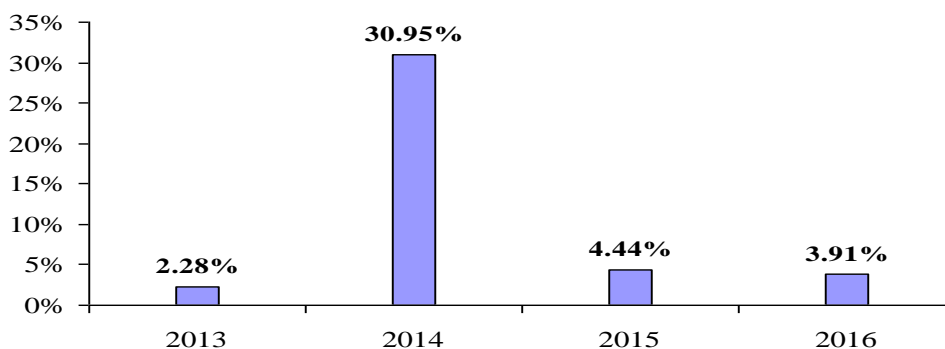
$$\text{Likviditātes starpseguma koeficients} = \frac{\text{Naudas līdzekļi} + \text{Īstermiņa vērtspapīri} + \text{Debitori}}{\text{Īstermiņa saistības}}$$

Analizējot šī koeficienta dinamiku, nepieciešams ņemt vērā faktorus, kuri ietekmē tā izmaiņas. Piemēram, ja starpseguma likviditātes pieaugums bijis saistīts galvenokārt ar nepamatotiem debitora parādiem, tas nevar kopumā pozitīvi raksturot uzņēmuma darbību.

11.tabulā ir atspoguļots SIA „Finance Lab” likviditātes starpseguma koeficients četrus gadu laika periodā.

11. tabula. SIA „Finance Lab” likviditātes starpseguma koeficienta rādītāji 2013.-2016.gados
(autors)

	2013	2014	2015	2016
Naudas līdzekļi, EUR	7 718,00	24 462,00	4 147,00	277,00
Īstermiņa vērtspapīri, EUR	0	0	0	0
Īstermiņa saistības, EUR	4 862,00	1 272,00	6 401,00	3 487,00
Likviditātes starpseguma koeficients, %	2,28	30,95	4,44	3,91

18. attēls. SIA „Finance Lab” likviditātes starpseguma koeficienta dinamika 2013.-2016.gados
(autors)

11.tabula un 18.attēls parāda, ka

- 2014. gadā rādītājs ir 30,95%, kas liecina par neracionālu apgrozāmo līdzekļu izmantošanu. 2015.gada (4,44%) un 2016. gada (3,91%) rādītāji parāda, ka uzņēmums ir spējis samazināt koeficientu tuvāk ieteicamajam 1-3 un tuvāk nozares vidējam rādītājam 1,32% (skatīt 5.pielikumu).

Absolūtās likviditātes koeficients (L3) - viens no visdrošākajiem likviditātes novērtējumiem, kas rāda kādu īstermiņa saistību daļu uzņēmums var dzēst vistuvākajā laikā tā kā vislikvidākie apgrozāmo līdzekļu posteņi ir naudas līdzekļi un īstermiņa vērtspapīri; tie vai nu ir naudas formā, vai arī tos ātri var pārvērst par naudu. Absolūtās likviditātes koeficientu novērtē pēc naudas līdzekļu lieluma, kas ir uzņēmuma rīcībā.

Absolūtās likviditātes koeficientu aprēķina, izmantojot sekojošu sakarību (skatīt 9.Formulu):

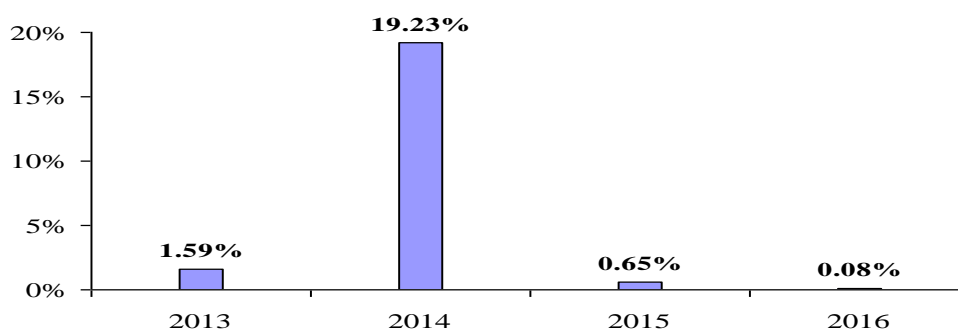
$$\text{Absolūtās likviditātes koeficients} = \frac{\text{Naudas līdzekļi kasē un bankā}}{\text{Īstermiņa saistības}}$$

12.tabulā ir atspoguļoti SIA „Finance Lab” absolūtās likviditātes koeficienta rādītāji 2013.-2016.gados.

12. tabula. SIA „Finance Lab” absolūtās likviditātes koeficienta rādītāji 2013.-2016.gados

(autors)

	2013	2014	2015	2016
Naudas līdzekļi, EUR	7 718,00	24 462,00	4 147,00	277,00
Īstermiņa saistības, EUR	4 862,00	1 272,00	6 401,00	3 487,00
Likviditātes starpseguma koeficients, %	1,59	19,23	0,65	0,08

19. attēls. SIA „Finance Lab” absolūtās likviditātes koeficienta dinamika 2013.-2016.gados

(autors)

12.tabula un 19.attēls parāda, ka likviditātes starpseguma koeficients samazinās, jo uzņēmuma naudas līdzekļi samazinās attiecībā pret īstermiņa saistībām. 2014. Gadā koeficienta palielinājums sasniedz 19,23%, jo īstermiņa saistības sastāda EUR 1272 attiecībā pret naudas līdzekļiem EUR 24462.

Autors secina, ka uzņēmumam vajag veikt darbības, kas samazinātu debitora apriti dienās. Debitora aprite 2016.gadā ir 175 dienas, kas veicina uzņēmuma lejupslīdi, jo brīvie līdzekļi veicinātu finanšu datu uzlabošanu.

2014.gadā debitoru aprites rādītājs uzlabojas (19,23%), jo uzņēmums atguva naudas līdzekļus no debitoriem un spēja samaksāt parādus kreditoriem.

Uzņēmuma likviditātes analizē liela nozīme ir tīro apgrozāmo aktīvu noteikšanai. Šo aktīvu lielums tiek aprēķināts kā starpība starp apgrozāmajiem aktīviem un īstermiņa saistībām (skatīt 10.Formulu).

10. Formula (Finansu pārvaldība, 2001)

Tīrie apgrozāmie aktīvi = Apgrozāmo aktīvu summa - Īstermiņa saistības

Tīrie apgrozāmie aktīvi ir nepieciešami uzņēmuma finansiālās stabilitātes uzturēšanai, jo apgrozāmo līdzekļu pārsvars pār īstermiņa saistībām liecina, ka uzņēmums ne tikai var nosegt savas īstermiņa saistības, bet tam ir arī finanšu resursi savas darbības paplašināšanai nākotnē. Tas ir veids kā pārliecināt kreditorus par līdzekļu aizdošanu uzņēmumam, jo tīrie apgrozāmie līdzekļi piešķir nozīmīgu finansiālu neatkarību, kad ir paātrināta apgrozāmo līdzekļu aprīte vai arī apgrozāmo aktīvu vērtības pazemināšanās vai zudumi.

13.tabulā ir atspoguļoti tīrie apgrozāmie aktīvi no 2013.-2016.gada, kas 2014.gadā (EUR 38094) salīdzinot ar 2013.gadu (EUR 6199) palielinās par 144%, bet 2016.gadu (EUR 10163) salīdzinot ar 2014.gadu (EUR 38094) samazinās par 116%.

13. tabula. SIA „Finance Lab” tīrie apgrozāmie aktīvi 2013.-2016.gados (autors)

	2013	2014	2015	2016
Apgrozāmo aktīvu summa, EUR	11 061,00	39 366,00	28 393,00	13 650,00
Īstermiņa saistības, EUR	4 862,00	1 272,00	6 401,00	3 487,00
Tīrie apgrozāmie aktīvi	6 199,00	38 094,00	21 992,00	10 163,00

14. tabula. SIA „Finance Lab” likviditātes rādītāju apkopojums un dinamika salīdzinājumā ar 2016.gadu (autors)

LIKVIDITĀTES RĀDĪTĀJS	GADI				2016. GADS (+/-) SALĪDZINĀJUMĀ AR		
	2013	2014	2015	2016	2013	2014	2015
Kopējais likviditātes koeficients (L1)	2,27	30,95	4,44	3,91	1,64	-32,69	-0,53
Likviditātes starpseguma koeficients (L2)	2,28	30,95	4,44	3,91	1,63	-32,69	-0,53
Absolūtās likviditātes koeficients (L3)	1,59	19,23	0,65	0,08	-1,51	-19,15	-0,57
Tīrais apgrozāmais kapitāls (L4)	6199	38094	21992	10163	3964	-27931	-11829

Analizējot 14.tabulā likviditātes rādītājus un novērtējot tā dinamiku ar 2016.gadu autors secina, ka 2013.gadā L1 un L2 ir palielinājies. Kopējais likviditātes koeficients pārsniedz 1-3 robežas, kas norāda uz apgrozāmo līdzekļu samazinājumu nekā uzņēmumam ir īstermiņa saistības.

Darba autors novērtējot likviditātes starpseguma koeficientus secina, ka to līmenis pilnībā neatšķiras no kopējās likviditātes koeficienta līmeņa, kas ir skaidrojams ar nelielo krājumu apjomu un vērtspapīru neesamību. Likviditātes starpseguma koeficients uzņēmumā ir vērtējams kā augsts (koeficienta robežas no 0,8-1,0), kas ir saistīts ar debitoru parādu īpatsvaru apgrozāmajos līdzekļos. Absolūtās likviditātes koeficienta rādītāji ir augsti salīdzinājumā ar

koeficienta optimālajām robežvērtībām, kas ir saistīts ar uzņēmuma naudas līdzekļu iztrūkumu un iespējamo uzņēmuma nestabilitāti ilgstošā laika periodā. Sākot ar 2016.gadu absolūtās likviditātes rādītājs sāk stabilizēties, kas liecina par uzņēmuma stabilitātes atjaunošanos un finansiālā stāvokļa uzlabošanos.

2.3.3. Stabilitāte

Saistību vai maksāspējas rādītāji raksturo kreditoru un investoru interešu aizsargāšanas pakāpi. Šīs grupas rādītāji raksturo uzņēmuma līdzekļu struktūru, tie ir paredzēti, lai noteiktu un raksturotu saistību attiecību pret pašu kapitālu vai aktīvu kopsummu; novērtētu uzņēmuma iespējas paaugstināt saistību summu; palīdzētu novērtēt uzņēmuma spēju noteiktā termiņā nokārtot saistības (Alsiņa, Kravinska, Bojarenko, 1999, 137).

Pašu kapitāls uzņēmuma rīcībā ir nepārtraukti un tas garantē kreditoriem iespēju iekasēt naudu par prasījuma summām no attiecīgā uzņēmuma. Līdz ar to, pašu kapitāla pozitīvās iezīmes ir sekojošas (Krogzeme, 2010, 222-223):

- ✓ Vienkārši piesaistāms, jo lēmumu par līdzdalības kapitāla palielināšanu pieņem uzņēmuma īpašnieki.
- ✓ Var sasniegt augstu ieguldītā kapitāla peļņas normu, jo nav jāatmaksā procentu maksājumi. Peļņas normu nosaka, attiecinot neto peļņu pret ieguldīto kapitālu.
- ✓ Pašu kapitāla maksimizēšana pazemina finansiālās nestabilitātes un bankrota risku, bet tajā pašā laikā var palielināt kredītspēju.

Pašu kapitāla negatīvās iezīmes:

- ✓ Finansēšanas mērogus ierobežo iegūtā neto peļņas summa.
- ✓ Labvēlīgas tirgus konjunktūras apstākļos pašu kapitāls nenodrošina iespējas paplašināt uzņēmumu un preču izlaidi.

Īpašuma struktūras rādītāji raksturo kreditoru un investoru interešu aizsargāšanas pakāpi un uzņēmuma līdzekļu avotu struktūru, ko aprēķina sekojošam nolūkam:

- ✓ Lai noteiktu saistību attiecību pret pašu kapitālu vai aktīvu kopsummu.
- ✓ Lai novērtētu uzņēmuma iespējas paaugstināt saistību summu.
- ✓ Lai palīdzētu novērtēt uzņēmuma spēju noteiktā termiņā nokārtot saistības.

Šo rādītāju lielums ir sevišķi svarīgs kreditoriem, lai noteiktu uzņēmuma kredītspēju, jo ja saistību un arī maksājamo procentu summas ir pārmērīgas, uzņēmumam var draudēt maksātnespēja (Rurāne, 1997, 205).

Viens no stabilitātes rādītājiem ir īpašuma koeficients, kas raksturo pašu kapitāla īpatsvaru uzņēmuma kopējā kapitāla struktūrā, tātad uzņēmuma īpašnieku un kreditoru interešu attiecību.

Praksē tiek uzskatīts, ka šim koeficientam jābūt pietiekoši augstam, kas raksturo stabilu uzņēmuma finansu līdzekļu struktūru. Šādai struktūrai priekšroku dod kreditori, pieņemot lēmumu par kredīta piešķiršanu šim uzņēmumam. Ja aizņemto līdzekļu īpatsvars nav augsts, tas rada aizsardzību pret zudumiem lietiskās aktivitātes pazemināšanās periodos, kā arī garantiju kredītu saņemšanai. Īpašuma koeficientam, kurš raksturotu stabilu finansiālo stāvokli, investoru un kreditoru skatījumā būtu jābūt apmēram 60% līmenī. (Rurāne, 1997, 228).

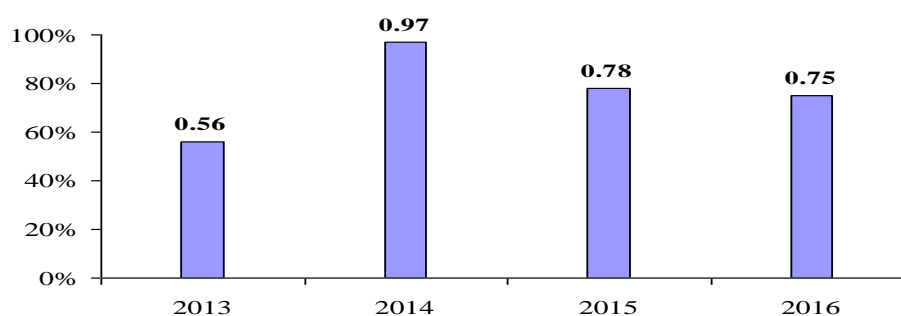
Īpašuma koeficients raksturo pašu kapitāla īpatsvaru uzņēmuma kopēja kapitāla struktūrā, tātad uzņēmuma īpašnieku un kreditoru interešu attiecību (Rurāne, 1997, 205). Īpašuma koeficientu aprēķina, izmantojot izteiksmi (skatīt 11. Formulu).

11. Formula (Finansu pārvaldība, 2001)

$$\text{Īpašuma koeficients} = \frac{\text{Pašu kapitāls}}{\text{Kopējais kapitāls}}$$

15. tabula. SIA „Finance Lab” tīrie apgrozāmie aktīvi 2013.-2016.gados (autors)

	2013	2014	2015	2016
Pašu kapitāls, EUR	6 199,00	39 347,00	23 182,00	10 559,00
Kopējais kapitāls, EUR	11 061,00	40 619,00	29 583,00	14 046,00
Īpašuma koeficients	0,56	0,97	0,78	0,75

20. attēls. SIA „Finance Lab” īpašuma koeficienta dinamika 2013.-2016.gados (autors)

15. tabula un 20. attēls parāda, ka

- Īpašuma koeficients atrodas virs 0,6 (jeb 60%) robežas, tas liecina, ka uzņēmumam ir finansiāla stabilitāte.
- 2014. gadā tas ir 0.97, kas ir augstāks salīdzinot ar 2013. un 2015. gadu (attiecīgi par 0.41 un 0.19). Palielinājums nav vērtējams kā būtisks un kritisks.

60% koeficienta robežas raksturo stabilu uzņēmuma finansu līdzekļu struktūru. Tāds koeficienta rādītāja līmenis parāda, ka kreditoru risks nav liels.

Saistību īpatsvars bilancē tiek noteikts kā saistību kopsummas attiecība pret bilances kopsummu (12.Formula). Jo rādītājs ir zemāks, jo labprātāk kreditori izsniedz kredītu.

12.Formula (Finansu pārvaldība, 2001)

$$\text{Saistību īpatsvars bilancē} = \frac{\text{Visas saistības}}{\text{Balances kopsumma}} \times 100$$

Saistību līmeņa novērtēšana ir ļoti atbildīgs finansu direktora uzdevums; tā ir viena no svarīgākajām problēmām finansu jomā. Saistību līmeņa vērtēšanā galvenais kritērijs ir risks.

Uzņēmuma risks parasti sastāv no diviem komponentiem:

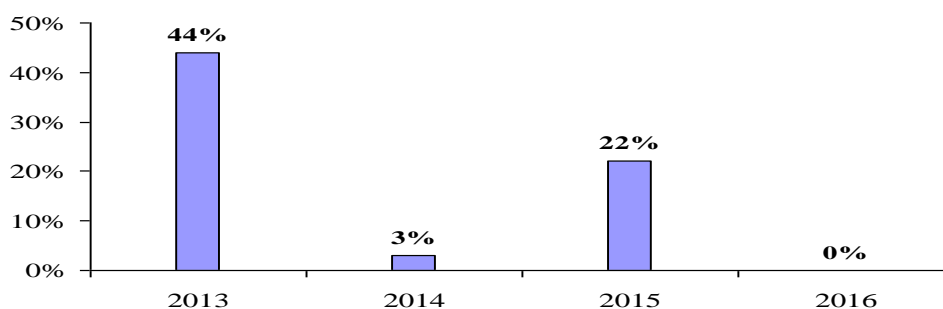
1. Uzņēmējdarbības risks - risks, kas saistīts ar normālu darbību apstākļos, kādos uzņēmums darbojas. Šo risku var palielināt negaidīta partneru rīcība vai izmaiņas noieta tirgū u.c.
2. Finansiālais risks - risks, kas veidojas atkarībā no veida, kādā tiek finansēti aktīvi: ar pašu vai aizņemto kapitālu (Rurāne, 2000, 228).

Saistību līmeņa lielums ir atkarīgs arī no valsts likumdošanas attiecībā uz kredītu piešķiršanu, kredītu likmes, kā arī uzņēmuma īpatnībām, saimniekošanas sfēras, u.c. apstākļiem. Saistību īpatsvars bilancē raksturo uzņēmuma finansiālo atkarību no ārējiem aizņēmumiem. Jo augstāks tas ir, jo vairāk parādu ir uzņēmumam, jo riskantāka ir situācija, kas var novest līdz bankrotam. Koeficienta augsts līmenis var atspoguļot arī naudas līdzekļu deficīta rašanās potenciālās briesmas (Rurāne, 1997, 206-207).

16.tabulā un 21.attēlā ir atspoguļota uzņēmuma SIA „Finance Lab” saistību īpatsvara bilancē dinamika.

16. tabula. SIA „Finance Lab” saistību īpatsvars bilancē 2013.-2016.gados (autors)

	2013	2014	2015	2016
Visas saistības, EUR	4 862,00	1 272,00	6 401,00	0,00
Balances kopsumma, EUR	11 061,00	40 619,00	29 583,00	14 046,00
Īpašuma koeficients	44%	3%	22%	0%

21. attēls. SIA „Finance Lab” saistību īpatsvara bilancē dinamika 2013.-2016.gados (autors)

Analizējot 16.tabulas un 21.attēla datus autors secina, ka

- 2013. gadā saistību īpatsvars bilancē bija 44%, kas skaidrojams ar uzņēmuma darbības uzsākšanu un trūkstošiem apgrozāmajiem līdzekļiem saistībā ar ES fondu plānošanas perioda noslēgšanos. Augsts saistību īpatsvars bilancē norāda, ka par aizņēmumiem jāmaksā liela procentu summa un uzņēmums var zaudēt iespēju saņemt papildu aizdevumus.
- 2014. gadā saistību īpatsvars ir 3%, kas ir par 41% mazāk salīdzinājumā ar 2013.gadu, kas skaidrojams ar jaunu ES fondu plānošanas perioda atvēršanu kā rezultātā bija pietiekoši daudz izstrādāto projektu.
- 2015. gadā saistību īpatsvars ir palielinājies par 19% salīdzinājumā ar 2014.gada īpatsvara rādījumu un sastāda 22%.
- 2016.gadā saistību īpatsvars ir 0% un salīdzinājumā ar 2015. gadu ir par 22% mazāks, kas skaidrojams ar tirgus pieprasījumu un ES īstenoto projektu samazinājumu.

Autors secina, ka 2016.gadā koeficients (0%) liecina par uzņēmuma nestabilo attīstību un parāda tendenci, cik lielā mērā uzņēmuma attīstība ir atkarīga no pareizi izvēlēta darbības virziena un jomas. Ņemot vērā to, ka uzņēmums darbojas ar projektiem un to īstenošanu, tad ir jāņem vērā tas, ka vienmēr varētu pastāvēt šāda veida krasas izmaiņas, kas būtiski ietekmē uzņēmuma rādītājus tā kā dažādu projektu īstenošana un piesaiste ir samērā neprognozējama un ir atkarīga no daudz un dažādiem savstarpēji saistītiem faktoriem.

Saistību attiecība pret pašu kapitālu koeficients raksturo uzņēmuma finansiālo neatkarību. Ja koeficients sasniedz 1, tad tiek uzskatīts, ka uzņēmuma stabilitāte atrodas jau pie pašas kritiskās robežas un uzņēmums izmanto svešu kapitālu. Līdz ar to, zemāka šī koeficienta vērtība raksturo pozitīvāku uzņēmuma situāciju un kalpo kā labvēlīgs rādītājs attiecībā uz kreditoru izvēli.

13.Formula (Finansu pārvaldība, 2001)

$$\text{Saistību attiecība pret pašu kapitālu} = \frac{\text{Saistību summas}}{\text{Pašu kapitāls}}$$

Koeficients ir atkarīgs no saimnieciskās darbības rakstura un apgrozāmo līdzekļu aprites ātruma. Ja apgrozāmie līdzekļi aprit ātri, šī koeficienta kritiskā robeža var ievērojami pārsniegt 1, būtiski neietekmējot uzņēmuma finansiālo autonomiju. Šī rādītāja novērtēšana ir atkarīga no šādiem faktoriem:

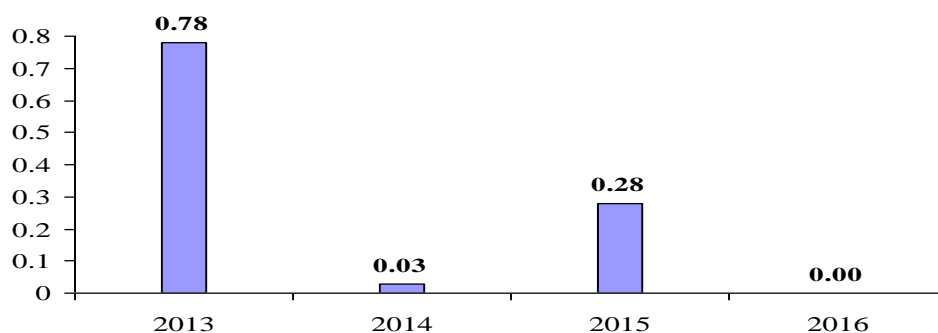
- ✓ Koeficienta vidējais līmenis citās nozarēs.

- ✓ Uzņēmuma iespējas saņemt papildu finansējumu ar aizņemto kapitālu.
- ✓ Uzņēmuma saimnieciskās darbības stabilitāte.

17.tabulā ir atspoguļoti SIA „Finance Lab” saistību attiecība pret pašu kapitālu.

17. tabula. SIA „Finance Lab” saistību attiecība pret pašu kapitālu 2013.-2016.gados (autors)

	2013	2014	2015	2016
Visas saistības, EUR	4 862,00	1 272,00	6 401,00	0,00
Pašu kapitāls, EUR	6 199,00	39 347,00	23 182,00	10 559,00
Īpašuma koeficients	0,78	0,03	0,28	0,00

22. attēls. SIA „Finance Lab” saistību attiecība pret pašu kapitālu 2013.-2016.gados

Analizējot 17. tabulas un 22. attēla datus darba autors secina, ka

- 2013. gadā īpašuma koeficients bijis 0.78 un 2015. gadā 0.00. kas liecina par uzņēmuma efektīvi pārvaldītiem līdzekļiem un finansiālo neatkarību no ārējiem aizņēmumiem un attiecību starp saistībām un pašu kapitālu.
- 2014. gadā salīdzinot ar 2013. gadu īpašuma koeficients samazinājies no 0.78. – 0.03, kas parāda to, ka uzņēmums efektīvi pārvaldīja savus līdzekļus pēc pirmā darbības gada, kad strauji palielinājās koeficienta vērtība.

Maksājumu procentu seguma koeficients atspoguļo uzņēmuma spēju samaksāt aizdevumu procentus ar peļņas veidā iegūtiem līdzekļiem, t.i., neskarot pašu kapitālu. Ja koeficients ir lielāks par 1, tas rāda, ka maksājamo procentu summa tiks segta no peļņas līdzekļiem, kuru ir pietiekami daudz un vēl paliks pāri, bet, ja tas būtu tikai 1, tad, samaksājot procentu summu, uzņēmumam peļņas vairs nebūtu un tādēļ tam nevajadzētu maksāt uzņēmuma ienākuma nodokli un uzņēmumam nebūtu neto peļņas (Rurāne, 1997, 207-208).

14. Formula (Finansu pārvaldība, 2001)

$$\text{Maksājumu procentu seguma koeficients} = \frac{\text{Peļņa pirms \% un nodokļu atskaitījuma}}{\text{Maksājamo procentu summa}}$$

18. tabula. SIA „Finance Lab” saistību attiecība pret pašu kapitālu 2013.-2016.gados (autors)

	2013	2014	2015	2016
Peļņa pirms % un nodokļu atskaitījuma, EUR	6 194,00	33 147,00	3 263,00	0,00
Maksājamo procentu summa, EUR	0,00	- 60,00	- 240,00	0,00
Maksājumu procentu seguma koeficients	0,00	- 552,45	- 13,59	0,00

Analizējot 18.tabulas iegūtos datus ir redzams, ka

- 2013. gadā un 2016. gadā maksājumu procentu seguma koeficients sastāda 0, jo uzņēmumam nav maksājamo procentu summas šajos periodos.
- 2014.gadā (-552,45) un 2015.gadā (-13,59) maksājuma procentu segums ir negatīvs, jo uzņēmumā projektu peļņa ir novirzīta citu projektu finansēšanai.

Darba autors secina, ka zināmā mērā 2014 un 2015. gadā tika ierobežota uzņēmuma brīvo finansiālo līdzekļu plūsma.

2.3.4. Atdeve un aprīte

Kapitāla aprītes process ir finansiāli ekonomisks process. Šajā procesā ir iesaistītas naudas un preču plūsmas, kurām ir četras stadijas.

1. Kapitāla piesaistīšana (finansēšana) = Ieņēmumi
2. Kapitāla ieguldīšana (investēšana) = Izmaksas
3. Kapitāla atdeve (deinvestēšana) ar pieaugumu vai samazinājumu: peļņa un zaudējumi = Ieņēmumi
4. Kapitāla atgriešana finansētājam (definansēšana) = Izdevumi

Kapitāla izmantošanas galvenais nosacījums ir tā nepārtrauktā apgrozība jeb aprīte, kas nodrošina kapitāla atdevi un peļņu. Uzņēmuma darbības nepārtrauktu norisi un tā paplašināšanu nodrošina finansēšana, kuras uzdevums ir vadīt uzņēmuma naudas kustību un kapitāla aprītes procesu. Finansēšana kopumā nodrošina (Krogzeme, 2010, 230-231):

- ✓ Vajadzīgo naudas resursu veidošanu.
- ✓ Līdzekļu aprīti, t.i., patēriņu un atdevi, kas veidojas atražošanas procesā.
- ✓ Finansiālās attiecības ar biznesa darījumu partneriem, u.c.

Aktivitātes koeficienti norāda uz to, cik efektīvi uzņēmums izmanto tam esošos resursus. Ja, uzņēmumam ir pārāk daudz aktīvu, tad ieguldījumi tajos var būt nelietderīgi. Ja, pietrūkst aktīvu, tad var būt situācija, ka uzņēmums darbojas neefektīvi.

Uzņēmuma apgrozāmos līdzekļus veido uzņēmuma naudas līdzekļi, krājumi, debitori, nākamo periodu izmaksas. Apgrozāmie līdzekļi aprit daudz ātrāk nekā pamatlīdzekļi un to būtiskākās aprites īpatnības ir sekojošas:

1. Tie piedalās tikai vienā ražošanas vai pakalpojumu sniegšanas ciklā.
2. Tie pilnībā ietilpst ražotās produkcijas vai sniegto pakalpojumu ražošanas izmaksās.
3. Tie tiek kompensēti pilnīgi pēc ražotās produkcijas realizācijas.

Aprites rādītāji un to izmaiņas dod iespēju spriest, vai ieguldījumi uzņēmuma aktīvos nav par lielu vai par mazu. Nodrošinot apgrozāmiem līdzekļiem straujāku apriti, saīsinās to aprites periods un līdz ar to nepieciešamā kapitāla lielums.

Efektīva apgrozāmā kapitāla izmantošana tieši ietekmē uzņēmuma peļņu un naudas plūsmu (Rurāne, 2005, 269-270).

Šīs grupas rādītāji rāda, cik intensīvi uzņēmums izmanto savus aktīvus, lai saražotu produkciju (pakalpojumus) pārdošanai. Šie rādītāji dod iespēju spriest par to, vai ieguldījumi uzņēmuma aktīvos nav par lielu vai par mazu. Ja ieguldījumi ir par lielu, var būt, ka līdzekļi ir iesaistīti tādos aktīvos, kurus būtu lietderīgāk izmantot citiem mērķiem. Ja ieguldījumi ir par mazu, uzņēmums var izrādīties nespējīgs pietiekamā līmenī apkalpot pircējus, vai arī ražot produkciju (Alsiņa, Kravinska, Bojarenko, 1999, 139).

Apgrozāmo līdzekļu izmantošanas efektivitātes galvenais rādītājs ir to aprites ātrums, ko var izteikt ar koeficienta palīdzību vai aprites perioda garumu dienās (Rurāne, 2005, 270).

Apgrozāmo līdzekļu aprites koeficients rāda, cik aprites ciklus gadā ir veicis apgrozāmos līdzekļos ieguldītais kapitāls. Krājumu aprites koeficients rāda, cik reizes gadā ir apritējuši krājumos ieguldītie līdzekļi (kapitāls). Jo lielāks ir krājumu aprites ātrums, jo ātrāka ir preču-materiālo vērtību realizācija. Apgrozāmo līdzekļu aprites koeficients rāda arī ātrumu, ar kādu ražošanas krājumi tiek pārvērsti skaidras naudas formā (Rurāne, 2005, 271).

Darba turpinājumā autors novērtēs galvenos SIA „Finance Lab” finanšu rādītājus, kas attiecas uz uzņēmuma apgrozāmo līdzekļu apriti.

Krājumu aprites koeficients rāda, cik reizes gadā ir apritējuši ražošanas (pārdošanai iepirkto preču) krājumos ieguldītie līdzekļi. Krājumu aprites koeficients rāda ātrumu, ar kādu tie pārvēršas skaidras naudas formā, tas ietekmē uzņēmuma finansiālo stabilitāti un maksātspēju. Šo koeficientu aprēķina, izmantojot *15. Formulu*.

15. Formula (Finansu pārvaldība, 2001)

$$\text{Krājumu aprites koeficients} = \frac{\text{Pārdotās produkcijas ražošanas izmaksas}}{\text{Vidējā krājumu summa}}$$

Zems krājumu aprites koeficients nozīmē to, ka krājumos ir ieguldīts daudz līdzekļu, pie tam krājumos ieguldītie līdzekļi parasti aprit lēnāk kā pakalpojumu sfērā iesaistītie. Pārmērīgi krājumi nozīmē to, ka tajos ir neefektīvi ieguldīti līdzekļi. Turpretī, ja krājumu aprite ir pārāk augsta, krājumi ir mazi un tā rezultātā uzņēmumam var izveidoties sarežģījumi ražošanā vai arī var pasliktināties klientu apkalpošana. Krājumu līmeni ir lietderīgi saskaņot ar apgrozījuma apjomu tā, lai tas būtu pietiekams ražošanas vai arī klientu vajadzību apmierināšanai (Alsiņa, Kravinska, Bojarenko, 1999, 139).

19. tabula. SIA „Finance Lab” krājumu aprites koeficienta dinamika 2013.-2016.gados

(autors)

	2013	2014	2015	2016
Pārdotās produkcijas ražošanas izmaksas, EUR	- 1 404,00	- 29 412,00	- 43 671,00	- 38 504,00

Analizējot iegūtos datus no 19. tabulas autors secina, ka

- Salīdzinot 2013. gadu (EUR -1404) ar 2016. gadu (EUR 38504) ražošanas izmaksas ir palielinājušās par EUR 37100, kas liecina par pieaugošām pārdotās produkcijas ražošanas izmaksām, kas ir saistītas ar strauju projektu samazinājumu un attiecīgi izmaksu palielināšanos citos bilances posteņos.

Autors secina, ka uzņēmums SIA „Finance Lab” nav ražojošs uzņēmums un krājumu aprites koeficients uzņēmumam nav saistošs.

Ilgtermiņa ieguldījumu aprites koeficients - raksturo ilgtermiņa ieguldījumu izmantošanas intensitāti, ar kādu tiek finansēti uzņēmuma līdzekļi. Piemēram, ja uzņēmumam ir augsta uzņēmējdarbības riska pakāpe, nedrīkst uzņemties augstu finansiālo risku. Šo koeficientu aprēķina, izmantojot *16.Formulu*.

16.Formula (Finansu pārvaldība, 2001)

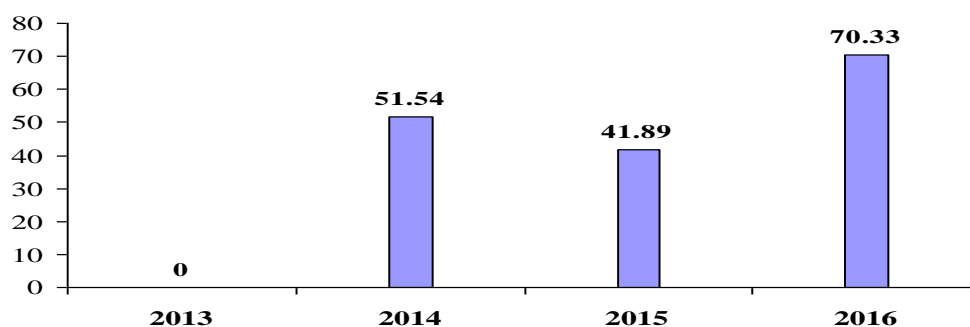
$$\text{Ilgtermiņa ieguldījumu aprites koeficients} = \frac{\text{Netto apgrozījums}}{\text{Ilgtermiņa ieguldījumi}}$$

20.tabulā ir atspoguļoti uzņēmuma SIA „Finance Lab” ilgtermiņa ieguldījumu aprites koeficients un grafiski atspoguļota tā dinamika.

20. tabula. SIA „Finance Lab” ilgtermiņa ieguldījumu aprites koeficients 2013.-2016.gados

(autors)

	2013	2014	2015	2016
Netto apgrozījums, EUR	7 612,00	64 579,00	49 855,00	27 850,00
Ilgtermiņa ieguldījumi, EUR	0,00	1 253,00	1 190,00	396,00
Ilgtermiņa ieguldījumu aprites koeficients	0,00	51,54	41,89	70,33

23. attēls. SIA „Finance Lab” ilgtermiņa ieguldījumu aprites koeficients 2013.-2016.gados (autors)

Analizējot datus no 20.tabulas un 23.attēla autors secina, ka

- 2013. gadā (0) salīdzinājumā ar 2014. gadu (51,54) ir kāpums par 51,54 un tas ir skaidrojams ar straujo uzņēmuma izaugsmi un dažādu projektu piesaisti, kas ļāva uzņēmumam samērā ātri attīstīties un veicināt kā netto apgrozījuma palielināšanos, tā arī ilgtermiņa ieguldījumus.
- 2015. gadā (41,89) salīdzinājumā ar 2014.gadu (51,54) ilgtermiņa ieguldījuma aprites koeficients samazinājies par 20,65%, tas liecina par neto apgrozījuma (-25,73%) un ilgtermiņa ieguldījumu (-5,16%) samazinājumu attiecībā pret 2014.gadu.
- 2016.gadā (70,33) salīdzinājumā ar 2015. gadu (41,89) ilgtermiņa ieguldījuma aprites koeficients ir palielinājies par 28,44 un tas skaidrojams ar neto apgrozījuma samazināšanos (EUR -22005) 2016. gadā (EUR 27850) salīdzinājumā ar 2015. gadu (EUR 49855) un ilgtermiņu ieguldījumu samazināšanos (EUR -794) 2016. gadā (EUR 396) salīdzinājumā ar 2015. gadu (EUR 1190).

Darba autors secina, ka uzņēmuma darbība ir atkarīga no tirgus attīstības tendencēm, jo uzņēmums ir tiešā veidā atkarīgs no ES struktūrfondu piesaistes un klientu intereses tos apgūt.

Visu aktīvu aprites koeficients tiek izmantots pie aprites un atdeves rādītāju novērtēšanas ir visu aktīvu aprites koeficients. Koeficients parāda cik efektīvi tiek izmantoti aktīvi neto apgrozījuma veidošanai, t.i., cik reizes ir veikts pilns ražošanas cikls, kurš rada atbilstošu efektu peļņas veidā, vai cik realizētās produkcijas naudas vienību ir devusi katra aktīvu

naudas vienība. Tomēr ir jāņem vērā arī tas, ka koeficients ir atkarīgs no nozares specifikas un katra uzņēmuma darbības segmenta. Daži ekonomisti uzskata, ka tam vajadzētu būt ne mazākam par 3. Ja rādītājs ir pārāk zems, tas nozīmē, ka investīcijas ir bijušas pārmērīgas, vai arī ir sašaurinājies ražošanas apjoms vai apgrozījums. Šajā gadījumā uzņēmumam būtu ieteicams likvidēt daļu no pamatlīdzekļiem, kā arī daļu no krājumiem (Alsiņa, Kravinska, Bojarenko, 1999, 142). Visu aktīvu aprites koeficientu aprēķina, izmantojot turpmāko formulu (skatīt 17.Formulu).

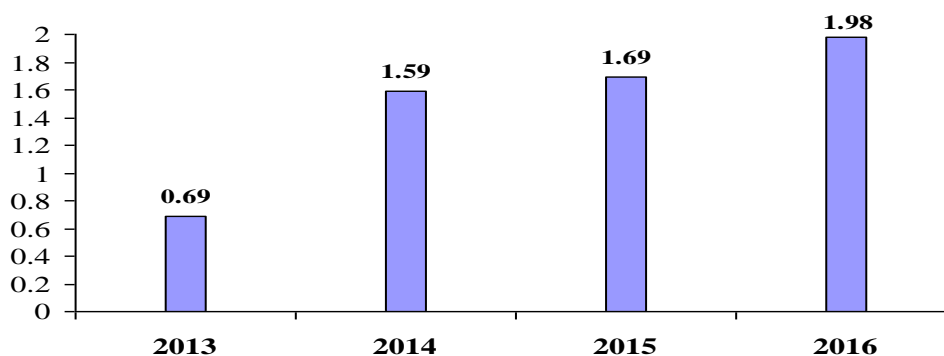
17.Formula (Finansu pārvaldība, 2001)

$$\text{Visu aktīvu aprites koeficients} = \frac{\text{Neto apgrozījums}}{\text{Aktīvu kopsumma}}$$

21.tabulā un 24.attēlā ir atspoguļots SIA „Finance Lab” visu aktīvu aprites koeficients.

21. tabula. SIA „Finance Lab” visu aktīvu aprites koeficients 2013.-2016.gados (autors)

	2013	2014	2015	2016
Neto apgrozījums, EUR	7 612,00	64 579,00	49 855,00	27 850,00
Aktīvu kopsumma, EUR	11 061	40 619	29 583	14 046
Visu aktīvu aprites koeficients	0,69	1,59	1,69	1,98

24. attēls. SIA „Finance Lab” visu aktīvu aprites koeficients 2013.-2016.gados (autors)

Analizējot 21. tabulu un 24. attēlu darba autors secina, ka

- 2016.gadā (1,98) salīdzinājumā ar 2013. gadu (0,69) ir kāpums par 1,29
- 2014.gadā (1,59) salīdzinājumā ar 2013.gadu (0,69) ir kāpums par 0,90
- 2015.gadu (1,69) salīdzinājumā ar 2014. gadu (1,59) ir kāpums par 0,10

Autors secina, ka SIA „Finance Lab” visu aktīvu aprites koeficienta dinamikas četru gadu laika periodā ir bijušas stabilas un kāpums ir ļoti vienmērīgs. Tomēr rādītājs uzņēmumam ir zem koeficienta 3, kas liecina par to, ka uzņēmumā ir bijušas iespējams pārmērīgi lielas investīcijas, samazinājies projektu apjoms un samazinājies kopējais neto apgrozījums. Apgrozāmie līdzekļi uzņēmumā ilgtermiņā nav tikuši izmantoti pietiekoši efektīvi saistībā ar uzņēmuma darbības

specifiku. Būtiski šajā kontekstā ir arī atzīmēt to, ka pēdējos divos gados uzņēmumā notika pārstrukturizācija gan attiecībā uz darbības jomas paplašināšanu un personālu, kas deva iespēju pēdējo divu gadu laikā sasniegt nelielu visu aktīvu aprites koeficienta palielinājumu par 17,15% salīdzinājumā ar 2015.gadu, kas liecina par uzņēmuma stabilitāti.

Debitoru un kreditoru parādu aprites koeficienti

Pēc debitoru parādu aprites koeficienta novērtē to, cik reizes vidēji gada laikā debitoru parādi pārvērtušies naudas līdzekļos. Debitoru aprites koeficients rāda cik reizes kopējais parāds apņemt gada laikā, jeb pārvēršas par ieņēmumiem no preču pārdošanas vai pakalpojumu sniegšanas. Tas arī raksturo uzņēmuma spēju laikus iekasēt debitoru parādus par pārdotajām precēm (Alsiņa, Marinska, Bojarenko, 2011, 174).

Debitoru parādu aprites koeficientu aprēķina, izmantojot matemātisko izteiksmi (skatīt 18.Formula).

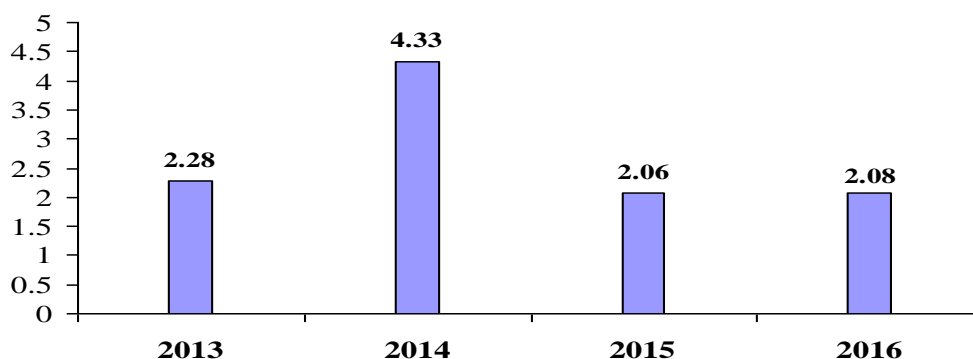
18.Formula (Finansu pārvaldība, 2001)

$$\text{Debitoru parādu aprites koeficients} = \frac{\text{Neto apgrozījums}}{\text{Vidējā debitoru parādu summa gadā}}$$

22.tabulā un 25.attēlā ir atspoguļots SIA „Finance Lab” debitoru parādu aprites koeficients.

22. tabula. SIA „Finance Lab” debitoru parādu aprites koeficients 2013.-2016.gados (autors)

	2013	2014	2015	2016
Neto apgrozījums, EUR	7 612,00	64 579,00	49 855,00	27 850,00
Debitoru parādu summa, EUR	3 344,00	14 904,00	24 246,00	13 373,00
Visu aktīvu aprites koeficients	2,28	4,33	2,06	2,08

25. attēls. SIA „Finance Lab” debitoru parādu aprites koeficients 2013.-2016.gados (autors)

Analizējot 22. tabulas un 25. attēla datus autors secina, ka 2013 gads (2,28), 2015. gads (2,06) un 2016. gads (2,08) ir salīdzinoši vienādi, bet pēc autora domām koeficients ir pietiekoši augsts salīdzinājumā ar nozares rādītājiem (skatīt 27.attēlu). 2015. gadā (2,06) koeficients

salīdzinājumā ar 2014. gadu (4,33) ir samazinājies un tas liek secināt, ka uzņēmums ir sācis darbu ar debitoru parādu atgūšanu un ir efektīvi atguvis debitoru parādus.

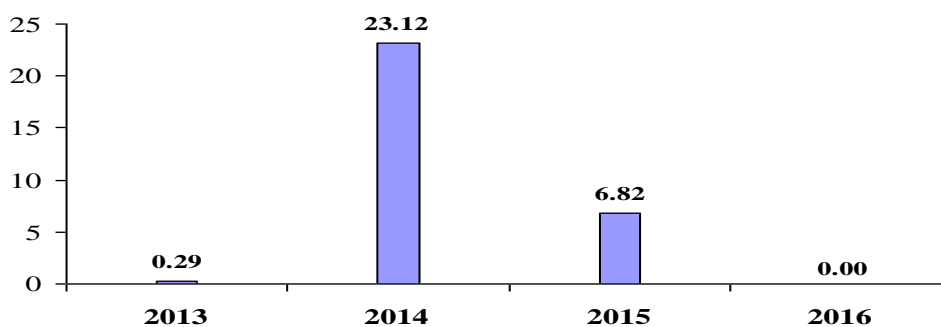
Kreditoru aprites koeficients rāda, cik aprites uzņēmumam būs nepieciešamas, lai samaksātu savus rēķinus. Šo koeficientu aprēķina, realizētās produkcijas pašizmaksu dalot ar gada vidējo kreditoru parādu (saistībām) summu (skatīt 19.Formulu).

19.Formula (Finansu pārvaldība, 2001)

$$\text{Kreditoru parādu aprites koeficients} = \frac{\text{Realizētās produkcijas pašizmaksa}}{\text{Vidējā kreditoru parādu summa gadā}}$$

23. tabula. SIA „Finance Lab” kreditoru parādu aprites koeficients 2013.-2016.gados (autors)

	2013	2014	2015	2016
Realizētās produkcijas ražošanas pašizmaksa, EUR	- 1 404,00	- 29 412,00	- 43 671,00	- 38 504,00
Kreditoru parādu summa, EUR	4 862,00	1 272,00	6 401,00	0,00
Visu aktīvu aprites koeficients	(0,29)	(23,12)	(6,82)	0,00

26. attēls. SIA „Finance Lab” kreditoru parādu aprites koeficients 2013.-2016.gados (autors)

Analizējot 23.tabulu un 26.attēlu darba autors secina, ka 2014. gadā (23,12) salīdzinājumā ar 2013. gadu (0,29) ir straujš kāpums (+22,83), bet salīdzinot 2015. gadu (6,82) ar 2016.gadu (0,00) ir vērojams straujš kritums līdz nullei atzīmei, kas skaidrojams ar uzņēmuma bilances pasliktināšanos.

24. tabula. SIA „Finance Lab” debitoru un kreditoru parādu aprites koeficients dienās 2013.-2016.gados (SIA „Finance Lab” nepublicētie materiāli)

	2013	2014	2015	2016
Vidējais iekasēšanas periods (dienās) (Debitoru aprite)	160,35	84,24	177,51	175,27
Kreditoru aprite (dienās)	1 263,98	15,79	53,50	33,06
Krājumu apgrozījuma periods	0,00	0,00	0,00	0,00

Analizējot 24.tabulas un SIA „Finance Lab” kreditoru un debitoru aprite dienās 2013.-2016.gadam (skatīt 6.pielikumu) datus autors secina, ka

- 2014.gada (84,24) vidējais iekasēšanas perioda ((dienās) (Debitoru aprite) koeficienta rādītājs salīdzinājumā ar 2013. gada (160,35) rādītāju ir samazinājies (-76,11), kas norāda uz to, ka uzņēmums no debitoriem ir atguvis ātrāk naudu un ir veicinājis uzņēmuma strauju augšupeju 2014. gadā. Salīdzinājumā 2016. gadu (175,24) ar 2015. gadu (177,51) ir vērojams neliels koeficienta kritums (-2,24), kas būtiski neko neietekmē un koeficients saglabājas pietiekoši augsts savā nozarē (skatīt 27.attēlu).
- Kreditoru aprite dienās 2014.gadā (15,79) salīdzinājumā ar 2013. gadu (1263,98) vērojams koeficienta samazinājums (-1248,19), kas skaidrojams ar darbības uzsākšanu 2013. gadā un 2014. gada veiksmīgo darbības gadu. 2016. gadā (33,06) koeficients salīdzinājumā ar 2015. gadu (53,50) ir samazinājies (-20,44) dēļ projektu un klientu skaita samazināšanos.

3. SIA „FINANCE LAB” TURPMĀKĀS DARBĪBAS IESPĒJAS

Darba autors konsultējoties ar uzņēmuma vadītāju uzzināja, ka uzņēmums SIA “FINANCE LAB” piedāvā no 2017.gada jaunu pakalpojumu “finanšu direktora noma”. Šāds pakalpojums tika aizgūts no ekanomiski attīstītām valstīm, kur tas ir ļoti populārs, jo katrā uzņēmumā ir nepieciešams darbinieks ar pieredzi finanšu jomā, taču ne katram uzņēmumam šo funkciju pildīšanai ir nepieciešams finanšu direktors uz pilnu slodzi un ne katrs uzņēmums var šādu darbinieku uz pilnu slodzi atļauties. SIA “FINANCE LAB” speciālisti veltīs 2-5 dienas mēnesī uzņēmuma finanšu sakārtošanai.

Finanšu direktora pienākumi būs:

- Budžeta sastādīšana un kontrole
- Vadības atskaišu izveidošana un kontrole
- Naudas plūsmas kontrole
- Sadarbība ar auditorium un valsts iestādēm
- Citi uzdevumi pēc vienošanās

Darba autors konsultējoties ar SIA “FINANCE LAB” vadītāju uzzināja, ka par šādu pakalpojumu ir ieviesta maksa no EUR 200-500 ar noteikumu, ka kopējais laiks mēnesī nepārsniegs 10 stundas. Pakalpojuma maksa ir EUR 50 par stundu un ir atkarīga no darāmo darbu daudzuma. Pakalpojuma izpildē tiek iesaistīti 2 darbinieki.

25. tabula. SIA „Finance Lab” pakalpojuma finanšu direktora noma plānotie ienākumi uz 2017. gadu (SIA „Finance Lab” npublicētie materiāli)

	Veltītās stundas mēnesī x 50 EUR/h	Kopā mēnesī, EUR	Kopā gadā, EUR
Klients 1	10	500	6000
Klients 2	10	500	6000
			12000

SIA “FINANCE LAB” ir noslēguši sadarbības līgumu ar 2 esošiem klientiem un 25.tabulā ir parādīti plānotie bruto ienākumi 2017.gadā no šī pakalpojuma.

Darba autors secina, ka šobrīd SIA „Finance Lab” ir nepieciešama lielāka mārketinga aktivitāte savu pakalpojumu reklamēšanā un to iespējams veikt ar www.Mailigen.lv epasta mārketinga platformu.

Mārketinga platforma piedāvā:

- Efektīvas aptaujas Internetā- Klienti vēlas būt sadzirdēti un saprasti. Izzini savu auditoriju izmantojot Mailigen adaptīvās interneta aptaujas. Iegūtos datus izmanto, lai izstrādātu personalizētus piedāvājumus savai mērķauditorijai.
- Integrācijas & API- Sazinies ar saviem sekotājiem un klientiem arī ārpus Latvijas robežām. Pilnvērtīgam darbam vari sasaistīt Mailigen ar savu klientu menedžmenta sistēmu (CRM), blogu vai e-komersijas veikalu.
- Inovatīvs e-pastu veidošanas rīks- Moderni un kvalitatīvi e-pasti izceļas e-pastu burzmā. Mailigen Drag & Drop redaktorā izveidot adaptīvu un mūsdienīgu e-pastu ir kā LEGO rotaļa: liekot bloku pie bloka. Tas aizņems tikai pāris minūtes un būs pielāgots visām mobilajām ierīcēm.
- Nepārspējamā E-pastu automatizācija- Klienti paliek gudrāki un gudrāki. Tāpēc Mailigen ir izstrādājis autoatbildētāju rīku, ar kura palīdzību vari izsekot klienta darbībām e-pastos un uzrunāt ar personalizētu piedāvājumu. (<http://www.mailigen.lv/funkcijas>)

SECINĀJUMI

1. Debitoru parādu vidējais iekasēšanas perioda koeficients 2013. gadā (160,35 dienas), 2014.gadā (84,24 dienas), 2015. gadā (177,51 dienas) un 2016. gadā (175,24 dienas) ir virs nozares rādītājiem (skatīt 27.attēlu), kas neveicina uzņēmuma attīstību.
2. Debitori salīdzinot 2015.gadu pret 2014.gadu ir palielinājušies par 62%, bet nauda salīdzinot 2015.gadu pret 2014.gadu ir samazinājusies par 83%.
3. 2014. gadā apgrozāmo līdzekļu pārsvars bija gandrīz 31 reizes lielāks par īstermiņa saistībām un tas liecina par neracionālu kapitāla struktūru, jo uzņēmumā ir pārāk daudz brīvo neizmantoto līdzekļu. 2016.gadā uzņēmuma brīvie līdzekļi ir samazinājušies un rādītājs ir 3,91%, kas ir vel par augstu vēlamajam rādījumam 1-2%.
4. Debitoru apjoms salīdzinājumā 2015.gadu (EUR 24246) ar 2016.gadu (EUR 13373) ir samazinājies par 81,3%, jo uzņēmums ir izveidojis veiksmīgu pieeju debitoru parādu atgūšanā.
5. Peļņa pēc nodokļiem 2016.gadā (EUR -12622) ir samazinājusies par 75% salīdzinot ar 2014.gadu (EUR 33147), kas liek uzņēmumam veikt noteiktu pasākumu kopumu savas darbības izvērtēšanā.
6. Bruto rentabilitāte sākot ar 2014.gadu (54%) ir samazinājusies par 28% , bet 2016.gadā (-38%) samazinājusies par 50% , kas atspulguļo uzņēmuma neefektīvu cenu politiku un ražošanas neefektivitāti.
7. Pašu kapitāls 2016.gadā sasniedzis 0%, jo uzņēmums ir cietis zaudējumus dēļ augstām izmaksām (EUR 38504) attiecībā pret neto apgrozījumu (EUR 27850).
8. Likviditātes starpseguma koeficienta rādītājs 2014.gadā ir 30,95% un salīdzinājumā ar nozares vidējo rādītāju 1,32% liecina par neracionālu apgrozāmo līdzekļu izmantošanu.
9. Īpašuma koeficients 2014.gadā ir 0,97, kas ir nedaudz augstāks salīdzinot ar 2013. Un 2014.gadu (attiecīgi par 0,41 un 0,19). Palielinājums nav vērtējams kā būtisks un kritisks.
10. Ražošanas izmaksas salīdzinot 2013.gadu (EUR 1404) ar 2016.gadu (EUR 38504) ir palielinājušās par EUR 37100, kas liecina par pieaugošām pārdotās

produkcijas izmaksām, kas saistītas ar izstrādāto ES projektu samazināšanos un izmaksu palielināšanos citos bilances posteņos.

11. Īpašuma koeficients 2013.gadā bija 0,78 un 2015.gadā bija 0,28, kas liecina par uzņēmuma efektīvi pārvaldītiem līdzekļiem un finansiālo neatkarību no ārējiem aizņēmumiem un attiecību starp saistībām un pašu kapitālu.
12. Uzņēmuma finanšu analīze ir nozīmīga gan lēmumu pieņemšanā uzņēmuma vadībai par tālāko attīstības virzienu, gan lēmumu par sadarbību pieņemšanā uzņēmuma partneriem un kreditoriem.
13. Uzņēmuma vadīšana ir pārvaldības funkciju realizēšanas process, kas saistās ar neskaitāmu saimniecisko operāciju veikšanu, kas kopumā veido uzņēmuma saimniecisko darbību

PRIEKŠLIKUMI

1. SIA „FINANCE LAB” nepieciešams veikt mārketinga kampaņas jaunu klientu piesaistei, jo uzņēmums lielā mērā klientu loku iegūst no klientu savstarpējās reklāmas un pēc darba autora ieteikuma mailigen.lv mārketinga platformu ir veiksmīgs rīks mērķa klientu loka paplašināšanai.
2. Uzņēmumam ir samazinājusies nauda un palielinājušies debitoru parādi. Nepieciešams minimalizēt iesaldētos līdzekļus, lai uzņēmumam būtu vairāk brīvie līdzekļi un samazinātos kreditoru apmērs. Piemēram klientiem atgādināt par parādiem un uzliktajām saistībām pakalpojumu neatmaksāšanas gadījumā.
3. SIA „FINANCE LAB” ir nepieciešams samazināt ražošanas izmaksas, kas ir nesamērīgi augstas. Pēc darba autora domām ir jāsamazina uzņēmumā viens analītiķis, kas ļautu ietaupīt aptuveni EUR 12660 gadā (vidējā alga EUR 1055 mēnesī).
4. Uzņēmumam būtu nepieciešams veikt pietiekoši kompleksu uzņēmējdarbības izvērtējumu attiecībā uz sniegtajiem pakalpojumiem, lai savu darbību būtu iespējams īstenot daudz mērķtiecīgāk ņemot vērā klientu (sadarbības uzņēmumu) esošās vajadzības.

5. LITERATŪRAS UN AVOTU SARAKSTS

1. Abizāre, V. (2003). *Uzņēmējdarbības pamati*. Ozolnieki.
2. Ahmad, N., Seymor, R.G. Defining Entrepreneurial activity: Definitions supporting frameworks for data collection.
3. Alsiņa, R., Marinska K., Bojarenko, J. (2011). *Vadības grāmatvedība: Teorija un prakse*. Rīga: SIA KIF „Biznesa Komplekss”.
4. Birkinshaw, J., Hood, N., Young, S. Subsidiary entrepreneurship, internal and external competitive forces, and subsidiary performance. *International Business Review*. Vol.14. 2005. pp. 227-248.
5. Brikše, I. (2002). Publiskās sfēras attīstība Latvijā: Individāda un interneta aspekts. *Latvijas Universitātes raksti. Komunikācija 648*. - 226 lpp.
6. Communication styles and the workplace. (skatīts 28.07.2017.)
<http://www.buzzle.com/articles/communication-styles-in-the-workplace.html>
7. Cuervo, Á., Ribeiro, D., Roig, S. Entrepreneurship: Concepts, Theory and Perspective. Introduction. 32.pp.
8. Dogan, N. The Intersection of Entrepreneurship and Strategic Management: Strategic Entrepreneurship. *Procedia - Social and Behavioral Sciences*. Vol.195. 2015. pp. 1288-1294.
9. Edeirs, Dž. (1999). *Efektīva komunikācija*. Rīga: ASJA.
10. Ezerā I, Graudiņa I., Dreiberģa S. (2004) *Lietišķā komunikācija*. - Rīga: Kamene, 2004. - 99 lpp.
11. Hendriksen, E.S. (1982). *Accounting theory*. Homewood, Illinois: IRWIN.
12. Hofs, K.G., Alsiņa R. (2011). *Biznesa ekonomika*. Rīga: SIA „Jāņa Rozes apģāds”.
13. Ireland, R.D., Webb, J.W. A cross-disciplinary exploration of entrepreneurship research. *Journal of Management*. Vol.33., Nr.6. 2007. pp.891-927.
14. Januška, M. (2006). *Grāmatvedības uzskaitē praktiskajās situācijās*. Rīga: SIA „Mekūrijs LAT”.
15. Krogzeme, H. (2010). *Finanses un nodokļi*. Rīga: RTU Izdevniecība.
16. Krogzeme, H. (2013). *Komersantu darbības analīze un kontrole*. Rīga: RTU izdevniecība.
17. Kuratko D.F., Hornsby J.F., Covin J.G. Diagnosing a firm’s internal environment for corporate entrepreneurship. *Business horizons*, 2014, 57, pp. 37-47.
18. Kuratko, D.F., Hornsby, J.F., Covin, J.G. Diagnosing a firm’s internal environment for corporate entrepreneurship. *Business Horizons*. Vol.57. 2014. pp. 37-47.

19. Lāce, N. (1998). *Par uzņēmējdarbības iekšējiem riskiem. Ekonomiskās problēmas uzņēmējdarbībā*. Rīga: Rīgas Tehniskā universitāte.
20. Leibus, I., Pētersone, I., Jesemčika A., Svarinska, A., Grigorjeva, R. (2016). *Finanšu grāmatvedība*. Rīga: Lietišķās Informācijas dienests.
21. Ludboržs, A. (2007). *Apgrozāmā kapitāla vadīšana nelielos uzņēmumos*. Rīga: Lietišķās Informācijas dienests.
22. Mole, K., North, D., Baldock R. Which SMEs seek external support? Business characteristics, management behaviour and external influences in a contingency approach. *Environment and Planning C: Politics and Space*. Vol.35., Nr.3. 2017. pp. 476-499.
23. Naude, W. Entrepreneurship and Economic Development: Theory, Evidence and Policy. 2013.July. Maastricht School of Management: IZA - Institute for the study of Labor.
24. Oganisjana, K., Matlay, H. Entrepreneurship as a dynamic system. A holistic approach to the development of entrepreneurship education. *Industry & Higher Education*, Vol.26., Nr.3, june, 2012. pp. 207-216.
25. Oliver, S. Symmetrical communication: does reality support rhetoric? Corporate communications: *An International Journal*. Vol.5., Nr.1. 2000. pp. 26-33.
26. Packard, M.D. Where did interpretivism go in the theory of entrepreneurship? *Journal of Business Venturing*. <http://dx.doi.org/10.1016/j.jbusvent.2017.05.004>
27. Ramachandran, K., Devarajan, T.P., Ray, S. Corporate entrepreneurship: How? *Vikalpa*. Vol.31., Nr.1. 2006. pp. 85-97.
28. Rurāne, M. (1997). *Uzņēmuma finansu vadība*. Rīga: SIA „Turības mācību centrs”.
29. Rurāne, M. (2000). *Finansu pārvaldība*. Rīga: Latvijas Izglītības fonds.
30. Rurāne, M. (2005). *Finanšu menedžments*. Rīga: RSEBAA.
31. Rurāne, M. *Uzņēmējdarbības organizācija un plānošana*. Rīga: Biznesa augstskola turība, 2002.
32. Yan, J., Yan, L. Colective entrepreneurship, environmental uncertainty and small business performance: A contingent examination. *The Journal of Entrepreneurship*. Vol.26., Nr.1. 2017. pp. 1-26.
33. Zelgalve, E. (2002) *Finansu analīzes loma aizņēmēja kredīspējas novērtēšanā*, 2002.
34. Rurāne, M. (2001). *Finansu pārvaldība*. Rīga: Latvijas Izglītības fonds.

PIELIKUMI

1. pielikums. SIA „Finance Lab” aktīva balance

Aktīvi

Rādītāja nosaukums	Rindas kods	2016	2015	2014	2013
6.Pārējie pamatlīdzekļi un inventārs	80	396.00	1 190.00	1 253.00	0.00
II. PAMATLĪDZEKĻI KOPĀ	100	396.00	1 190.00	1 253.00	0.00
ILGTERMIŅA IEGULDĪJUMI KOPĀ	200	396.00	1 190.00	1 253.00	0.00
1.Piroēju un pasūtītāju parādi	280	6 487.00	20 176.00	12 277.00	3 344.00
4.Citi debitori	310	3 573.00	4 000.00	2 615.00	0.00
6.Īstermiņa aizdevumi akcionāriem vai dalībniekiem un vadībai	330	3 300.00	0.00	0.00	0.00
7.Nākamo periodu izmaksas	340	13.00	70.00	12.00	0.00
II. DEBITORI KOPĀ	350	13 373.00	24 246.00	14 904.00	3 344.00
IV. NAUDA	400	277.00	4 147.00	24 462.00	7 718.00
APGROZĀMIE LĪDZEKĻI KOPĀ	410	13 650.00	28 393.00	39 366.00	11 061.00
AKTĪVA BILANCE	420	14 046.00	29 583.00	40 619.00	11 061.00

2. pielikums. SIA „Finance Lab” pasīva balance

Pasīvi

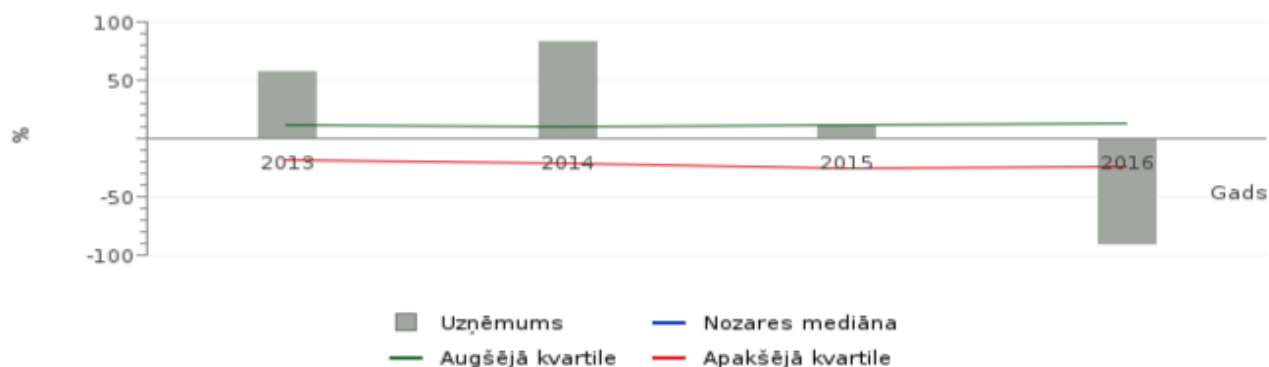
Rādītāja nosaukums	Rindas kods	2016	2015	2014	2013
1.Akciju vai daļu kapitāls (pamatkapitāls)	430	2 800.00	2 800.00	6.00	6.00
6.Iepriekšējo gadu nesadalītā peļņa vai nesegtie zaudējumi	510	20 381.00	17 119.00	6 194.00	0.00
7.Pārskata gada peļņa vai zaudējumi	520	-12 622.00	3 263.00	33 147.00	6 194.00
PASŪ KAPITĀLS KOPĀ	530	10 559.00	23 182.00	39 347.00	6 199.00
5.No piroējiem saņemtie avansi	680	0.00	0.00	0.00	2 846.00
6.Parādi piegādātājiem un darbuuzņēmējiem	690	160.00	287.00	0.00	259.00
10.Nodokļi un valsts sociālās apdrošināšanas obligātās iemaksas	730	320.00	4 442.00	966.00	1 238.00
11.Pārējie kreditori	740	3 007.00	1 672.00	308.00	519.00
ĪSTERMIŅA KREDITORI KOPĀ	780	3 487.00	6 401.00	1 272.00	4 862.00
3. KREDITORI (KOPSUMMA)	790	0.00	6 401.00	1 272.00	4 862.00
PASĪVA BILANCE	800	14 046.00	29 583.00	40 619.00	11 061.00
Darbinieku skaits	990	4.00	5.00	3.00	1.00

3. pielikums. SIA „Finance Lab” peļņas vai zaudējumu aprēķins

Rādītāja nosaukums	Rindas kods	2016	2015	2014	2013
1.Neto apgrozījums	10	27 850.00	49 855.00	64 579.00	7 612.00
b) no citiem pamatdarbības veidiem	220	27 850.00	0.00	0.00	0.00
2.Pārdotās produkcijas ražošanas pašizmaksa, pārdoto preču vai sniegto pakalpojumu iegādes izmaksas	20	-38 504.00	-43 671.00	-29 412.00	-1 404.00
3.Bruto peļņa vai zaudējumi	30	-10 654.00	6 184.00	35 167.00	6 208.00
5.Administrācijas izmaksas	50	- 653.00	-1 717.00	-1 260.00	0.00
7.Pārējās saimnieciskās darbības izmaksas	68	-1 315.00	- 964.00	- 700.00	-14.00
12.Procentu maksājumi un tamlīdzīgas izmaksas	110	0.00	- 240.00	-60.00	0.00
14.Peļņa vai zaudējumi pirms ārkārtas postejiem un nodokļiem	120	0.00	3 263.00	33 147.00	6 194.00
17.Peļņa vai zaudējumi pirms nodokļiem	151	0.00	3 263.00	33 147.00	6 194.00
13.Peļņa vai zaudējumi pirms uzņēmumu ienākuma nodokļa	370	-12 622.00	0.00	0.00	0.00
15.Peļņa vai zaudējumi pēc uzņēmumu ienākuma nodokļa aprēķināšanas	380	-12 622.00	0.00	0.00	0.00
18.Pārskata gada peļņa vai zaudējumi	180	-12 622.00	3 263.00	33 147.00	6 194.00

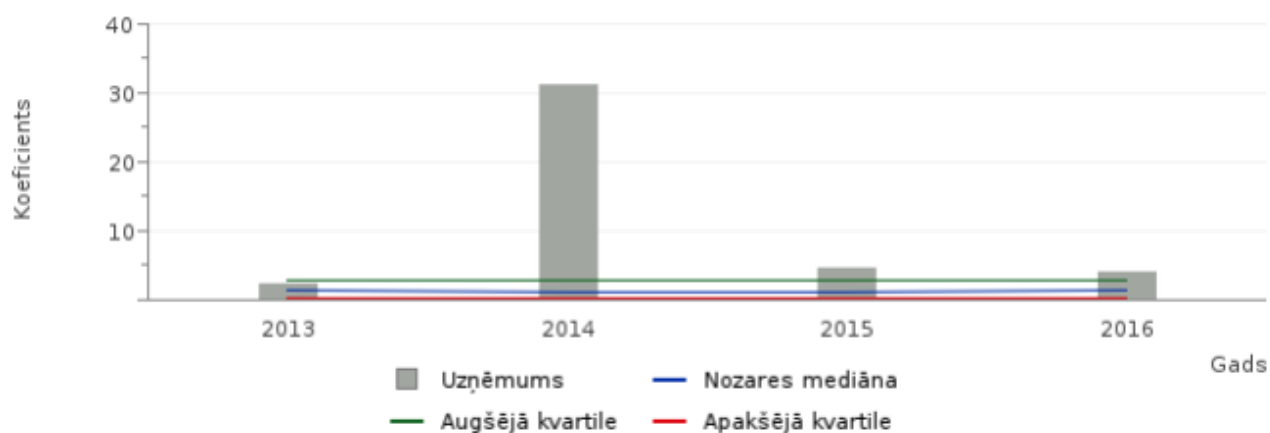
4.pielikums. SIA „Finance Lab” aktīvu rentabilitātes dinamika 2013.-2016.gados, ņemot vērā nozares vidējās vērtības (www.lursoft.lv)

Gads	Uzņēmums	Nozares mediāna	Mediāna valstī
2016	-89.86	0.20	0.00
2015	11.03	0.00	-0.13
2014	81.60	0.00	0.00
2013	55.99	0.00	0.00

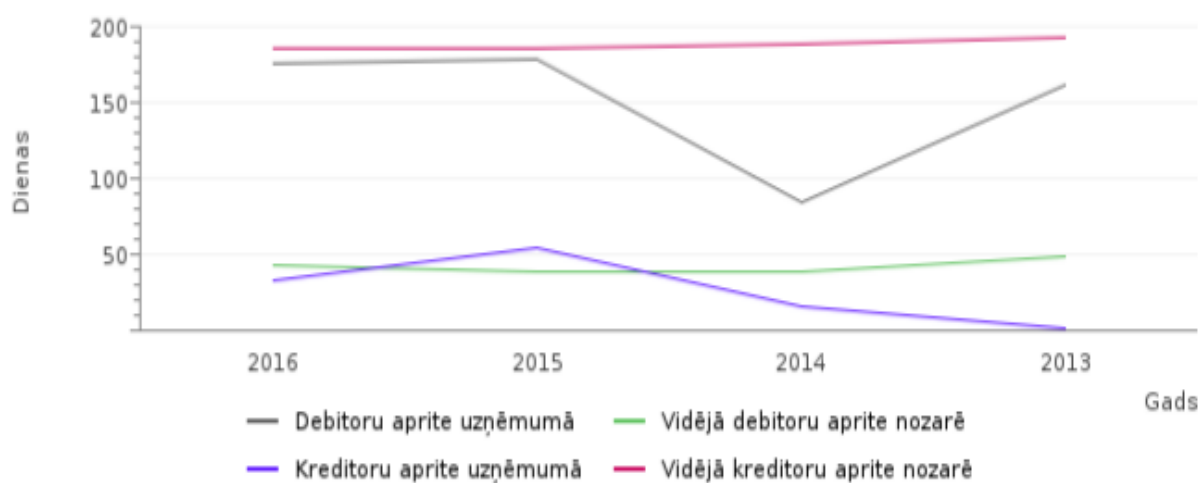
5.pielikums. SIA „Finance Lab” likviditātes koeficients un nozares koeficients 2013-2016.gadam. (Lursoft.lv datubāze)

Gads	Uzņēmums	Nozares mediāna	Mediāna valstī
2016	3.91	1.32	1.11
2015	4.44	1.17	1.07
2014	30.95	1.29	1.06
2013	2.28	1.31	1.06

6.pielikums. SIA „Finance Lab” kreditoru un debitoru aprite dienās 2013.-2016.gados
(www.Lursoft.lv datubāzes publicētā informācija)

Gads	Debitoru aprite uzņēmumā	Vidējā debitoru aprite nozarē	Kreditoru aprite uzņēmumā	Vidējā kreditoru aprite nozarē
2016	175.27	43.33	33.06	185.10
2015	177.51	38.21	53.50	185.12
2014	84.24	38.01	15.79	188.30
2013	160.35	48.13	1 263.98	192.50

GALVOJUMS

Darbs izstrādāts atbilstoši zinātniskās ētikas principiem.

Darbā izmantotā literatūra u.c. avoti norādīti literatūras u.c. avotu sarakstā.

Dažāda veida informācijai (atziņām, citātiem, attēliem, tabulām u.c.), kas iegūta no minētajiem avotiem, darbā un tā pielikumos dotas atsauces.

Darba autors: _____

(vārds, uzvārds, paraksts)

Datums: _____

IZZĪŅA PAR AIZSTĀVĒŠANU

Bakalaura darbs izstrādāts Latvijas Universitātes biznesa, vadības un ekonomikas fakultātē.

Ar savu parakstu apliecinu, ka *Latvijas Universitātē* iesniegtais, manis izstrādātais bakalaura darbs ir oriģināldarbs, kas izstrādāts patstāvīgi, un nav plagāts.

Bakalaura darba autors: _____

(vārds, uzvārds, paraksts)

Rekomendēju darbu aizstāvēšanai - darba zinātniskā vadītāja:

_____
(akadēmiskais amats, zinātniskais grāds, vārds, uzvārds, paraksts)

Bakalaura darbs aizstāvēts Pārbaudījuma komisijas 20__ .gada _____ sēdē,
protokola Nr. _____, vērtējums: ____ (_____)

Valsts pārbaudījuma komisijas priekšsēdētājs:

_____
(akadēmiskais amats, zinātniskais grāds, vārds, uzvārds, paraksts)